

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**KADINLARIN BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNDE
CİNSİYETLEŞMİŞ ALANLARI TERCİH ETME
SEBEPLERİNİN YAŞAM TATMİNİ VE BOŞ ZAMAN
TATMİNİ AÇISINDAN İNCELENMESİ:
ANKARA İLİ ÖRNEĞİ**

Melisa Nur ÇELİK

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Akyay UYGUR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

REKREASYON YÖNETİMİ BİLİM DALI

TEMMUZ 2024

**KADINLARIN BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNDE CİNSİYETLEŞMİŞ
ALANLARI TERCİH ETME SEBEPLERİNİN YAŞAM TATMİNİ VE
BOŞ ZAMAN TATMİNİ AÇISINDAN İNCELENMESİ: ANKARA İLİ
ÖRNEĞİ**

Melisa Nur ÇELİK

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
REKREASYON YÖNETİMİ BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2024

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Melisa Nur ÇELİK

10/07/2024

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı Rekreasyon Yönetimi Programı öğrencisi Melisa Nur ÇELİK tarafından hazırlanan “KADINLARIN BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNDE CİNSİYETLEŞMİŞ ALANLARI TERCİH ETME SEBEPLERİNİN YAŞAM TATMİNİ VE BOŞ ZAMAN TATMİNİ AÇISINDAN İNCELENMESİ: ANKARA İLİ ÖRNEĞİ” başlıklı tez çalışması 10/07/2024 tarih ve 12:00 saatinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak **KABUL** edilmiştir.

	Kabul	Ret
Başkan: Doç. Dr. Halise Dilek SEVİN Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	☒	☐
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Pınar Özdemir KARACA Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	☒	☐
Üye: Prof. Dr. Akyay UYGUR Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	☒	☐

KADINLARIN BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNDE CİNSİYETLEŞMİŞ ALANLARI
TERCİH ETME SEBEPLERİNİN YAŞAM TATMİNİ VE BOŞ ZAMAN TATMİNİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ: ANKARA İLİ ÖRNEĞİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Melisa Nur ÇELİK

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2024

ÖZET

Bu araştırma, kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebeplerinin yaşam tatmini üzerindeki etkilerini incelemektedir. Araştırma, Ankara ilinde yaşayan ve farklı demografik özelliklere sahip kadınlar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın temel amacı, kadınların neden cinsiyetleşmiş alanları tercih ettiklerini anlamak ve bu tercihlerin yaşam tatmini üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında, anket yöntemi kullanılarak veriler toplanmış ve istatistiksel analizler yapılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde yaşayan farklı demografik özelliklere sahip kadınlardan oluşmaktadır. Örneklem, farklı yaş gruplarını, eğitim seviyelerini, meslek gruplarını ve sosyoekonomik düzeyleri temsil edecek şekilde seçilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş ve anket yöntemi ile veriler toplanmıştır. Araştırmaya örneklem detaylarına uyan 399 kişi dahil edilmiştir. Araştırmanın veri toplama araçları kişisel bilgi formu, cinsiyetleşmiş alanları tercih etme ölçeği, boş zaman tatmini ölçeği ve yaşam tatmini ölçeğinden oluşmaktadır. Bulgular, kadınların cinsiyetleşmiş alanları tercih etmelerinin temel sebeplerinin güvenlik, rahatlık, sosyal destek ve toplumsal normlara uyum gibi faktörler olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu tercihlerin yaşam tatmini üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu, cinsiyetleşmiş alanları tercih eden kadınların genel olarak daha yüksek yaşam tatmini bildirdikleri tespit edilmiştir. Araştırma bulguları, kadınların güvenli ve destekleyici ortamlar arayışında olduklarını ve bu tür alanların onların sosyal etkileşimlerini artırarak yaşam tatminlerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Sonuç olarak, kadınların yaşam tatminlerini artırmak amacıyla cinsiyetleşmiş alanların sayısının ve kalitesinin artırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Bilim Kodu	: 116910
Anahtar Kelimeler	: Boş Zaman Aktiviteleri, Cinsiyetleşmiş Alanlar, Yaşam Tatmini
Sayfa Adedi	: 133
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Akyay UYGUR

EXAMPLE OF EXAMINING THE REASONS FOR WOMEN’S PREFERENCE FOR
GENDERED SPACES IN THEIR LEISURE ACTIVITIES IN TERMS OF LIFE
SATISFACTION AND LEISURE TIME SATISFACTION: ANKARA PROVINCE

EXAMPLE

(Master's Thesis)

Melisa Nur ÇELİK

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

July 2024

ABSTRACT

This research examines the effects of women's reasons for choosing gendered spaces in their leisure activities on life satisfaction. The research was conducted on women living in Ankara and having different demographic characteristics. The main purpose of the research is to understand why women prefer gendered spaces and to reveal the positive or negative effects of these preferences on life satisfaction. Within the scope of the research, data was collected using the survey method and statistical analyzes were performed. The sample of this research consists of women with different demographic characteristics living in Ankara. The sample was selected to represent different age groups, education levels, occupational groups and socioeconomic levels. The participants of the study were determined using the random sampling method and data were collected by the survey method. 399 people who met the sample details were included in the research. The data collection tools of the research consist of a personal information form, gendered areas preference scale, leisure time satisfaction scale and life satisfaction scale. Findings show that the main reasons why women prefer gendered spaces are factors such as safety, comfort, social support and compliance with social norms. It has also been found that these preferences have a significant impact on life satisfaction, with women who prefer gendered spaces reporting higher life satisfaction overall. Research findings show that women seek safe and supportive environments and that such spaces positively affect their life satisfaction by increasing their social interactions. As a result, it is emphasized that the number and quality of gendered spaces should be increased in order to increase women's life satisfaction.

Science Code : 116910
Key Words : Leisure Activities, Gendered Spaces, Life Satisfaction
Page Number : 133
Supervisor : Prof. Dr. Akyay UYGUR

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLOLARIN LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Boş Zaman ve Boş Zamanı Değerlendirme	9
2.1.1. Boş Zaman Kavramı ve Boş Zamanı Değerlendirme Kavramı.....	9
2.1.2. Boş Zamanı Değerlendirme Aktivitesi.....	9
2.2. Toplumsallaşma ve Sosyalleşme Kavramı	10
2.2.1. Toplumsallaşma Kavramı.....	10
2.2.2. Toplumsallaşma Süreci	11
2.2.3. Sosyolojik Toplumsallaşma Kuramları	12
2.2.4. Toplumsallaşma Sürecinde Etkili Olan Faktörler	14
2.2.5. Toplumsallaşmanın Aşamaları	16
2.3. Kadının Kapitalist Sistem ve Tüketim Serüveni.....	17
2.3.1. Kapitalist Sistemde Kadının Mesaisi	18
2.3.2. Modern İnsanın ve Kadının Dönüşümü	20
2.3.3. Kadının Dönüşüm Örneği: Cumhuriyet Kadını	21
2.3.4. Cumhuriyet Kimlikli Kadının Yenilenen Kılığı.....	23
2.3.5. Tüketim Toplumunda Kadın	24
2.4. Kentleşme, Boş Zaman Kavramının Değişimi ve Kadın.....	29
2.4.1. Kadının Toplumsallaşması	29

2.4.2. Ev Hanımlarının Boş Zamanı ve Toplumsallaşma Aktiviteleri	32
2.4.3. Ücretli İşte Çalışan Kadının Boş Zamanı ve Toplumsallaşma Aktiviteleri.....	33
2.4.4. Toplumsallaşma Organizasyonu: Kabul Günleri	35
2.4.5. Toplumsallaşma Organizasyonu: Modern Kadın Günleri.....	39
2.5. Tatmin.....	43
2.5.1. Boş Zaman Tatmini	44
2.5.2. Boş Zaman Tatmininin Alt Boyutları.....	45
2.6. Yaşam Tatmini.....	47
2.6.1. Öznel İyi Oluş	47
2.6.2. Yaşam Kalitesi	50
2.7. Yaşam Tatmini.....	51
3. YÖNTEM.....	53
3.1. Örneklem	53
3.2. Veri Toplama Araçları	53
3.2.1. Sosyo Demografik Bilgi Formu	53
3.2.2. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Ölçeği.....	53
3.2.2.1. Geçerlik ve güvenirlik analizi	53
3.2.2.1.1. Açıklayıcı faktör analizi.....	53
3.2.2.1.2. Güvenirlik analizi.....	54
3.2.2.1.3. Cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ölçeğinin faktör analizi sonuçları	54
3.2.3. Boş Zaman Tatmini Ölçeği	58
3.2.4. Yaşam Tatmini Ölçeği.....	59
3.3. İşlem.....	59
3.4. Veri Toplama Tekniği.....	59

3.5. Verilerin Analizi	60
4. BULGULAR	61
4.1. Demografik Özelliklere Yönelik Bulgular	61
4.2. Betimsel İstatistikler	64
4.3. Katılımcıların Ölçeklere Verdikleri Yanıtların Demografik Özellikleriyle Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular	70
4.3.1. Yaşa Göre Karşılaştırma	70
4.3.2. Medeni Duruma Göre Karşılaştırma	72
4.3.3. Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırma	74
4.3.4. Boş Zaman Aktivitelerinde Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırma	77
4.3.5. Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap Okuma Durumuna Göre Karşılaştırma	80
4.3.6. Boş Zaman Aktivitelerinde Seyehat Etme Durumuna Göre Karşılaştırma	83
4.3.7. Boş Zaman Aktivitelerinde Sosyal Etkinlik Durumuna Göre Karşılaştırma	87
4.3.8. Boş Zaman Aktivitelerinde Sinema, Tiyatroya Gitme Durumuna Göre Karşılaştırma	90
4.3.9. Ankara'da Yaşama Süresine Göre Karşılaştırma.....	93
4.3.10. Ankara'daki Yaşam Değerlendirmesine Göre Karşılaştırma	96
5. SONUÇ ve TARTIŞMA	99
KAYNAKÇA.....	115
EKLER.....	127
Ek 1. Sosyo Demografik Bilgi Formu.....	127
Ek 2. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Ölçeği	128
Ek 3. Boş Zaman Tatmini Ölçeği.....	129
Ek 4. Yaşam Tatmini Ölçeği	130

	Sayfa
Ek 5. Etik Kurul Onay Formu	131
ÖZGEÇMİŞ	133

TABLoların LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3.1. KMO ve Bartlett Değerleri.....	54
Tablo 3.2. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeğinin Faktörlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	56
Tablo 3.3. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Normalliliğinin Sınanması, Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	57
Tablo 4.1. Demografik Özelliklerin Dağılımı	61
Tablo 4.2. Ankara'da Yaşadığınız Semt	63
Tablo 4.3. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	64
Tablo 4.4. Yaşınız ve Ankara'da Kaç Yıldır Yaşamaktasınız? Soruların Betimsel İstatistikleri.....	65
Tablo 4.5. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	66
Tablo 4.6. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması	70
Tablo 4.7. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması	72
Tablo 4.8. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması	74
Tablo 4.9. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması	77
Tablo 4.10. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap okuma Durumuna Göre Karşılaştırılması	80

Tablo 4.11. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Seyehat Etme Durumuna Göre Karşılaştırılması	83
Tablo 4.12. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Sosyal etkinlik Durumuna Göre Karşılaştırılması	87
Tablo 4.13. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Sinema, Tiyatroya Gitme Durumuna Göre Karşılaştırılması	90
Tablo 4.14. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Ankara'da Yaşama Süresine Göre Karşılaştırılması.....	93
Tablo 4.15. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Ankara'daki Yaşam Değerlendirmesine Göre Karşılaştırılması	96

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BZTÖ	Boş Zaman Tatmin Ölçeği
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
vd.	ve diğerleri

1. GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve değişkenlerle ilgili tanımlar yer almaktadır.

Problem Durumu

Boş zaman kavramı, tarihsel olarak değişken bir anlam taşımış ve zaman içerisinde farklı kültürlerde, sosyal yapılar içinde çeşitli şekillerde anlamlandırılmıştır. Antik Yunan'da boş zaman, çalışmayla ilişkili olmayan, iyilik, hakikat, bilgi gibi değerlerle uğraşma ve bu değerler üzerine düşünme zamanı olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde boş zaman, özellikle seçkinler ve iktidar sahipleri tarafından kullanılan bir ayrıcalık olarak görülürken, çalışma ise daha çok alt sınıfa aidiyeti ifade eden bir aktivite olarak algılanmıştır (Aytaç, 2005: 24).

Modern dönemde ise, sanayileşme ve modernleşme süreçleri ile birlikte boş zaman kavramı anlam değişikliğine uğramış, iş ve çalışma hayatındaki dönüşümlerle birlikte bu kavram, çalışma hayatıyla daha çok ilişkilendirilmeye başlanmıştır. On sekizinci yüzyılda yaşanan sanayi devrimi ve ardından gelen değişimler, boş zamanı daha çok iş dışı zaman olarak tanımlama eğilimini güçlendirmiştir. Modern dönemde boş zaman, İngilizcede “fırsat tanıma” veya “serbest olmak” anlamına gelen bir kavram olarak tanımlanmıştır (Köybaşı, 2006: 1). Bu tanımlama çerçevesinde boş zaman, bireyin mecburiyet ve zorunlulukların olmadığı, iş yaşamı dışındaki süreyi tamamen kendi istediği şekilde değerlendirdiği, bağımsız ve özgür bir süre olarak algılanmıştır (Şentürk, 2012: 65). Bu tanım, bireyin kendisine ve çevresine karşı zorunluluklardan arta kalan süreyi kapsar ve bu sürenin kişisel gelişim, dinlenme, eğlence veya sosyal etkileşim gibi çeşitli faaliyetlerle değerlendirilebileceğini ifade eder. Bu kapsamda, boş zamanı değerlendirme kavramı, bireyin iş ve zorunluluklar dışında kalan zamanını nasıl ve hangi aktivitelerle geçirdiğine dair bir anlayışı ifade eder. Bu sürenin bireyler tarafından nasıl değerlendirildiği, onların yaşam tatmini, mutluluk seviyesi ve genel refah hali üzerinde önemli etkiler yaratabilir.

Boş zamanın, bireysel ve toplumsal açıdan nasıl kullanıldığı, toplumsal cinsiyet rolleri, kültürel normlar ve sosyoekonomik faktörlerle yakından ilişkilidir ve bu faktörler, boş zamanı değerlendirme tercihlerini ve bu tercihlerin bireyler üzerindeki etkilerini şekillendirebilir. Boş zaman, bireylerin gündelik yaşamlarında önemli bir yere sahip

olan toplumsal bir kurumdur. Fichter'e göre, toplumsal kurumlar toplumun belirli ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulmuş, belli davranış kalıplarının öğrenildiği alanlar olarak tanımlanabilir (şentürk, 2012: 66). Bu tanım çerçevesinde, boş zaman da bir toplumsal kurum olarak kabul edilebilir, çünkü bireylerin eğlenme ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılayan, bireysel gelişim ve sosyal entegrasyon için fırsatlar sunan bir alan olarak işlev görür.

Uluslararası Boş Zamanları İnceleme Grubu, boş zaman etkinliklerini, kişinin mesleki, ailesel ve toplumsal yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra zgr iradesiyle girebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi veya becerilerini geliştirme ve toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraş olarak tanımlar (Tezcan, 1985: 27). Bu tanım, boş zamanın bireyin zgr iradesi ve seçimiyle şekillendiğini ve geniş bir yelpazede aktiviteleri kapsadığını vurgular. Kapitalist sistemde boş zamanın değerlendirilmesi, çalışma hayatı ve üretim dinamikleriyle yakından ilişkilidir. Kapitalizm, sanayileşme süreciyle birlikte çalışma ve çalışma verimliliğine odaklanırken, endüstriyel üretimle birlikte makinaların iş hayatına girmesi, çalışanlar için artan boş zamanı beraberinde getirmiştir. Bu boş zaman, çalışanlar için soluklanma ve çalışma hayatı için gerekli enerjiyi depolama amacıyla hayati bir önem taşır (Aytaç, 2005: 25).

Ancak, kapitalist sistem, sürekli üretim ve artı değer yaratma arzusuyla işleyen bir sistemdir ve bu bağlamda çalışma hayatını ve boş zamanı bir meta olarak görmekte, böylece tüketim odaklı bir yaklaşım benimsemektedir. Kapitalist sistem, bireyin iş dışı yaşamını düzenleyerek, iş yaşamının yeniden üretilmesi için gerekli olan bir mecburi zaman dilimini oluşturur. Bu düzenleme, çalışma hayatının yüceltilmesi ve iş yaşamı dışında kalan her türlü olgunun tüketim nesnesine dönüştürülmesi temelinde gerçekleşir (Aytaç, 2002: 235). Kapitalist sistem, eğlence ve sanatı boş zaman aktivitelerinin popüler unsurları haline getirirken, alışveriş merkezleri, tatil köyleri, spor merkezleri gibi tüketim odaklı yapıları üreterek bireylerin boş zamanını bu tür aktivitelerle doldurmasını teşvik eder (Bahadır, 2016: 110). Modern kitle iletişim araçları, bu tüketim odaklı boş zaman anlayışını destekleyen propagandaları ile bireylerin bu tür aktivitelere yönelmesine katkıda bulunur (Aytaç, 2002: 235).

Sonuç olarak, boş zamanı değerlendirme aktivitesi, toplumsal kurumlar, kapitalist sistem ve tüketim kültürü gibi çeşitli faktörler tarafından şekillendirilmekte ve

bireylerin yaşam tarzlarını, sosyal ilişkilerini ve genel refahlarını etkileyen önemli bir alan olarak kabul edilmektedir. Bu alandaki aktiviteler, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde çeşitli etkileşimler ve dinamiklerle yoğun bir şekilde iç içe geçmiş durumdadır. Yaşam tatmini, insanların yaşamları süresince edindikleri deneyimlerden elde ettikleri tatmin duygusu ve bu duygunun mutlulukla ilişkisini ifade eden bir kavramdır. Tarih boyunca, mutluluğa ulaşma ve yaşamdan tatmin duyma yolları, farklı disiplinlerde ve çeşitli yaklaşımlarla incelenmiştir (Diener ve Oishi, 2005: 255; Easterlin, 2004: 27). Pozitif psikoloji gibi alanlar başta olmak üzere, mutluluğun nasıl elde edilebileceği, nasıl ölçülebileceği ve gerçek mutluluğun ne olduğuna yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Doğan vd., 2013: 392).

Mutluluk, hem anlık bir duygu olarak hem de bir süreç olarak algılanmaktadır. İnsanların olumlu duygular hissetmesine yol açan ve vazgeçilmez bir kavram olarak kabul edilen mutluluk, insan hayatının en temel amaçlarından biri olarak görülmektedir (Froom, 1995: 42). İnsanların mutluluğa ulaşabilmesi için yaşamlarından tatmin duygusu elde etmeleri gerekmektedir. Yaşam tatmini, bireylerin yaşamlarından ne ölçüde memnun olduklarını ve bu memnuniyetin bilişsel açıdan dışa vurumunu ifade eder (Pavot ve Diner, 1993: 166). Yaşam tatmini aynı zamanda öznel iyi oluş ve yaşam kalitesi perspektiflerinden de etkilenir. Öznel iyi oluş, insanların kendi durumlarını yansıtan, bilişsel yargıları içeren duygusal değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkar (Diener vd., 2018: 255). İnsanın kişilik özellikleri, sosyal ilişkileri, ilginç ve zevkli bakış açıları gibi faktörler, öznel iyi oluşa katkıda bulunur (King ve Napa, 1998: 160).

Ayrıca, yaşam kalitesi, bireylerin yaşadıkları olaylara ve durumlara karşı kişisel yorumları ve değerlendirmeleri ile ilişkilidir. Bu nedenle, yaşam kalitesi kavramının tanımı, farklı bakış açılarına göre değişiklik gösterebilir (Görgünbaran, 2008: 88). Yaşam tatmini kavramını daha iyi anlayabilmek ve kapsamlı bir şekilde açıklayabilmek için öznel iyi oluş ve yaşam kalitesi gibi ilgili kavramların da anlaşılması gerekmektedir. Bu kavramlar, bireylerin yaşam tatminlerini nasıl algıladıkları ve bu algının nasıl şekillendiği konusunda önemli ipuçları sunar ve bireylerin yaşamdan ne ölçüde tatmin olduklarını anlamamıza yardımcı olur. Yaşam tatmini, bireylerin kendi yaşamlarından aldıkları haz ve memnuniyetin bir ölçütü olarak tanımlanabilir ve bu konu, filozoflardan psikologlara kadar geniş bir yelpazede

bilim insanları tarafından incelenmiştir. Yaşam tatmini kavramı, iyi bir yaşamın nasıl elde edileceği ve bu iyi yaşama nasıl ulaşılabileceği konusunda çeşitli argümanlar ve fikirlerin merkezinde yer almaktadır (Guignon, 1999: 27). Bu kavram, özellikle 20. yüzyıldan itibaren endüstrileşme hareketi ile birlikte artan yaşam kalitesi ve iyileşen yaşam şartları bağlamında daha sık ifade edilmeye başlanmıştır (Kahneman vd., 1999).

Yaşam tatmini kavramı, mutluluk ile sıkça bağdaştırılsa da, temelinde yaşamdan zevk almayı ve iyi yaşamın yollarını aramayı hedefleyen iki temel prensibi bulundurur (Peterson vd., 2005). Mutluluk kavramı, anlık değişkenlik gösterdiği için insanların yaşam düzeyleri hakkında sağlıklı bilgi veremeyebilir (Suikkanen, 2011: 155). Bu nedenle yaşam tatmini, insan hayatında beklenti ve ihtiyaçların değişkenliği nedeniyle algılanışı farklılık gösteren ve kesin tanımlanması zor olan karmaşık bir kavram olarak kabul edilir. Yaşam tatmini, insanların amaç ve isteklerine ulaşp ulaşamadıklarını kıyaslayarak ortaya çıkan pozitif bir durum olarak ifade edilebilir (Özer ve Karabulut, 2003: 72). Bu durum, insanların objektif ve subjektif bakış açıları gibi değerlendirmelerinin iyilik hali göstergelerine yansımaları içerir (Kitayama ve Markus, 2000: 145).

Diener (1984) gibi yaşam tatmini konusunda öncü araştırmacılar, bu kavramı bireyin mevcut yaşam koşullarını dikkate alarak olumlu ve olumsuz durumların değerlendirilmesini bilişsel olarak sorgulaması sonucu ortaya çıkan pozitif bir durum olarak tanımlar (Arslan, 2020). Yaşam tatmini, içerisinde pek çok değişken barındırır ve bireylerin bu hazzı ne düzeyde yaşadıkları, çeşitli teorilerle açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu kavram, bireylerin yaşamlarından ne ölçüde memnun olduklarını ve bu memnuniyetin bilişsel, duygusal ve davranışsal yönlerini kapsar. Bu nedenle yaşam tatmini, bireylerin genel refahı ve mutluluğu açısından kritik bir öneme sahiptir ve bu alandaki çalışmalar, insanların yaşam kalitelerini artırmak ve daha iyi bir yaşam sürmelerine katkıda bulunmak için önemlidir.

Bu araştırma, Ankara ili örneğinde kadınların boş zaman aktivitelerinin cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebeplerini ve bu tercihlerin yaşam tatmini üzerindeki etkilerini anlamak için gerekli olan kavramsal ve teorik temelleri sağlar. Araştırma, bu çerçeveyi kullanarak, kadınların boş zaman tercihlerinin ve yaşam tatminlerinin toplumsal cinsiyet normları, yaşam tarzları ve kapitalist sistemle olan karmaşık ilişkisini detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bilgiler ışığında bu araştırmanın temel

problemi, Ankara ili örneğinde kadınların boş zaman aktivitelerini ve bu aktivitelerin cinsiyetleşmiş alanlara yönelme sebeplerini incelemek ve bu tercihlerin kadınların yaşam tatmini üzerindeki etkilerini anlamaktır.

Araştırmanın Amacı ve Hipotezler

Bu araştırmanın amacı, Ankara'da yaşayan kadınların boş zaman aktivitelerini ve bu aktivitelerin toplumsal cinsiyet normları ve sosyo-kültürel faktörler tarafından nasıl şekillendirilmiş olduğunu incelemek olmuştur. Özellikle hizmet sektöründe çalışan ve uydu kentlerde yaşayan kadınların boş zaman değerlendirmeleri, geleneksel ve modern toplum normları arasındaki geçiş sürecinde değerlendirilmiş ve bu tercihlerin kadınların yaşam tatminlerine etkileri analiz edilmiştir. Araştırma, kadınların boş zamanlarını nasıl geçirmiş oldukları ve bu tercihlerin cinsiyetleşmiş alanlara yönelme eğilimlerini ortaya koymayı hedeflemiş, bu durumun sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerle nasıl ilişkilendirilmiş olduğunu da ele almıştır. Ayrıca, bu çalışma kentleşme, teknolojik gelişmeler ve ekonomik değişimlerin kadınların boş zaman aktiviteleri üzerindeki etkilerini ve bu etkileşimin toplumsal cinsiyet rolleriyle olan bağını irdelemiş olup, nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülmüştür. Kadınların yaşam tarzları, ekonomik statüleri ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkileri detaylı bir şekilde analiz edilmiş, sonuç olarak araştırma kadınların boş zaman tercihlerinin yaşam tatminleri üzerindeki etkilerini kapsamlı bir biçimde ortaya koymayı hedeflemiş ve bu konuda politika yapıcılar ile akademisyenler için değerli bulgular sunmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan hipotezleri aşağıdaki gibidir;

H₁: Farklı yaş gruplarındaki kadınların cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri, yaşam tatmini ve boş zaman tatmini düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar vardır.

H₂: Medeni durumu farklı olan kadınların cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmininde anlamlı farklılıklar gözlemlenecektir.

H₃: Çalışan ve çalışmayan kadınların cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmin düzeyleri farklılık gösterir.

H₄: Spor yapan ve yapmayan kadınlar arasında cinsiyetleşmiş alan tercihleri, yaşam ve boş zaman tatmini açısından farklılık gösterir.

H5: Kitap okuma alışkanlığı olan ve olmayan kadınların yaşam tatmini ve cinsiyetleşmiş alan tercihleri arasında farklılık vardır.

H6: Seyahat etme sıklığı yüksek olan kadınların cinsiyetleşmiş alan tercihleri ve yaşam tatmin düzeyleri, seyahat etmeyenlere göre farklıdır.

H7: Sosyal etkinliklere katılan kadınların yaşam ve boş zaman tatmin düzeyleri, katılmayanlara göre daha yüksektir.

H8: Sinema ve tiyatroya düzenli olarak giden kadınların yaşam ve boş zaman tatmin düzeyleri, gitmeyenlere göre daha yüksektir.

H9: Ankara'da daha uzun süre yaşayan kadınların cinsiyetleşmiş alan tercih sebepleri ve yaşam tatmini düzeyleri, daha kısa süre yaşayanlara göre farklıdır.

H10: Ankara'da yaşamını daha olumlu değerlendiren kadınların cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini düzeyleri, olumsuz değerlendirenlerden daha yüksektir.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, “Kadınların Boş Zaman Aktivitelerinde Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebeplerinin Yaşam Tatmini Üzerine Etkisi: Ankara İli Örneği” başlığını taşıyarak, toplumsal cinsiyet rollerinin, kadınların boş zaman tercihleri üzerindeki etkilerini ve bu tercihlerin yaşam tatmini üzerindeki potansiyel etkisini detaylı bir şekilde incelemekte ve bu bağlamda önemli katkılarda bulunmayı hedeflemektedir. Araştırmanın önemi, aşağıdaki hususlar doğrultusunda belirlenmiştir:

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Anlaşılması: Araştırma, kadınların boş zaman aktivitelerindeki tercihlerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyo-kültürel beklentilerle nasıl şekillendiğini ortaya koyarak, bu rollerin ve beklentilerin kadınların yaşam tarzları üzerindeki etkilerini daha iyi anlamayı sağlar.

Yaşam Tatmini Üzerine Etkiler: Kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebeplerinin yaşam tatmini üzerindeki etkilerini incelerken, kişisel mutluluk ve yaşam kalitesi gibi konularda derinlemesine bir anlayış sunar. Bu, bireysel ve toplumsal refah açısından politika yapıcılar ve uygulayıcılar için değerli bilgiler sağlar.

Kentleşme ve Modern Yaşamın Etkileri: Araştırma, kentleşme ve modern yaşamın kadınların boş zaman aktiviteleri ve sosyal ilişkileri üzerindeki etkisini incelerken, bu değişimlerin toplumsal cinsiyet normları ve yaşam tatmini ile olan ilişkisini aydınlatır.

Sosyal Politika ve Müdahalelere Yön Verme: Araştırma sonuçları, kadınların boş zaman tercihlerini ve yaşam tatminlerini iyileştirmeye yönelik politika ve programların tasarlanmasında rehberlik edebilir. Bu, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların yaşam kalitesinin artırılması için stratejik müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlar.

Akademik Literatüre Katkı: Araştırma, toplumsal cinsiyet çalışmaları, sosyoloji, psikoloji ve kentsel çalışmalar alanında mevcut literatüre katkıda bulunarak, bu konular üzerine gelecekteki çalışmalar için teorik ve metodolojik bir temel oluşturur.

Toplumsal Farkındalık: Araştırma, toplumun genelinde kadınların boş zaman aktiviteleri ve bu aktivitelerin yaşam tatmini üzerindeki etkileri konusunda farkındalık yaratmayı amaçlar. Bu, toplumsal cinsiyet rollerinin ve beklentilerin eleştirel bir şekilde sorgulanmasını ve daha adil bir toplumsal yapı için değişimlerin teşvik edilmesini sağlar.

Sonuç olarak, bu araştırma, kadınların boş zaman aktivitelerinin toplumsal cinsiyetle şekillenmesinin ve bu aktivitelerin yaşam tatmini üzerindeki etkilerinin kapsamlı bir 4incelemesini sağlayarak, hem akademik alana hem de toplumsal politika ve uygulamalara önemli katkılarda bulunmayı hedeflemektedir.

Sayıltılar

Araştırmaya katılan bireylerin ölçeklere verdiği cevapların gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

- Coğrafi Sınırlılıklar: Araştırma, yalnızca Ankara ilini kapsadığından, sonuçların diğer şehirler veya kırsal alanlar için genelleşici olmayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Veri Toplama ve Analiz Sınırlılıkları: Araştırma, kullanılacak veri toplama yöntemlerine ve analiz tekniklerine bağlı olarak sınırlı olabilir. Anket, mülakat gibi

yöntemlerin yanı sıra, veri toplama sürecindeki olası yanlışlıklar ve önyargılar sınırlılıkları etkileyebilir.

- Teorik ve Kavramsal Sınırlılıklar: Araştırma, belirli teorik çerçeveler ve kavramlar altında gerçekleştirileceğinden, bu çerçevelerin ve kavramların kendi sınırlılıkları araştırmanın sonuçlarını etkileyebilir.
- Katılımcıların Kendi Raporlamalarına Dayalı Sınırlılıklar: Araştırma, katılımcıların kendi raporlamalarına dayalı olacağından, bireysel farklılıklar, algısal yanlışlıklar ve sosyal arzu edilebilirlik yanlılığı gibi faktörler sonuçları etkileyebilir.

Tanımlar

Boş Zaman Aktiviteleri: Kişilerin iş, ev işleri, eğitim ve diğer zorunlu görevlerinden arta kalan zamanlarında kendi istek ve tercihlerine göre yaptıkları faaliyetlerdir. Boş zaman aktiviteleri; sportif faaliyetler, sosyal etkinlikler, kültürel aktiviteler, hobiler ve dinlenme amaçlı aktiviteler gibi geniş bir yelpazeyi kapsar.

Cinsiyetleşmiş Alanlar: Toplumsal cinsiyet rolleri ve normlarına göre belirlenmiş ve genellikle belirli bir cinsiyet tarafından daha fazla tercih edilen veya bu cinsiyete uygun görülen mekanlar veya aktiviteler anlamına gelir. Örneğin, spor salonları erkekler tarafından daha fazla tercih edilen cinsiyetleşmiş alanlar olarak görülebilirken, yoga stüdyoları kadınlar tarafından daha fazla tercih edilebilir.

Yaşam Tatmini: Bireylerin hayatlarından genel olarak memnuniyet ve mutluluk duyma derecesini ifade eder. Yaşam tatmini, kişinin iş, aile, sağlık, boş zaman aktiviteleri ve genel yaşam koşulları gibi çeşitli yaşam alanlarındaki memnuniyet düzeylerini içerir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Boş Zaman ve Boş Zamanı Değerlendirme

2.1.1. Boş Zaman Kavramı ve Boş Zamanı Değerlendirme Kavramı

Antik Yunan döneminde boş zaman, iyilik, gerçek ve bilgi gibi değerlerle ilgilenilen, bu değerler üzerine düşünülen özel bir zaman olarak görülmekteydi. Bu anlayışa göre boş zaman, çalışma ile bağlantılı değil, bireyin yaratıcı ve huzur dolu düşünceler geliştirmesi için ayrılan bir süredir. Bu durumun kökeni, sınıfsal ayrımlara dayanır. Çalışma, alt sınıfların bir parçasıyken, boş zaman üst sınıfların veya yöneticilerin erişebildiği bir lüks olarak kabul edilir (Aytaç, 2005: 3).

Boş zaman anlayışı, modernleşme ve sanayileşme ile birlikte yeni bir anlam kazanmıştır. On sekizinci yüzyılda iş ve çalışma alanlarında yaşanan değişimler, boş zamanı iş hayatıyla ilişkilendirilmesine yol açmıştır (Köybaşı, 2006: 48).

Boş zaman, İngilizce “*fırsat tanıma*” veya “*serbest olmak*” anlamına gelen bir kavramdır (Köybaşı, 2006: 48). Buna bağlı olarak boş zaman, mecburiyet ve zorunluğun olmadığı bir süreyi temsil etmektedir. Boş zaman, bireyin kendisine ve çevresindekilere karşı zorunluluklardan arta kalan bir süredir. Kişinin, iş yaşamı dışındaki süreyi tamamen kendi istediği şekilde değerlendirdiği, bağımsız ve özgür bir süre olarak tanımlanır (Şentürk, 2012: 66).

2.1.2. Boş Zamanı Değerlendirme Aktivitesi

Boş zaman, günlük hayatta büyük bir önem taşıyan bir toplumsal yapıdır. Toplumsal yapı, toplumun belli başlı ihtiyaçlarını gidermek amacıyla oluşturulan ve belirli davranış kalıplarının öğretildiği bir ortam olarak tanımlanabilir; bu tanımlamadan hareketle, boş zamanın da bir kurum olduğu ifade edilebilir (Şentürk, 2012: 65-66). Gerçekten de boş zamanı değerlendirme faaliyetleri, bireylerin eğlenme ve dinlenme gereksinimlerini karşılamaktadır.

Uluslararası Boş Zaman İncelemeleri Grubu'na göre, boş zaman faaliyeti, “kişinin mesleki, ailevi ve toplumsal sorumluluklarını tamamladıktan sonra serbest iradesi ile başlayabileceği dinlenme, eğlenme, bilgi veya becerilerini artırma, toplumsal yaşama gönüllü katılım gibi çeşitli etkinlikleri” şeklinde tanımlanır (Tezcan, 1985: 61). Boş zaman kurumu ile kapitalist sistem bir arada değerlendirilmelidir.

Bir üretim sistemi olan kapitalizm, sanayileşmeyle birlikte çalışma ve çalışma verimliliği üzerine yoğunlaşmıştır. Endüstriyel üretimle, makinaların çalışma hayatına girmesi iş dışında kalan zamanı artırmıştır. Çalışanlar için ortaya çıkan bu boş zaman, soluklanmak ve çalışma hayatı için gerekli enerjiyi depolayabilme maksadıyla hayati bir önem taşımaktadır (Aytaç, 2005: 6). Fakat kapitalizm, sürekli üretim ve artı değer yaratma arzusuyla sürdürülmektedir. Bu sebeple sermaye sahipleri çalışma hayatını ve boş zamanı bir meta olarak görmüştür.

Kapitalist sistemde boş zaman kavramı, çalışma hayatının yeniden üretilmesi için önemli olan mecburi bir zaman dilimini oluşturur. Kapitalist sisteme göre bireyin istikrarlı ve verimli çalışmaya hazır bulunması, biyolojik ve zihinsel yapısının korunmasına bağlıdır. Buna bağlı olarak kapitalist sistem, çalışanların iş dışı yaşamlarını düzenlemiştir (Aytaç, 2002: 223). Bu düzenleme, çalışma hayatını yüceltilirken iş yaşamı dışında kalan her türlü olgunun tüketim nesnesine dönüştürülmesini temel almaktadır.

Kapitalizm, eğlence ve sanat olarak kategorize edilen uygulamaları ve birçok kültürel ürünü boş zaman aktivitelerinin en popülerleri haline getirmiştir (Bahadır, 2016: 112). Bireyin boş zamanını değerlendirirken üretim nesnelerine ulaşması maksadıyla dev alışveriş merkezlerini, içerisinde her türlü aktivitenin yapılabileceği tatil köylerini, yüzmeden, jimnastiğe kadar her türlü sporun yapılabildiği spor merkezlerini üretmiştir. Tüm bunlar, modern bireyin boş zamanını tüketerek geçirmesi gerektiğini kodlayan ve yaşamını çevreleyen oluşumlardır. Bireyler bu duruma, televizyon, internet gibi modern kitle iletişim araçlarının kimi zaman zorlayıcı kimi zaman heveslendirici propagandaları ile hazırlanmaktadır (Aytaç, 2002: 123).

2.2. Toplumsallaşma ve Sosyalleşme Kavramı

2.2.1. Toplumsallaşma Kavramı

Etimolojik olarak “toplumsal/sosyal” (social) kelimesinin kökeni, Latince “socius” ve “societas” kelimeleriyle irtibatlı “socialis” kelimesine dayanmaktadır. İsim olan “socius”, “dost, arkadaş iştirakçi, iş arkadaşı”; “societas” ise “toplum, topluluk, teşriki mesai, diğerleriyle ilişki kurmak” anlamlarını gelmektedir (Coştu, 2009: 118). “Sosyolog ve diğer sosyal bilim insanları “sozialize” kavramını fiil haliyle, İngilizce

bir tanımlama olarak “*toplumsal kılmak/laştırmak, toplumda yaşamak için uygun hale getirmek*” anlamında kullanmışlardır (Coştu, 2009: 119).

“Türkçe’ye “*sosyal entegrasyon/sosyalleşme*” ya da “*toplumsallaşma*” olarak tercümesi yapılan “*socialization*” kelimesi sözlükte, “bireyin kişilik ve karakter oluşturarak belli bir sosyal ortama hazırlık yapması, toplumla birlik oluşturma süreci” olarak tanımlanmaktadır (Eren, 1988: 1484).

Toplumsallaşma, genel olarak, bireyin içinde yer aldığı grubun normlarını, değerlerini, tutumlarını ve dilini edinmesi yönündeki etkileşim sürecine gönderme yapar. Bu kültürel öğelerin kazanımı esnasında, bireysel kişilik ortaya çıkar ve şekillenir. Buna bağlı olarak toplumsallaşma kavramı, sosyal hayatta toplumsal devamlılık problemi ve bireysel gelişim problemini içermektedir (Coştu, 2009: 119).

Toplumsallaşma konusu, birçok bilim insanı tarafından farklı bakış açılarıyla yorumlanmıştır. Toplumsallaşma konusunda önemli katkıları bulunan Giddens’a (2014: 60) göre; insan yaradılışı gereği yardıma ihtiyaç duyan bir varlıktır. Bu anlamda toplumsallaşma, insanın ait olduğu kültürün gerekli ya da geçerli kurallar bütünü, becerilerini öğrenmesi gerekliliğiyle oluşmaktadır. Aynı zamanda toplumsallaşma, bireyin içselleştirdiklerini tavır, tutum ve davranışlar aracılığıyla dışsallaştırıldığı bir süreci de ifade etmektedir. Bu bağlamda toplumsallaşma sürecinin analizi, bilimsel düzlemde büyük bir önem taşımaktadır.

2.2.2. Toplumsallaşma Süreci

1800’lerin sonlarından başlayarak, sosyoloji, antropoloji ve psikoloji gibi alanlarda önem kazanan toplumsallaşma kavramı, toplum bireylerinin psikolojik ve sosyal gelişim süreci olarak tanımlanır (Coştu, 2009: 119).

Toplumsallaşma, her disiplin tarafından farklı açılardan ele alınmıştır. Antropologlar, bu kavramı “kültüre dahil olma” (enculturation) veya kuşaklar arası kültürel aktarım sürecini ifade etmek için kullanmışlardır. Psikologlar ise, bireysel gelişimin çeşitli yönlerine, örneğin dürtü kontrolünün edinilmesi, bilişsel ve duyuşsal gelişim, öğrenme gibi konulara daha fazla odaklanmışlardır. Siyaset bilimi, siyasi davranışlar açısından toplumsallaşmayı tanımlarken; sosyologlar ise toplumsal entegrasyon perspektifinden yaklaşmışlardır. Sosyologlar, toplumsallaşmayı, kişinin fiziksel ve kültürel çevresine

uyum sağlama süreci olarak görmüştür (Coştu, 2009: 119). Buna göre her bir disiplin, bireyin toplumsal ve kişisel gelişimi üzerine teoriler geliştirmiştir.

Toplumsallaşma, toplumsal hayatın iki yönüyle ilişkilidir: “*İnsanın gelişimi*” ve “*toplumsal/kültürel devamlılık*”. Birey doğduğu andan itibaren toplum ile bağlantı kurduğu her alanda, ait olduğu grubun sözlü ya da yazılı olan kurallarını öğrenmektedir. Buna ek olarak, birey toplumsal kimliği, kendi kimliği aracılığıyla yansıttığında toplumsal bütünlük ve devamlılığı da sağlamış olur (Coştu, 2009: 115). Yani toplumsallaşma, karşılıklı bir etkileşim sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Genel bir ifadeyle toplumsallaşma, toplumda var olan bilgi birikimlerinin, sembollerin ve sınırlılıkların öğrenilme sürecidir. Bu anlamda toplumsallaşma süreci üç aşamada gerçekleşir: İlk olarak bireyin bir kültürü benimsemesidir. İkinci olarak benimsenen kültürün kişilik ile birleştirilmesidir. Toplumsallaşmanın ömür boyu sürececek olan üçüncü aşaması ise yaşanan iki süreç ile birlikte sosyal yaşam sınırlarına uyum göstermesidir (Doğan, 1998: 94).

Toplumsallaşma süreci, bireylerin topluma adaptasyon biçimine göre başarılı ve başarısız toplumsallaşma olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Toplumsallaştırıcı faktörler, bireye toplumun aidiyetlerini aktardıktan sonra birey toplum düzenine uyum göstermişse, başarılı bir toplumsallaşma gerçekleşmiş olur. Buna bağlı olarak başarısız toplumsallaşma, bireyin toplumun belirlediği kültür formuna uygun davranmaması durumunda gerçekleşmiş olur (Dönmezer, 1994: 133-135). Bu durum, bireyin kişilik gelişimini olumsuz etkilerken, anomi, sapkınlık gibi patolojik durumların ortaya çıkmasına da neden olmaktadır.

Belirtilen bilgiler ışığında, bilimsel alanda tartışılan toplumsallaşma ile amaçlananın toplumsal ilişkilerin açıklama ve anlama çabası olduğunu çıkarmak mümkündür ve hala devam eden bir tartışmadır.

2.2.3. Sosyolojik Toplumsallaşma Kuramları

Toplumsallaşma kavramı ilk olarak 1890 yılında ele alınmaya başlanmıştır. Bu kavram, hem bireysel hem de toplumsal konuları dolaylı bir dille ele alarak günümüz toplumsallaşma teorilerine temel atmıştır. Sosyal bilimler alanındaki ilk tanım ve inceleme çabaları, sosyoloji disiplininin gelmiştir (Ortakaya, 2019: 148).

Toplumsallaşmayı ilk defa kullanan sosyolog George Simmel olmuştur. Simmel, 1895 yılında “The Problem of Sociology” (Sosyoloji Problemi) başlıklı makalesinde toplumsal entegrasyonu ele almıştır. Simmel'e göre toplum, organik bir beden gibi sürekli enerji alışverişinde bulunan parçaların bir araya gelmesiyle oluşur (Simmel, 2019: 47).

Simmel, toplumsallaşma süreçlerini içerik ve biçim olarak iki ana kategoride değerlendirir. “Bireylerin birbirlerini etkileme kapasitesi veya bu etkilere maruz kalma yetisi toplumsallaşmanın içeriğini oluştururken, bireylerin birlikte topluluklar oluşturduğu ve çeşitli yöntemlerle çıkarlarını sürdürdüğü süreçler toplumsallaşmanın biçimini belirler” (Simmel, 2019: 48). Buna göre Simmel, toplumsallaşmayı, makro düzeyde düzen ve birliktelik olarak görür.

Toplumsallaşma konusunda, Franklin Henry Giddings de önemli öncüller arasındadır. Giddings, 1897 yılında “*The Theory of Socialization*” (Toplumsallaşma Teorisi) ismiyle yayımladığı kitabında, toplumsallaşmayı, birbirleriyle ilişkide bulunan bireylerdeki sosyal mizacın ya da karakterin gelişimi şeklinde tanımlamıştır. Giddings, toplumsallaşmayı hayatın pratik faaliyetlerini düzenleyen dört temel süreçten birisi olarak görmektedir. Bu süreçleri incelediğimizde (Coştu, 2011: 43):

Değer kazanma/değerini anlama süreci (appreciation): Bu süreç bebeklik döneminden yaşlılık dönemine kadar doğduğu ve dahil olduğu çevreye uyum sağlaması gereken sözlü-yazılı kurallar bütününe öğrenmesi ve anlamlandırmasıdır. Psikolojik bir boyuttur.

Kullanma, yararlanma süreci (utilization): Bu süreç çevremizde var olan nesne ve değerleri yaşamın kolaylaşabileceği formda düzenlemesi hususundadır. Ekonomistlerin alanını oluşturmaktadır.

Karakterize etme, nitelendirme süreci (characterization): Bu süreçte bir önceki aşamada ortaya çıkan zorunluluklar, bireyin benimsediği davranış kalıpları ve tutumları tarafında kimliğinde yeniden düzenlenmesi durumudur. Bu nedenle etik bilimcilerin alanına girmektedir.

Toplumsallaşma süreci (socialization): Bu süreçte birey doğduğu andan itibaren bir toplumun kural ve değerler bütüne entegre olmaya hazırdır. Bu sebeptendir ki toplumsal çevreyle iletişim kurar ve kendi varlığını kabul ettirmek adına çeşitli faaliyetlerde

bulunur. Öncelikle ailesiyle iletişim kuran birey, sırasıyla akran grupları, okul arkadaşları ve sosyal çevresine dahil olduğu gruplarla iletişim kurmaktadır ve kurmaya devam eder. Bu süreçte kimliğini ve buna bağlı sosyal çevresini oluşturmaya, davranış kalıplarını şekillendirdiği için bu süreç sosyolojinin konusudur.

Simmel ve Giddings tarafından geliştirilen toplumsallaşma olgusunu açıklamak için iki eğilim karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu eğilimler; “*sosyal grupların oluşumu*” ve “*birlik olma biçimleri ile bireylerde sosyal mizacın gelişimi*” olarak ifade edilebilir (Coştu, 2011: 46). Bu iki eğilimin günümüz toplumsallaşma kuramına katkısı büyüktür.

Günümüz toplumsallaşma kuramları da iki temel yaklaşımla incelenmektedir: İlk yaklaşımda toplumsallaşma, “*sosyal rollerin öğrenilme süreci*” (learning of social roles) olarak karşımıza çıkmıştır. Bu yaklaşıma göre bireyler ait oldukları grupların rollerini ve statülerini öğrenerek toplumla bütünleşirler (Coştu, 2009: 125).

Birey, sahip olduğu rol ve statüsü ile içinde bulunduğu topluma uyum göstermeye başlayacaktır. Bu süreç, günümüz toplumsallaşma yaklaşımlarından ikincisini; benlik oluşumunu beraberinde getirecektir (Coştu, 2009: 126). Sembolik Etkileşimciliğin konusu olan “*benlik*”, bireyin kurduğu şahsi ve sosyal ilişkiler aracılığıyla toplumsallaşmanın temelini oluşturur.

Benlik, rollere bağlı davranışların gelişimi ve açıklanması hususunda önemli bir nitelik taşımaktadır. Bu bilgilerden hareketle denilebilir ki Mead’ın bireysel ve sosyal ben yaklaşımı ile Cooley’in ayna benlik yaklaşımı, toplumsallaşma süreciyle yakından ilişkilidir.

2.2.4. Toplumsallaşma Sürecinde Etkili Olan Faktörler

Toplumsallaşma, insanın doğumundan ölümüne kadar süregelen, sadece bireysel eylemlerle sınırlı olmayan bir süreçtir. Bu süreçte aile, eğitim, sosyal çevre ve kitle iletişim araçları gibi faktörler etkili olmaktadır. Bu etkenler, her toplumun kültürel özellikleriyle harmanlandığında farklı hız ve türlerde etkiler yaratmaktadır (Aksu, 1996: 318).

Toplumsallaşmayı mümkün kılan bu sosyal faktörler, sosyal bilimciler tarafından önemlerine göre birincil ve ikincil gruplar olarak ayrılmıştır. Birincil gruplar, az sayıda üyeye sahip, yüz yüze ilişkilerin ve samimiyetin yoğun olduğu, belirli bir amaç

etrafında toplanmış yapılar olarak tanımlanır. Bu yapılar, aile, akranlar, arkadaşlar ve oyun grupları gibi sosyal ilişki ağlarından oluşur. İkincil gruplar ise daha büyük üye sayısına sahip olup, yüz yüze ilişkilerin ve samimiyetin az olduğu yapılar olarak belirlenir. İkincil gruba, meslek grupları, dernekler ve kitle iletişim araçları gibi elemanlar dahildir. Kültürel olarak organize edilen gruplar statü, milliyet, ikamet, ilgi ve amaç gruplarını içerirken, kültür tarafından düzenlenmeyen gruplar biyolojik ve tesadüfi grupları içerir (Aksu, 1996: 318).

Genel olarak, toplumsallaşma sürecinde rol oynayan faktörleri inceleyecek olursak toplumsallaşma ilk olarak ailede başlamaktadır. Dünyaya gelen her beşer doğduğu andan itibaren çevresiyle etkileşime geçmektedir. Her birey anne, baba gibi birincil ilişkiler ağını oluşturan kimselerle iletişim kurarak toplumsallaşmaya başlamış olur. Temel bilgi ve becerileri, değer yargılarını, normları hatta anne ve babası dışındaki bireylere karşı tutumlarının şekillenmesi gibi ön bilgileri, bakış açılarını öğrenerek uygulamaya geçirir. Aile, klasik tanımlamasıyla; toplumun en küçük yapı taşı olmasıyla bilindiği için temel gereksinimlerinin yanında dış dünyaya karşı bireyi hazırlayan toplumsal kurumların başında gelmektedir. Bu işleviyle “beşer”, dünyaya gelmesiyle hem kendisi için hem de anne baba olması rolünü yüklediği fertler için toplumsallaşmanın ilk adımını gerçekleştirmiş olur (Akın, 2015: 101).

İkinci aşama “*eğitim*”, toplumsallaşmanın temeli olan toplumsal rol ve beklentilerin öğretilmesi hususunda bireyin eğitilmesi ve yetiştirilmesini temel almaktadır. Yaygın ve örgün eğitim ile devlet temelli verilen kurallar bütünü bireyin özgürlük ve hak tanımlamasını içselleştirmesi hususunda sistematik ve planlı bir faktördür (Coştu, 2011: 57-58). Eğitim ve ailenin beraberinde dış dünya ile iletişim kurulmaktadır. Kurulan iletişim, adaptasyon sürecinin hızlanmasına aracı olan bir diğer faktörü toplumsal çevreyi oluşturmaktadır.

Üçüncü aşama olan “*toplumsal çevre*”, aile ve okul arkadaşlarını kapsamasının yanında bunların dışında gündelik hayatta iletişim kurduğu insanlar ve sosyal kurumları kapsamaktadır (Akın, 2015: 101). Bireyin toplumsal çevreyle kurduğu ilişki ağları, birincil ve ikincil kümelerin bütünü olarak oluşturulmaktadır. Bu kümelerle kurulan iletişim hem olumlu hem olumsuz sonuçlar verebilmektedir. Bu etkilenme bireyin kurduğu başarılı/başarısız toplumsallaşma biçimiyle ilişkilidir.

Son olarak “*kitle iletişim araçları*”, birincil ve ikincil gruplarda yer alması hususunda tartışmaların devam ettiği bir aşamadır (Coştu, 2009: 136). Kitle iletişim araçları, yaşantı biçimlerince rol alınabilen toplumsallaşma sürecini ifade etmektedir. Etkileniş biçimi dikkate alındığında kimi zaman açık kimi zaman bilinçsiz bir kabulle toplumsallaşmaya aracı olabilmektedir. Bu durumun temel nedeni günümüzde de hala tartışılan tüketim toplumuyla yakından ilişkilidir.

2.2.5. Toplumsallaşmanın Aşamaları

Frederick Elkin ve Gerald Handel, toplumsallaşmanın gerçekleşebilmesi için gereken üç temel ön koşulu sıralamışlardır. Bunlar; “bireyin sosyalleşebilmesi adına süreklilik gösteren bir topluluk ya da toplumun mevcut olması, bireyin ihtiyaç duyulan biyolojik ve kalıtsal özelliklere sahip olması ve kişinin doğası gereği, özellikle bazı insanlarla etkileşim içerisinde olma isteğinin bulunması” şeklindedir (Coştu, 2009: 129). Bu üç ana faktör, sosyal bilincin bir bireyde geliştirilmesinin başlangıç koşullarını oluşturur.

Son olarak, Ortakaya’ya göre (2019: 151-152); toplumsallaşan bir bireyin geçirebileceği beş aşama şu şekildedir:

Birinci aşama: Tahkikat. Bu aşamada birey, çeşitli gereksinimlerini karşılayabilecek gruplar arası gözlem ve araştırma yapmaktadır.

İkinci aşama: Sosyalleşme. Bu aşamada birey, grubun değerleri ve normlarını kabullenmesiyle birlikte grup üyeleri tarafından gerekli gayretlerle gruba dahil edilmektedir.

Üçüncü aşama: Koruma ve devamlılık. Bu aşamada birey ve grup, karşılıklı bir iletişim ve etkileşim alışverişindedir. Gruba uyum için gerekli bilgi ve davranışların kararlaştırılması gerçekleşir.

Dördüncü aşama: Yeniden sosyalleşme. Bu aşamada grup üyeleri ve birey, kurulan iletişimin sağlamlığı için çabalamaktadır. Üçüncü aşamada, birey ve grup arasındaki alışverişte yaşanan sorunlar nedeniyle kişi grubu terk etmek isterse iki durum ortaya çıkar: Ya grup ile birey arasındaki uyum tekrar sağlanır ve kişi gruba tekrar dahil olur ya da grup bireyi kabul etmez ve hür iradesiyle ayrılması sağlanır.

Beşinci aşama: Anıları tekrar düşünme aşamasıdır. Bu aşama daha önce beraber olan grup üyeleri tarafından ortak bir paydada birleşme deneyimidir.

Özetle bireysel gelişim için gerekli olan toplumsallaşma, çocukluk, ergenlik ve yetişkin dönemlerinde ayrı bir işlev ile varlığını sürdürmektedir. Buna ek olarak, toplumsallaşma, her toplumda kendine has pratikleriyle ve yaşadığı değişim/dönüşümle karşımıza çıkmaktadır.

2.3. Kadının Kapitalist Sistem ve Tüketim Serüveni

Kapitalizm, on beşinci ve on altıncı yüzyıllar arasında, feodal sömürünün kapitalist sömürüye evrilmesiyle ortaya çıkan bir sistemdir ve küresel ölçekte dünyayı etkisi altına almıştır. Kapitalizmin başlangıcı, tarımsal üreticilerin, yani köylülerin mülksüzleştirilmesi ve topraklarından koparılmasıyla gerçekleşmiştir (Stepnisky ve Ritzer, 2014: 5).

Kapitalist sistem, işçilerin kendi emeklerini gerçekleştirebilecekleri araçlar üzerindeki mülkiyet haklarından tamamen yoksun olmalarını gerektirir. Sistem, var olduğu andan itibaren sürekli olarak kendini yeniden üretme eğilimi gösterir. Bu süreç, toplumsal geçim araçlarını sermayeye çevirirken aynı zamanda doğrudan üreticileri işçilere dönüştürmektedir (Marx, 1986: 731).

Marx (1986: 732), ekonomi, siyaset ve toplum hakkında geliştirdiği teoriler ile kapitalizmi, proletarya ve burjuva üzerinden açıklamıştır. Ona göre; proletarya, topraklarından koparılacak “özgür ve bağlantısız” hale gelen sınıftır. Burjuva ise kilise mülklerini özel mülkiyete çeviren sermaye sahipleri tarafından oluşturulan bir sınıfı temsil etmektedir. Marx’ın kapitalizm teorisi, proletarya ve burjuva arasında oluşan sınıf savaşı ya da emek ve sermaye savaşı olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla, kapitalizm, proletaryanın tek sermayesi olan emeğini sömürerek ilerlediğinde büyük bir ücretli işçi sınıfını oluşturmuştur.

Kapitalizmin ihtiyaç duyduğu siyasal ve ekonomik alanı elde etmesi ve büyümesi için 1789’daki Fransız Devrimi ve Sanayi Devrimi oldukça önemlidir. Bu devrimlerle Batı toplumlarında hızla yayılan kapitalizm, toplumsal yapıyı sınıflı bir yapıya dönüştürmüştür. Bu durumun diğer bir sonucu ise işçi sınıfının emeğinin değersizleşmesidir (Stepnisky ve Ritzer, 2014: 5).

Sanayi Devrimi ile tarımsal üretimden endüstriyel üretim sistemine geçilmesi, Batı toplumlarında pek çok gelişmeye imkân vermiştir. Çok sayıda kişi tarımsal işlerini, teknolojik gelişmeler ile hızla büyüyen fabrikaların endüstriyel işleri için terk etmiştir.

Bu durum, endüstriyel sistemin aradığı serbest pazar alanına imkân vermiştir (Stepnisky ve Ritzer, 2014: 5). Özetle kapitalist sistem; emek sahiplerinin düşük ücretle uzun saatler çalışmasına rağmen -işçi sınıfına nispeten daha az olan- sermaye sahiplerinin daha çok kazandığı bir düzeni ifade etmektedir.

Kapitalizm, aynı zamanda çok az şeye sahip olan işçi sınıfının, kapitalistin kârı için metalar ürettiği bir sistemdir. Bu sistemde güç, metalara, metaları üretmek için gerekli araçlara ve ücretli meta üretenlerin zamanına sahip olan siyasal iktidardadır. Bu noktada kapitalizmin sırrı yatmaktadır: “Siyasal iktidarların, ekonomik güçlere sahip olması durumu” (Stepnisky ve Ritzer, 2014: 56). Dolayısıyla güç sahibi kapitalistler, işçileri işten çıkarma baskısıyla kontrol altında tutmuştur.

Güç sahipleri, işçileri kendi amaçları için değil, pazar için üretilen meta ile emek sömürsüne maruz bırakır. Marx’a (1986: 731) göre; bir şeyin gerçek değeri, toplumsal ilişkileri oluşturan emeğin onu üretmesi ve birilerinin ona ihtiyaç duymasından kaynaklanmaktadır. Emek satın alınan ve satılan bir metaya dönüştüğü için birey “*yabancılaşma*’ya maruz kalmıştır.

Marx’a göre; yabancılaşmanın dört temel bileşeni vardır: “İşçiler üretim sürecine yabancılaşır, üretilen ürüne yabancılaşır, iş arkadaşlarına ve kendi insani potansiyeline yabancılaşır” (Marx, 1986: 732). Emek ve insan ilişkisi üzerine kurulan bu sistem dikkate alındığında, birey ve toplumun dönüşümü birbirine bağlıdır.

2.3.1. Kapitalist Sistemde Kadının Mesaisi

Sanayileşme, kapitalizmle birlikte gelişerek, artı değer yaratan burjuva sınıfını yükseltmiş ve düşük ücretli iş gücü açığını beraberinde getirmiştir. Bu iş gücü açığı, emeğin değersizleştirilmesi bağlamında toplumsal yapıda cinsiyet temelli analizlere de yansımıştır.

Geleneksel toplumlarda, bireyin toplum içerisindeki konumunu en çok meslek belirlemiştir (Barbarosoğlu, 2019a: 21). Bu bağlamda, Avrupa’da kadınlar her zaman çeşitli üretim faaliyetlerinin içinde yer almış, ancak erkeklerle eşit haklara kavuşmaları uzun yıllar alabilmiştir. Ticaretin kentlerde yaygınlaşmasıyla özellikle köylü kadınlar bu durumdan en çok etkilenmiş ve emekleri hızla metalaşmıştır (Karakaya, 2017: 191). Köylerde evler için ve temel ihtiyaçlar için ürettiği ürünleri kent pazarlarında satan kadınların emeği değer kazanmıştır. Ancak, kadınların bu üretken rolü kazanabilmeleri

için kamusal alanda görünür olmaları ve emek sömürsünden kurtulmaları için büyük çaba harcamaları gerekmektedir. Kadınların iş gücü olarak konumlandırılması süreci, kentleşme süreciyle doğrudan bağlantılıdır.

“*Kentleşme*”, sanayileşmenin bir tezahürü olarak ortaya çıkmıştır. Teknolojik gelişmelerle beraber kırsal alanda azalan ekonomik kalkınma, üreticileri şehirlerde seri üretim yapan fabrikalara yöneltmiştir. İş imkânı nedeniyle Avrupa’da on dokuzuncu yüzyıllarda; Türkiye’de ise 1950 sonrasında köyden kente bir “*iş gücü göçü*” oluşmuştur (Adıgüzel, 2016: 50-53). Aynı zamanda kentleşme, sağlık, eğitim, ulaşım ve eğlence alanlarında sağladığı imkanlar sayesinde de tercih edilmiştir. Bu süreç, sosyolojik açıdan pek çok toplumsal değişim ve dönüşümü beraberinde getirmiştir.

Toplumsal değişim, kadınlar ve çocukların kırdan kente gelmeleriyle başlamıştır. Nitekim köylü kadınlar ücretsiz bir iş gücü iken artık, kent hayatında çalışmalarıyla ev ekonomisine katkı sağlayandır. Bu durum hem kadınları hem de çocuklarını ücretli bir iş gücüne dönüştürmüştür (Karakaya, 2017: 194).

Köy hayatında erkekler parayı idame ettiren kimseler olarak görülür. Bu durum üzerinden bir değerlendirme yapıldığında, kırsal alanda geçimlerini tek başlarına sağlayabilen erkekler, kentte kadınların da ücretli işlerde çalışması koşuluyla geçimlerini sağlayabilmiştir. Bu ahval, kadınların iş gücünü ücretli bir hale getirirken başka bir sorunu da ortaya çıkarmıştır. Kadınlar, erkeklere göre daha düşük ücretler ile uzun süreli işlerde çalıştırılmaktadır. Nedeni ise kadınların nispeten daha az eğitim ve tecrübeye sahip olmaları olarak belirlemişlerdir (Sandıkçıoğlu, 2018: 30). Toplumsal rolleri aile hayatını, eşlerini ve evlerini idare etmek üzerine biçimlendirilen kadınlar; buna ek olarak ücretli işlerde de çalışmaya başlamıştır. Dolayısıyla, gündelik yaşamda iki farklı statüye ve iki katı yüke maruz kalmıştır.

Bu sebeple kadınlar, ev içi sorumluluklarını erkeklerle eşit paylaşma ve iş ücretlerini eşit oranda alma hakkını talep etmiştir (Karakaya, 2017: 195). Çalışma saatlerinin düşürülmesi ve ücretlerin artırılması için ilk mücadeleyi başlatan kişiler kadınlar olmuştur. Bu mücadele, kadınlar için kapitalist sistemde ücret-zaman iyileştirmelerini ve feminist hareketleri doğurmuştur.

Her toplumda kadının sosyokültürel bağlamda kendine has bir tanımı ve konumlandırması vardır. Kadınlar, sanayileşmeyle beraber önce Avrupa’da çeşitli vasıtalarla da bilahare Türk toplumunda modernleşmeyle karşılaşmışlardır. Toplumun

her alanına nüfuz eden modernleşme, kadınların statü ve rollerinde değişime, gelişmeye imkân tanımış; yeni formlar oluşturulmasına neden olmuştur. Kadınların toplumsal konumunda oluşan değişimi incelemek, bu süreci sosyolojik açıdan analiz etme imkânı sağlayacaktır.

Bu başlığa kadar kadınların toplumsal konumu sanayileşmeye bağlı bir dönüşüm üzerinden incelenmiştir. Bir sonraki başlıkta kadınların aile yaşamında ve kişisel gelişimlerinde oluşan kimlik dönüşüm/oluşum sürecine değinilecektir.

2.3.2. Modern İnsanın ve Kadının Dönüşümü

Geleneksel yapıda, bireyler belirli bir cemaat veya sınıfa doğar ve dayanışmacı bir sosyal yapı içinde, benzer kültürel kimliklere sahip insanlarla çevrili bir hayat sürdürürler (Barbarosoğlu, 2019a: 19). Modern dönemde ise, kozmopolit şehir hayatı bireyleri, ötekine göre kendini tanımlama ve kimlik inşa etme arasındaki karmaşa içinde yaşamaya itmektedir. Geleneksel toplum düzeninden modern toplum düzenine geçişle birlikte, kadının kimliği, yaşam tarzı, toplumsal pratikleri ve bedeni yeniden şekillendirilmiştir. Avrupa ve Türk toplumlarındaki kadının toplumdaki konumunun temel belirleyicilerinden biri dindir. Türk toplumunda, kadının dini inançları, gelenekleri, aile yaşamı, günlük pratikler ve bu bağlamda şekillenen iş tanımları üzerine kapsamlı bir tartışma yapılması önemlidir.

Osmanlı'dan Cumhuriyet kadınına dönüşüm, kendini modernleşme süreciyle biçimlendirmiştir. Bu süreçte, Batıdan gelen modernleşmeye ayak uydurma hususunda yaşanan pek çok sorun ortaya çıkmıştır. Müslümanlığı referans alan Türk toplumları, genel bir bakışla erkeklerin kadınlardan üstün olduğu inancını benimsemektedir. Bu husus, kamusal alanda kadının görünürlüğü için çeşitli tartışmalara yol açmıştır (Bilgin, 2005: 66-70). Bu tartışma, Kur'an-ı Kerim'de geçen şu ayetle örneklendirilebilir:

“Erkekler, kadınların koruyup kollayıcılarıdır. Çünkü Allah, insanların kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de erkekler kendi mallarından harcamakta (ve ailenin geçimini sağlamakta) dırlar” (Kur'an-ı Kerim, Nisa, 4:34). Bu ayet mealleri değiştirilerek, erkeklerin kadınlar üzerinde egemen olabilir algısı da kırılmaya çalışılmıştır.

Osmanlı yaşadığı toplumsal kaoslar neticesinde yıkılmakta olan devletini kurtarabilmek için -sahip olduğu “*patrimonyal*” yapıyı sarsabilecek güçteki-moderniteyi temel ideoloji seçmiştir. Osmanlı’nın modernleşme sürecinde bu ayetleri referans gösteren kimseler, modernleşmenin cinsiyet hiyerarşisinde bozucu etkileri olduğunu savunmuştur. Aynı zamanda, İslam’ın bu düşüncesiyle ulemanın baskıcı tutumu ilişkilendirilmiştir ve bu durumun toplumsal cinsiyet bağlamında sert bir görüntüye sahip olduğu savunulmuştur. Bu fikrin, kadınlar üzerindeki baskısını kaldırmak amacıyla -Tanzimat Fermanına ve İslamcılık fikrine- “*düşünce devrimfne*” ihtiyaç olduğu düşünülmüştür (Kurnaz, 1996: 18). Tanzimat ile birlikte Türk toplumunda oluşan değişimleri ve planlanan “*düşünce devrimini*” anlamak için, gelenekselden moderne kadının dönüşümü incelenmelidir.

Geleneksel toplum düzeninde kadınlar, yalnızca kendi bakımlarını sağlayamayan yaşlı, hasta ve kendi çocuklarına (geniş aile içinde bulunan akraba çocuklarına) bakmakla kalmayıp, kocalarının sorumluluğunu da üstlenmektedir. Eşe karşı üstlenilen sorumluluk, beslenmesi, ev bakımı, temizliğinin yanında cinsel- duygusal ihtiyaçlarını da kapsamaktadır (Korkmaz ve Korkut, 2012: 59). Tanzimat Dönemiyle birlikte kadının rolleri değişmeye başlamıştır.

Tanzimat Döneminde kadın, Osmanlı’da yaşanacak modern “*düşünce devriminin*” aktörü olarak belirlenmiştir. Modern düşüncenin ancak kadınların sosyal hayata katılmalarıyla sağlanacağı fikri hâkim olmuştur. Buna bağlı olarak modernleşme sürecinde özellikle kadının toplumdaki yeri sorgulanmış ve yeniden tanımlanmıştır. Durumu destekler nitelikte, Ziya Gökalp’in kadının erkekle eşit bir statüye gelebilmesi için ekonomik, eğitsel ve hukuki reformları savunması da kadının konumunu göstermiştir (Berkes, 2013: 448). Tanzimat aydınlarının ilk adımı, kadını yeniden tanımlama ve yerini sorgulama hususunda olmuştur. Bu durumda, daha çok şehir kadınları ele alınmış; toplum içinde “*işe yarar*” bir hale getirilmesi planlanmıştır.

2.3.3. Kadının Dönüşüm Örneği: Cumhuriyet Kadını

Modernleşme toplumsal kodları, zihniyeti, gelenek ve görenekleri, giyim kuşamı, modayı, tüketimi “*standart*” yaşama entegre ederek “*kentlilik bilincini*” aşlamıştır (Berger ve Kellner, 2000: 78-79). Toplumu yeniden şekillendirmeyi temel alan modernleşme, kadını yeniden tanımlama gayretine girdiğinde gelenekle çatışmaya

girmesi kaçınılmazdır. Bu noktadan hareketle Cumhuriyetin ilanıyla beraber yeni bir kimlik, medeniyet ve kadın tipolojisi oluşmuştur: “*Cumhuriyet kadını*”.

“*Cumhuriyet kadını*”: Başı açık, sarışın, modern ama namuslu ve iffetli kadın prototipi, hayali bir tip olarak ifade edilebilir. Cumhuriyetin getirdiği olanaklardan yararlanabilen kadınlar, geleneksel kadınla aralarındaki farkı ilişkilendirerek “*ideal Türk kadını tipini*” oluşturdular. Cumhuriyetle ideal olan kadın tipine Batılı bir tarzla biçimlendirilmiş gündelik hayat sunulmuştur. Bunlar; batılı giyim tarzı, üst düzey eğitim ve çağdaşlık olarak belirlenmiştir (White, 2014: 212-262).

Cumhuriyet kadını, kamusal alanda söz sahipliği alabilmek adına modern bir dönüşüme maruz kalmıştır. Bu sebeple sosyal hayat ve içerisindeki ilişkiler, alışkanlıklar, adabı muâşeret, zevk, biçim ve estetik kaygısı değişirken, köy kadınları modern dönüşüme girmediği için yargılanmıştır (Barbarosoğlu, 2019a: 32). Başka bir deyişle modernleşmeci yapı, toplumun yapısını yeniden üretmeye başladığından beri, geleneksel Türk kadını kırsalda kaldığı sürece kaderine terk edilmiştir; “*çağdaş kadın*” olmadığı sürece de toplumsal dışlanmaya maruz kalmıştır (Barbarosoğlu, 2019a: 32).

Cumhuriyet kadınının sahip olması beklenen özelliklerinden biri de eğitimidir. Kapitalist sistemin vasıflı ve vasıfsız işçi sınıflaması eğitim ile yakından ilişkidir. Buna bağlı olarak Cumhuriyet kadınından eğitim ile vasıflı işçi olması beklenmiştir (Korkmaz ve Korkut, 2012: 47).

Küresel boyutlara ulaşan eğitim, toplumda olması hedeflenen rekabet duygusunu artırmıştır (Korkmaz ve Korkut, 2012: 47). Eğitimsizliğin kabul görmediği bir kapitalist dünya düzeni içerisinde oluşan eşitsiz yapılar, kadınların emeğine de sirayet etmiştir. Görünür olmaya çalışan kadın, emeğine vasıf kazandırılabilmek için örgün eğitime, bilgi ve beceri geliştirmeye yönelik kurslara ihtiyaç duymaya başlamıştır (Korkmaz ve Korkut, 2012: 59). Bu süreçlerden sonra Cumhuriyet kadını vasıflı işçi tanımına sahip olmuştur.

Kadınların çalışan kadın statüsüne yükselmesi, aile hayatındaki rollerini kısıtlasa dahi temel rollerini -çocuk yetiştirmek, iyi bir eş olmak- bertaraf edememiştir. Buna ek olarak, çalışma hayatında kadına erkeksi davranışlar da eklenmiştir (Meriç, 2000: 40-42). Özetle kamusal alanda inkılaplar ile hukuki eşitliği sağlanan kadın hem erkekler gibi çalışmalı hem de bireysel özgürlüklerini geri planda tutarak ulusun annesi,

öğretmeni, namuslusu, ataerkil yapıyı kabul edeni, eğitilmiş, vasıflısı ve çağdaşı olmalıdır. Bu durum sadece Türkiye’de değil, Batı dışındaki toplumsal yapıların birçoğu için benzer şekilde tartışmalı bir konu olarak varlığını sürdürmektedir.

2.3.4. Cumhuriyet Kimlikli Kadının Yenilenen Kılığı

Cumhuriyet döneminde kadınlar, devlet dairelerinde memure olarak çalışmaya başlamıştır. Dispanserlerde gönüllü hemşirelik yapmak, gaziler için yardım kampanyalarına katılmak kadınlar için uygun işler arasına girmiştir. Kadının bu ve benzeri durumlarla kamusal alanda yer alması, tesettürlü kadının giyimini dönüştürmüştür. Çarşaf ile örtünmek yerini, başın etrafını saran ve ensede düğümlenen başörtüsüne bırakmıştır. Aynı zamanda dış giysisi olarak pelerin ya da manto kullanılmıştır (Meriç, 2000: 155). Cumhuriyet söylemi, bu bağlamda Müslüman kadın tipolojisini derinden etkilemiştir.

Modernleşme, insan ve toplum yaşamında önemli farklılıklara ve kırılmalara yol açmıştır. Batı toplumlarında yeniden tanımlama hususu en az kırılma ile başarıya ulaşmıştır. Fakat Türkiye, 1980’lerde yükselişe geçen İslami hareketlerle modernleşme sürecinde bazı sancılar yaşamıştır (Meriç, 2000: 155).

1980’li yılların İslamcı hareketi, kadınların cemaat oluşumlarına yönelmesine imkân sağlamıştır. Kadına sağlanan bu dini kaynak organizasyonu İslam ve modernizm kıskacına sebep olmuştur. 1990 yıllara kadar yeni dindar İslamcı kadınlar hakimken sonrasında kamusal alanda var olma mücadelesi başlamıştır. Bunun temel kaynağı, tesettür ve örtünmedir.

Muhafazakâr kadın anlayışına göre kamusal alanda var olmak tesettür ve örtünme ile mümkündür. Cumhuriyet kadının taşınması gereken -eğitilmiş, çağdaş, modern-sıfatların muhafazakâr kadın profiline de eklenmesi Türk toplumunda önemli sorunlara yol açmıştır. Kentli dindar gençliğin çağdaş ve modern olma istenci, İslami tesettür anlayışını değiştirmeye yöneltmiştir. Uzun ve geniş örtünme biçimi yerini saçların görüldüğü, küçük eşarplara bırakmıştır (White, 2014: 227). Günümüze kadar modaya uygun hale gelen tesettür, her manada renklenmiştir.

2000’li yıllardan önce laik ve İslamcı şeklinde ayrılan iki kutbu temsil eden kadın algısı, özellikle kadının iş hayatına ve sosyal yaşama daha aktif katılımı ile artmış, yeniden biçimlenmeye başlamıştır. Nitekim Türk toplumunda kadın ahlaki temsil

edendir. Eğer kadınların bireyselleşme süreci kolektif ahlakı bozarsa ve yine bu kolektif ahlak korunmazsa sorumluluk kadına yüklenecektir (Göle, 2000: 20-24). İslami kesim, kadınları ev dışında idealleştirirken, laik söylem dindar kesim için ev yaşamını önceleyen tutucu bir kimlik inşa etmiştir (Barbarosoğlu, 2019a: 44). Kısaca Müslüman kadının, kamusal alanda görünürlük kazanması hem iş hayatında hem de sosyal yaşamında modernleşmeye ayak uydurmasıyla mümkün olmuştur.

Son yıllarda da görüldüğü üzere, Müslüman kimlikli kadın tipi kamusal alanda kabul görmüştür. Bu durumun sebebi ise tesettür giyiminin ve İslami etkinliklerin modernleşmesidir (Barbarosoğlu, 2019a: 59). Nitekim yeni İslamcı kadın tipi, gündelik yaşam biçimlerinin estetikleşmesini, tüketim aracılığıyla bireyselleşen toplumsallaşma pratiklerini giyim, ev eşyası, yeme içme, eğlence biçimi ve mekanlar üzerinden yansıtmaktadır (Karakaya, 2017: 255). Kısaca modernleşme sürecinde İslami kesim ve Müslüman kadın, kendini görece “öteki” ile uzlaşmaya odaklanmıştır.

2.3.5. Tüketim Toplumunda Kadın

İnsan doğduğu andan itibaren çevresine “*ihtiyaç*” duyan bir varlıktır. Biyolojik, fizyolojik, sosyal ve kültürel gereksinimleri sağlamak adına pek çok değer tüketilmesi gerekmektedir. İnsan maddi ve manevi her alanda tüketime maruz kalmaktadır. Bu noktadan hareketle tüketim terimini açıklamak yerinde olacaktır.

“*Tüketme*” terimi, “*harcamak, israf etmek, bitirmek*” anlamlarına gelmektedir (Featherstone, 2013: 49). Baudrillard (2018: 23) tüketimi, basit maddi göstergelerin yanında manevi gösterge ve sembollerin de tüketilmesi olarak tanımlamıştır.

Kapitalist sistem modern insanı oluştururken yeni toplumsal değerler, semboller ve simgeler üretmiştir. Bu yeni toplumsal değerler, ihtiyaç ve insan ilişkisi üzerine kurulan tüketim anlayışına da sirayet etmiştir. İhtiyaç kavramı, biyolojik ya da fizyolojik bir değiş-tokuş olmaktan ziyade eşitlik ilkesi üzerinden tanımlanmaktadır. Baudrillard’a (2018: 53) göre; tüm insanlar ihtiyaçlar önünde eşittir. Çünkü insanlar nesnelerin kullanım değeri karşısında eşittir. Kısaca ihtiyaç ve mutluluğun eşitlik ilkesi üzerinden yeniden tanımlanması, yeni tüketim anlayışını oluşturmuştur (Featherstone, 2013: 49).

Eşitlik söylemi üzerinden tanımlanan tüketim anlayışı “*refah ideolojisini*” temel almıştır. Fakat refahı sağlamak için toplumların ekonomik düzlemde büyümesi

gerekmektedir. Kapitalist sistemde oluşturulan artı değer üzerinden büyümek -ve buna bağlı oluşan seri üretimin pazarlanması- ne yoksulluk ne bolluk olarak ayrılmamıştır (Baudrillard, 2018: 62). Söz konusu durumda büyümek eşitsizliğin taşıyıcı olmuştur ve beraberinde her ikisi üzerinden de tüketim şekillenmiştir. Dolayısıyla tüketicinin mantığı da bu şekilde oluşturulmuştur (Baudrillard, 2018: 62).

Tüketicinin derinliklerine inmeden önce tüketicinin radikal değişimi gözler önüne serilmelidir. Tüketim-üretim ilişkisi sanayi sistemine dayanmaktadır. Kabaca değiş tokuş yoluyla gerçekleştirilen tüketim yerini rasyonel üretim tarzına bırakmıştır. Rasyonel üretim tarzı ise kişinin tüketim tarzlarını kontrol altına almayı hedeflemiştir (Baudrillard, 2018: 62).

Çağdaş kapitalist sistemin temel sorunu, karın artması ve üretimin rasyonelleşmesi değildir; sürekli bir üretimin sağlanabilmesi için gerekli tüketici profilinin oluşturulması gerekir. Artı değer pazarlanması ve süreklilik kazanması için talep eden denetlenmelidir (Baudrillard, 2018: 82). Yani üretim aşamasından önce, inanç, tutum, algılama, öğrenme ve kişilik temelleriyle oluşan tüketicinin satın alma karar gücü müşteriden alınıp, işverene verilmelidir (Torlak, 2016: 73). Elde edilen karar gücü, üretimin devamlılığı için gerekli olan tüketim bilincini toplumda oluşturulacaktır.

Tüketim, davranışlarda gösterilen, kişinin toplumsal bilincini/zihniyetini yeniden şekillendiren bir sistemi ifade etmektedir. Baudrillard'a (2018: 91) göre; "tüketim, göstergeleri düzenleyerek toplumu birleştiren bir sistemdir. Dolayısıyla tüketim hem bir ahlak hem de bir iletişim sistemidir." Kapitalist sistemin yöneticileri tarafından tüketime ikna edilen kişiler, özgürlük söylemiyle ehlileştirilir. Bu durum ile meşrulaştırılan tüketim, kolektif bir bilince ortam hazırlamış olur.

Kolektif bir bilinç olarak tüketim, toplumsal bir davranış, zorlamayı, ahlakı ve kurumu ifade etmektedir. Bu anlamda tüketim, toplumsal değerler sistemini denetleyen, tüketimi öğreten, alıştıran toplumsallaşma aracı haline gelmiştir. Gündelik yaşam yalnızca gündelik olayların yaşandığı bir yer değildir; toplumsal değerlerin, gelenek ve göreneklerin yaşatıldığı bir alandır. Bu yüzden ki tüketicinin yeri gündelik yaşamdır.

Marx'ın öngördüğü "*yabancılaşma*" kavramı, bu kolektif sektörün bir parçası haline gelmiştir. Tüketim toplumunda, gündelik hayatın normları, değerleri, gelenek ve

göreneklere üzerine kurulu sosyal etkinlikleri belirleyebilme hakkı, bireye özgürlük söylemi üzerinden sunulmuştur. Özgürlük söylemi, emek sömürsü aracılığıyla dayanışmacı bir görünüme bürünmüştür. Tüketim nesnelerine sahip olmak bireyselleştirici, dayanışma kırıcı hale geldiği için üretici insan yalnızlaşır ve özel alana sahip olduğunu düşünmeye başlar.

Çağdaş toplumu “tüketim toplumu” olarak tanımlayan Baudrillard'a (2018:16) göre; insan artık kendi ürettiği nesneler ormanı içinde yaşamaktadır. Ona göre; “*bolluk içinde ki insanlar artık, tüm zamanlarda olduğu gibi başka insanlar tarafından değil, daha çok nesneler tarafından kuşatılmış durumdadır*” (Baudrillard, 2018: 16). Bu nedenle insanlar, artık doğa ya da insan yerine, kendi ürettiği nesnelerle yoğun bir ilişki içindedir.

“Sürekli tüketim için üretim mantığı, dünyayı nesneler ormanına dönüştürmektedir” (Baudrillard, 2018: 17). Tüketimin temel elemanları olan vitrin, reklam, üretici firma ve marka kolektif bir bütünleşmeyle kendi belirledikleri anlamlar dünyasını oluşturarak, pek çok nesneyi göstererek tercih etmeye iterler. Böylece alıcı bireyler, kendi kimliğini tanımayan tüketicilere dönüştürülmüş olur (Baudrillard, 2018: 18).

Tüketicilerin “özel alan” olarak tanımladığı ve seçme hakkının var olduğunu düşündüğü serbest pazar, bireyin, eğlencesini, maddiyatını üretim sistemi tarafından yapılandırarak kuşatır. Habermas’a (2018: 25) göre; kamusal alan, her şeyin konuşulup tartışıldığı ve toplumun tüm farklılıklarının kabul edildiği ortak bir yaşam alanıdır. Tüketim toplumunda ise kamusal alanın belli gerekçeleri vardır: Özel alanda üretim sistemi bunu, tüketim nesnesine yüklediği “*statü tabakalaşması*” ile yapar. Yani bireyin arzuları üretim sistemi tarafından kontrol altındadır (Habermas, 2018: 25-30).

Berger ve Luckmann’a (2018: 18) göre; yabancılaşma, anlamın kaybolmasıdır. Bu anlamlar, bireyin gündelik hayatı öznel olarak deneyimlemesi ile oluşmaktadır. Fakat tüketimin temel alındığı kapitalist sistemde, kamusal ve özel alan vurgusu kültürün, etkinliklerin, ilişkilerin, insan bedeninin yeniden anlamlandırılması üzerine kuruludur. Dolayısıyla yabancılaşma, kamusal alan üzerinden özel alana da hâkim olmuştur.

Tüketim toplumunda her şey bir paket, bir set halinde sunulur. Vitrinde yerine bulduğu şekli ile -ilhamını toplama kampı modelinden alarak- bütün toplum McDonaldlaştırılır ve dolayısıyla dünya “*akılcılığın demir kafesi*” içine hapsedilir (Stepnisky ve Ritzer,

2014: 17). Akılcılığın demir kafesi fikriyle, insanlar arasındaki oluşan farklılıklar yok edilmek istenmiştir. Bu farklılıklar, simülakrlar ve simülasyonlar üzerinden kamusal alanda işe yarar bir hale getirilmektedir. Tam bu noktada, “*Tüketimin tüketilen metası, nesnesi kimdir?*” sorusu akıllara gelmektedir.

Baudrillard’a (2018: 112) göre; “tüm bu tüketim ormanının ortasında en çok tüketilen, en güzel tüketim nesnesi beden ve özellikle de dişil bedendir. Sermaye olarak, beden, pratik fetiş ya da tüketim nesnesi olarak beden pratiği” ön plana çıktığı için kadına kendini beğenme ve beğendirme fikri yüklenmiştir. Benzer şekilde tüketimin kadınlar üzerinde etkisine değinen pek çok sosyolog vardır.

Lefebvre’nin, gündelik hayatın ağırlığının kadınların üzerinde olduğu fikri, Türk toplumunda bulunan köy, kasaba ve kent kadınının ortak noktasını işaret eder niteliktedir. Kadınlar gündelik hayat pratikleri içerisinde özne konumunda olmalarının yanında nesnesi de olabilmektedirler. Bu anlamda kadın tüketici ve alıcı olma niteliğini haiz olur. Yani hem meta olabilirken hem de metayı oluşturan itici güç olabilmektedir. Gündelik hayat içindeki durumlarının belirsizliği, kadınların anlam dünyasında kısıtlanmaya yol açmaktadır. “Modernlik, gündeliği onlar için, onlar sayesinde dikkat çekici bir biçimde gizler. Robotlaşmanın, kadınların “*kendiliğindenliğine*” karşın ya da “*kendiliğindenliği*” yüzünden başarılı olmasının nedeni, kadınların önem verdikleri şeylerin niteliğidir” (Lefebvre, 2016: 87-88). Bu sebeple tüketici kadın tipi oluşturulmaya başlanmıştır.

Sombart kapitalizmin oluşum evrelerini kadının nesnel boyutu üzerinden incelemiştir. Modern toplumun oluşum mantığını açıklama maksadıyla kaleme aldığı “*Aşk, Lüks, Kapitalizm*” eseriyle Sombart, aşk, uhrevi ve kutsal olandan bağımlı koparan kürtizan kadınlarını incelemiştir. Ona göre; bu kadınlar, gündelik yaşamlarını dünyevi olana yani kendilerine, nesnel bedenlerine ve kişiliklerine yönelmiştir. Sombart, bu anlamda nesnelleşen kadını belli kavramlar üzerinden anlatmıştır (Sombart, 2016: 55).

Sombart’ın kadın hususunda önem verdiği kavramlardan birisi lükstür. Lüks, bütün ihtişamını korumasına rağmen, algılama ve sunum biçimlerinde dönüşüme uğramıştır. Klasik lüksü, nesne ya da kullanımının bizzat kendisi temsil etmekteydi. Oysa lüks, artık nesnenin dışında ve ondan bağımsızdır. Lüks artık, ona atfedilen markalar yoluyla temsil edilmektedir. Çağdaş tüketicinin eyleminde, markalar bir prestij unsuru olarak algılanmaktadır. Eşyanın kendisinden önce onu temsil eden marka

tüketilmektedir. Lüks, artık belirli bir sınıfın ayrıcalıklı durumu olmaktan çıkarak, markalar yolu ile bütün toplumsal tabana yayılmaktadır (Sombart, 2016: 5567). Yani her sınıfın kendisini ifade edebileceği bir lüks biçimi vardır. Çağdaş dünya bu anlamda Marx'ın "*meta fetişizmi*" dediği olguyu tüm gerçekliğiyle yaşamaktadır. Modern dönemin bireyler üzerinde uyguladığı baskı sonucu ortaya çıkan görünme arzusu da bu noktada karşımıza çıkmaktadır.

Görünme arzusu, bireylerin kitle kültürü içerisinde bulunduğu sürecin dikotomisini barındırmaktadır. "*Fark edilme*" ve "*özel alan*" arasında yaşayan birey, sanal dünya içerisinde konumlandırılmışken ya da küresel ölçekte var olduğunu kabul etmişken özel alanını koruma güdüsü beslemektedir (Barbarosoğlu, 2019a: 15). Sanal dünya "*kullanıma hazır*" kisvesi altında beden, eşya, yiyecek, giyim, tatil, eğlence gibi gündelik yaşamı şekillendiren toplumsallaşma ağını "*simülasyon estetiğiyle*" kuşatmıştır. "*Kitle iletişimi*" ve "*kitle kültürü*" olarak da ifade edilen bu süreç, "*popülerleşmeyi*" de beraberinde getirmiştir. Ama bu popülerleşme için gerekli değiş-tokuşun manevi boyutuyla beraber maddi boyutu da düşünülmüştür (Baudrillard, 2018: 95).

Kadın bedeninin yeniden keşfedilmesi ve narsistik tarzda kuşatılması için bedene dair her şeyin satın alınan, değiş tokuş yapılan en değerli nesne olarak kabul edilmesi gerekmiştir. Bu durumda moda, tüketimin ekonomik ve psikolojik içselleştirme görevini üstelenmiştir (Baudrillard, 2018: 95).

Alt tabakanın ekonomiye katkı sağlaması ve üretilene yetişmesi için eşitlik ilkesi temel alınmıştır. Bunu sağlayabilecek çeşitli kitlesel davranış kitleri de oluşturulmuştur. Bunlardan en dikkat çeken, "*kredi*" imkânı olmuştur. Krediler geleneksel anlayışta bulunan tasarruf bilincinin yerine almıştır. Kapitalist bilince göre krediler, lükse, bolluğa ve eğlenceye önem veren rasyonel bireylere dönüştürme aracıdır (Baudrillard, 2018: 95). Bunun sonucunda insanlar, kapitalist toplumun hem yatırımcısı hem de tasarrufçusudur. Bu husus, borçlanma ve yardımlaşma kültürünü, buna bağlı oluşan insan ilişkilerini ve kültürel değerleri çözülmeye mecbur bırakması hususunda araştırmamızda önemli bir yere sahiptir.

2.4. Kentleşme, Boş Zaman Kavramının Değişimi ve Kadın

Kırsalda yer alan kadın veya erkeğin çalışma hayatı ve çalışma dışı zamanı ifade eden “boş zamandan” kente geldiğinde anlamı değişmektedir. Bu bağlamda görece olarak kırsal yaşamda ayrılmış ve kurgulanmış bir çalışma hayatı dışılık (boş zaman) söz konusu olmayabilirken; özellikle kent hayatında üretim ya da hizmet sektöründe yer alan çalışanlar açısından bu programlanmış ve yapılandırılmış bir durumu ifade etmektedir. Yani kent hayatında mesai süreleri net bir şekilde belirlenmiş olduğu için bunun dışında kalan alanın “boş zaman” olarak adlandırılması ve günlük toplam sürenin ne kadarının ne şekilde burada geçirildiğini anlamak ve yorumlamak nispeten daha kolay olmaktadır.

Nitekim Durkheim’in (2006: 50) modern hayatı belirleyen en önemli göstergelerden birisi olarak “iş bölümü”nü göstermesi, sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan üretimin ve buna bağlı olarak tüketimin tarz ve zamanının da ayrıca sosyolojik olarak değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir.

Kısaca söylemek gerekirse; kırsal yaşam biçimindeki boş zamanı ile kent hayatına ait olan boş zaman arasında zamanlama, nitelik ve süre bakımından ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Literatürde yer alan “boş zaman” ya da “serbest zaman” kavramsallaştırması, daha çok kent hayatını dikkate alarak oluşturulmuştur denilebilir.

Kadınlar sosyalleşirken de tüketebilen, kültürel aktarım araçlarını bu noktada kullanabilen ve toplumsallaşma etkinliklerine entegre olabilen varlıklardır. Oluşan bu yeni tip kadınlar, ekonomik ve siyasi çalkantıların kültürel formlarda vücut bulması olarak karşımıza çıkarken esas dikkat çekilmesi gereken nokta ise; kadının, boş zaman aktivitesi olarak yaptığı etkinliklerden ziyade zamanını ayarladığı gündelik hayat pratiklerini inceleme gerekliliğidir.

2.4.1. Kadının Toplumsallaşması

“Sosyallik, kişinin sanki herkes eşit -miş gibi yaptığı ve aynı zamanda onların her biri tarafından da onurlandırılıyormuş gibi davrandığı bir oyundur” (Simmel, 2009: 140). Bu tanımdan hareketle toplumsallaşma, bireyin toplumsal konumunu belirleme sürecidir.

Bourdieu’ya (2015: 139) göre; toplumsal konum, farklılıklar üzerinden inşa edilmektedir. Bourdieu’nun “farklılık” üzerine yaptığı çalışmasında “erkeklik”

ekonomik sermaye ve siyasi gücü barındıran; “*kadınlık*” ise kültürel sermaye biriktiren kimseler olarak tanımlanmıştır (Bourdieu, 2015: 140-145). Geleneksel, modern ve postmodern dönemlerde toplumsallaşma süreci, kadınlara pek çok anlam, rol ve statü yüklemiştir.

Kadınlar, Simmel’in ifade ettiği “*tanışıklık*” ve “*arkadaşlık*” kavramları üzerinden toplumsal konumunu ve aktivitelerini şekillendirmektedir. Tanışıklık, toplumsal ilişki biçimidir. Fakat tanışıklar hakkında özel bir bilgi sahibi değildir. Arkadaşlık ise tam yakınlığı ifade etmektedir. Eksiksiz ve karşılıklı bilgiye dayanan bir toplumsal ilişki biçimidir (Stepnisky ve Ritzer, 2014: 183). Bu sebeple kadınlar, sosyal yaşamlarında akrabalık ve komşuluk ilişkileri ile tanışıklık, arkadaşlık bağı kurmaktadır.

Akrabalık ilişkileri, biyolojik bir bağ olmanın yanında sosyal ve kültürel değerler etrafında kurulan doğal bir bütünlüğü ifade etmektedir. Akrabalık ilişkileri, bireyin toplumsallaşma sürecine hizmet etmektedir. Aile, bir anlamda kan bağı ile bireyin kimliğinin bir parçası olduğu düşünülen kapalı bir gruba temsil etmektedir. Diğer yandan ise “bireyin kendini içinde diğer tüm insanlardan ayırdığı, diğer bireylere karşı olarak bir benlik ve antitez geliştirdiği karmaşık bir yapı” işlevi görmektedir (Simmel, 2009: 242). Simmel’e (2019:241) göre; birey, toplumsal çevre içerisinde aile üyelerinden kendi karakteristik özellikleriyle ayrılmaktadır. Buna ek olarak, birey üyesi olduğu grubun değerlerini temel alarak kimlik inşa etmektedir. Bu anlamda birey, kendini tek başına toplumsal bütünlüğe karşı koruyamamaktadır. Birey ancak aile, yakın akraba, arkadaş ilişkileri ile kurulan gruplara dahil olarak kendini korumaktadır.

Giddens’a (2014:121) göre; akrabalık ve arkadaşlık farklı dinamiklere sahip olan sosyal olgulardır. Ona göre; akrabalık ilişkileri toplumsal değişimler ile zayıflayabilir. Ama arada bulunan kan bağı nedeniyle akrabalık ilişkileri sona ermeyecektir. Dolayısıyla akrabalık, bireyin toplumsallaşma sürecini inşa ederken, yalnızlaşmasını da önleyen bir olgudur.

Akrabalık bağı, bireye güven ve tanıdıklık hissi sağlamaktadır. Akrabalar her zaman güvenilir olmasalar dahi toplumsal çevreye karşı güç ve çıkar ilişkisinde koruyucu bir tavır sergilemektedir. Bu anlamlar karşısında akrabalık, bireyler için gündelik hayatın düzenlendiği ilişki ağını oluşturmaktadır (Giddens, 2014: 129). Ancak günümüz

toplumunda akrabalık bağları geleneksel toplumdaki bağlar gibi değildir. Bunun nedeni komşuluk ilişkilerindeki çözülme ile aynıdır.

Komşuluk, çocukluk döneminden itibaren toplumsallaşmayı ürettiğimiz toplumsal bir muhataptır. Geleneksel toplum yapısında daha yoğun ve samimi bir komşuluk ilişkisi hakimdir (Akın, 2014; 80-81). Komşuluk kültürel bir iklimdir; belirli bir kültür etrafında yetişmesini, paylaşmasını sağladıkları, ortak bir kültür inşa edip sürdürebilir kıldıkları toplumsal bir aktörü temsil eder. Komşuluğun gerçekleşme alanını oluşturan sosyal ilişkiler bir grubu, arkadaşlık grubunu ifade etmektedir (Nirun, 1991: 172-175).

Komşu, yardımlaşma, dayanışma, ihtiyaçların giderilmesi ve paylaşma hususunda ilk akla gelen, kimi zaman aile ve akrabadan daha önce etkileşim kurulan kimsedir. Toplumsal ilişki ağında komşuluk, mahallenin, sokağın ve kentin korunmasını, güvenini, mahremiyetini ve emniyetini temsil etmektedir (Alver, 2014: 56-57).

Komşuluk ilişkilerinin kurulmasında kadınların rolü daha büyüktür. Çünkü kadınlar bütün gün kadınlar ile muhataptır. Bu sebeple komşuluk ilişkilerini daha hızlı kurar ve geliştirir (Biçer, 2014: 92-93). Bunun yanında kadınlar, komşuluk ilişkileri ile sosyal güvenli bir sosyal çevre inşa etmektedir. Fakat günümüz toplumunda kentleşme, insan ilişkilerinin zayıflamasına ve gündelik hayat pratiklerinin dönüşmesine sebep olmuştur.

Türkiye’de 1960’lı yıllarda sanayileşmenin kentlerde yoğunlaşmaya başlaması, köyden kente doğru büyük bir göçü beraberinde getirmiştir. Bu durum, kentlerin nüfusunu artırmıştır (Adıgüzel, 2016: 50). “Potansiyel etkileşim kaynağı olan kalabalıklar karşısında birey, kendini koruma biçimi arar. Bu da kent sakinlerinde kayıtsızlık biçiminde kendini gösterir” (Simmel, 2017: 28). Bireyler, bu karmaşık ve büyük toplumsal yapı içerisindeki bireyselleşmeye, yabancılaşmaya başlamıştır. Söz konusu durum karşısında bireyin toplumsallaşma etkinlikleri değişmiştir ya da içeriğinde dönüşmeler meydana gelmiştir.

Kadınlar, geleneksel toplum düzeninde boş zamanlarını ev içerisinde geçirmektedir. Modern ve postmodern dönemde kadının toplumsallaşması, tüketim kültürüne entegre olmuştur. Kadınlar tüketim tercihlerinde egemen kılınmasıyla beğeni hiyerarşisinde söz sahibi olmuştur. Kadınlar zevkli döşenmiş evler, stil, sunum, görüntü gibi hususlarda hem ailelerini hem de bireysel kimliklerini sergileyen birer oyuncu haline gelmiştir (Ayata, 2017: 50). Bu nokta da kadınlar, “*toplumsal zihniyetsin*” bir ifadesini

toplumsallaşma biçimlerinde göstermektedir. Yani kadınlar toplumsallaşma işlevlerini yerine getirecek gündelik hayat pratiklerini sergilerken kültürel bir aktarıma da hizmet etmektedir.

2.4.2. Ev Hanımlarının Boş Zamanı ve Toplumsallaşma Aktiviteleri

Göçler, bireyleri yeniden toplumsallaşma sürecine tabi tutmaktadır. Bu durum, “tüm aidiyet ve kimlik değerlerinin sorgulanmasını ve yeniden kurgulanmasını da beraberinde getirir” (Adıgüzel, 2016: 51). Dolayısıyla köyden kente göç eden kadının toplumsallaşma alanı hem sınırlanmıştır hem de yeniden kurgulanmıştır.

Köy yaşamında sürekli meşgul olan kadınlar, kasaba ve kent yaşamında işleri azalmıştır. Söz konusu durum, kadının toplumsallaşma alanlarının sınırlanmasıyla birleştiğinde, göçmen kadınların modern kentli kadınları örnek alması kaçınılmaz bir hal almıştır. Kasaba ve kentli kadınları taklit eden köylü kadınlar, onlar gibi, kabul gününe, mevlitlere, dini etkinliklere katılım göstermişlerdir (Barbarosoğlu, 2019b: 82).

Geleneksel dönemde kadınlar için İslami geleneğin etkisiyle şekillenmiş etkinlikler mevcuttur. Bu etkinlikler; dış mekânda “spor” -atlı sporlar-, iç mekânda “*helva sohbetleri*” ile sınırlandırılmıştır. Türk kadınlarının geleneksel dönemde ev dışındaki hareketlilik yerlerinden birisi de hamamlardır (Meriç, 2000: 141). Hamamlar bedensel ihtiyaçların, dini yaptırımların da teşvikiyle toplum hayatında aynı zamanda bir eğlence anlayışı şeklinde formüle edilen mekanlardır (Keskin’den Akt. Meriç, 2000: 145). Kadın hamamları aynı zamanda bir hamam kültürünün gelişmesine de hizmet etmiştir. Geleneksel dönemde evlilik öncesi görücüye çıkacak kızlar hamamlarda beğenilmektedir. Düğünden iki gün önce genellikle salı günleri yapılan “*gelin hamamı*”, düğünden on beş gün sonra “*on beş hamimi*”, damat ve yakınlarının yaptığı “*güvey hamamı*”, lohusa kadınlar için yapılan “*kırk hamamı*” da sosyal hayatın vazgeçilmez etkinlikleridir (Albayrak ve Uzun, 1997: 430-433).

Modernleşme süreci, insanların beraber bulunduğu mekanları da değiştirmiştir. İnsanlar, on altıncı ve on sekizinci yüzyıla kadar kahvehane ve ev içi organizasyonlarda birlikte bulunmuştur. On sekizinci yüzyıl ile birlikte kadın ve erkeğin bir arada bulunabileceği yeni mekanlar ortaya çıkmıştır (Meriç, 2000: 59).

Bilhassa kadının toplumsal hayattaki mekânı, ev ve mahalle sınırlarından daha uzağa taşınmıştır. Bu anlamda, kadının aktif katılım gösterdiği gündelik hayat etkinlikleri

mahalleden; viziteler, evlilik, doğum günü kutlamaları, balolar, spor, tiyatro gibi etkinlikler kapsamında çeşitlenmiştir. Bunun temel sebebi ise Cumhuriyet döneminde değişen eğlence anlayışıdır (Işın, 1987: 335).

Kapitalizmin ön plana aldığı kentli kadınlar arasında “*ev hanımı burjuva kadın*” tipi oluşmuştur. Bu durumda, alt tabakadan gelen kadını gelir elde etmek için çalışma hayatında gözlemlerken, zengin kadınları -burjuva kadınları- iş veren, harcayan statüsünde görmekteyiz (Karakaya, 2017: 195). Üst tabaka kadınlarının modernleşme pratiklerini içselleştirmesi ve uygulaması hususu bu noktada ortaya çıkmıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle kadının ev işlerindeki sorumluluklarını kolaylaştıran robot ve makineler, kadınların boş zamanını artırırken ev işleri ile elde edilen statüde ise çözümlere yol açmıştır (Barbarosoğlu, 2019b: 83). Buna ek olarak ev hanımı kadınların, kentleşmeyle birlikte apartman ve uydu kent sitelerinde yaşamaya başlaması yeni toplumsallaşma aktivitelerini beraberinde getirmiştir.

Apartman, site ve uydu kent yaşamında, yaşlı ve ücretli bir işte çalışmayan ev hanımları, görece boş zaman ve toplumsallaşma aktivitelerini daha yoğun gerçekleştirmektedir. Uydu kent ya da sitelerde sosyoekonomik düzeyin kısmi olarak eşitlendiği ve dış dünyaya karşı sınırlandırıldığı ya da korunduğu bir yapı karşımıza çıkmaktadır. Bu alanlarda ikamet eden ev hanımları dernekler, kulüpler, spor alanları, çocukların sosyal aktiviteleri aracılığıyla (Ayata, 2017: 44) toplumsallaşmaktadır. Nitekim bu durum, daha esnek ve kolay bir ilişki ağıyla sağlanabilmektedir.

2.4.3. Ücretli İşte Çalışan Kadının Boş Zamanı ve Toplumsallaşma Aktiviteleri

Ev kadınları sınıflı toplumun “*görünmez*” dayanağı olarak tanımlanmaktadır (Sandıkçıoğlu, 1998: 58). Nitekim köy hayatında ücretsiz emeği ile tarımsal üretim faaliyetinde bulunan kadın, kent yaşamında evde gıda ve giyim üretimine yönelmiştir. Sanayileşmenin oluşturduğu iş gücü açığı kadın emeğini ücretli bir hale getirmiştir. Bu durum da ücretli emek, ev dışına taşınmıştır. Ev işiyle ücretli emeğin ayrışması kadınlar özelinde bazı sorunları ortaya çıkarmıştır. Bunlar, esnek iş saatleri, düşük istihdam ve gelir olarak sıralanabilir (Beck, 2019: 217). Dolayısıyla çalışan ya da ücretli işçi kadının boş zamanı ve toplumsallaşma biçimi iş yaşamıyla ilişkilendirilmiştir.

Kent hayatıyla beraber ortaya çıkan yenilikler, boş zamanı değerlendirebilmek için toplumsal kurumların çözümlerini normalleştirmiştir. Bu durum Lefebvre'nin boş zaman tanımında ifade edilmiştir.

Eğer saatler (günün, haftanın, ayın, yılın saatleri), (mesleki işe ayrılan) zorunlu zaman, (eğlenceye ayrılan) serbest zaman, (ulaşım, yürütülecek işlem, formaliteler, vs. gibi iş dışındaki çeşitli gerekliliklere ayrılan) zoraki zaman şeklinde üç kategoride sınıflandırılırsa, zoraki zamanın arttığı saptanır. Zoraki zaman boş zamandan daha büyük bir hızla artar. Gündelik içine yerleşir ve gündelik hayatı zorlamaların toplamıyla (bütünüyle) tanımlamaya yönelir (Lefebvre, 2016: 65-66).

Lefebvre, kapitalizm ile birlikte gündelik hayatın bölündüğünü düşünmektedir. Ona göre modernlik, boş zaman çağını yaşamamaktadır. Boş zaman toplumu üretimin düzenli bir işleyişine hizmet edecektir. Bu durumda boş zaman, iş yaşamında harcanan emeğin bir karşılığı ya da motivasyon kaynağı değildir, yalnızca sermaye sahipleri tarafından zaman kullanımıdır (Lefebvre, 2016: 66). Boş zamana ilişkin değerler yeni bir üslup olarak incelenebilir. Bu üsluba göre bireylerin gündelik hayatları, zorlamalar toplamıyla biçimlendirilir.

Kentlerde artan nüfus pek çok sorun ile birlikte konut biçimlerini de değiştirmiştir. Müstakil evler yerini, kat mülkiyeti sistemine dayanan apartmanlara ya da sitelere bırakmıştır. Kent merkezlerinde öncelikle yaygınlaşan konut tipi apartmanlardır. Apartmanlar, orta sınıf mahallelerin yaygınlaşmasına sebep olmuştur (Ayata, 2017: 39). Buna ek olarak kentsel nüfusun heterojen yapısı bağısız ve güvensiz insanı beraberinde getirmiştir. Söz konusu durumda akrabalık, komşuluk ve arkadaşlık ilişkileri ile sağlanan toplumsallaşma süreci çözülmeye başlamıştır.

Kent yaşamında hizmet sektörü, sadece sanayi kollarında çalışan ücretli kadın işçilerden oluşmamıştır. Bunlardan birisi de apartman semtlerinde çalışan, kapıcı ve gündelikçi ailelerdir. Kapıcı ve gündelikçi aileler, kentteki göçmenlerin aksine orta ve üst sınıfa ait semtlerde yaşamaktadır. Erkeklerin binanın güvenliği ve ihtiyaçlarını giderdiği, kadınların ise bina sakinlerinin çocuklarına baktığı, yemek yaptığı ya da evlerini ücret karşılığı temizlediği bir iş koludur. Apartman sakinleri yukarıdakiler, kapıcı ailesi aşağıdakiler olarak ayrıştırılmakta, damgalanmaktadır (Özyeğin, 2017: 60-61). Bu gerekçeden hareketle aynı semt ve apartmanda yaşayan kapıcı eşleri ve

çocukları komşuluk, arkadaşlık işlevlerini yerine getirecek sosyal alana sahip olamamıştır.

Tüketimin bireyselleştirildiği ve aynı zamanda planlandığı bir dünya düzeninde “*uydu kent yaşamı*” dikkat çekmektedir. Uydu kent evleri, apartman semtlerine nispeten daha büyüktür. Fakat bu yerleşim alanlarında aile nüfusu daha azdır. Uydu kentlerin içerisinde üst düzey güvenlik mevcuttur. Bir ailenin ya da bireyin tüm ihtiyaçlarına kolay erişebileceği özel alışveriş alanları mevcuttur.

Uydu kent yaşamı sağladığı imkanlar ile kişinin kendine ve daha çok kendi ailesine vakit ayırabileceği bir zaman dilimini, boş zamanı yaratmaktadır. Aynı zamanda uydu kent sakinlerinin mesaisi birbirinden ayrıdır. Bu sebeple iş dışı zamanlarda yani boş zamanlarda planlanan aktiviteler çakışmamaktadır (Ayata, 2017: 52).

Yeni uydu kent yerleşmelerinde yaşayan kadınların üçte ikisi eğitilmiş ve ev dışı bir işte çalışan kimselerdir. Uydu kent kadınları, mesai saatlerinden arta kalan zamanlarında ev işleri, yemeğini, vücut bakımını yapmaktadır. Buna ek olarak kadın arkadaşları ile ev ziyaretlerine ya da alışveriş merkezlerine de gitmektedir. Lakin kadınlar, eğitilmiş, sınıf ve mesleki statü yaşam tarzına uygun bir hayat yaşadıkları veya arzuladıkları için moda ve dekorasyon dergileriyle çok fazla vakit geçirmektedir (Ayata, 2017: 48). Çalışan kadınlar, magazin dergileri ile ev hanımları, televizyondaki pembe diziler ve gündüz kuşağı programlarıyla gündelik hayat pratiklerini dizayn etmektedir (Barbarosoğlu, 2019a: 90). Tüm bunlar, ev hanımı ve çalışan kadının toplumsallaşma aktivitelerini tüketim kültürüne entegre ettiğini göstermiştir.

Buraya kadar kadının toplumsallaşma aktiviteleri ev hanımı ve ücretli/çalışan kadın üzerinden tartışılmıştır. Bir sonraki başlıkta geleneksel dönemde toplumsallaşma aktivitesi olarak ortaya çıkan kabul günleri incelenecektir.

2.4.4. Toplumsallaşma Organizasyonu: Kabul Günleri

Günler, Türk toplumunda kadınların toplumsallaşma amacıyla kullandığı etkinliklerdir. Bu bağlamda, gün ile ilgili literatürde iki farklı kavramsallaştırma karşımıza çıkmaktadır: “*Kadın Günleri*” ve “*Kabul Günleri*”. Birbirinin yerine kullandığı görülen bu iki kavram, benzerlik ve farklılıkları üzerinden de incelenmiştir (Ekal, 2006; Karayığit, 2015).

“*Kabul Günü*” kavramsallaştırması 1970’li yıllardan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Kabul günlerini konu alan çalışmalar (Ekal, 2006; Karayigit, 2015), günümüzde sürdürülen gün etkinliğinden farklı bir anlam ifade ettiğini vurgulamıştır. Kabul günleri, “1960- 1970’lerde kasabaların seçkin kadınları tarafından evlerini her ayın belli günlerinde 20 ila 80 kadına açması” olarak tanımlanmıştır (Ekal, 2006: 5).

Ekal’a göre; kabul günleri, seçkin kadınların pratiğidir. Kabul günlerine katılma kalıpları, var olan hiyerarşik bağları vurgulamaya yöneliktir. Buna bağlı olarak kabul günlerinin kasabalarda gerçekleştirilen bir etkinlik olduğu ayırt edilmelidir. Çünkü “*Kadın Günleri*”, kentlerde yaşayan üst ve orta sınıf kadınlar arasında gerçekleştirilmediği. Gün etkinliğinin kabul günlerinden ayrıldığı bir diğer husus ise para toplama uygulamasıdır. İki kavram arasında belirli farklılıklar olsa dahi işlevsel benzerlikleriyle de süreklilik arz etmektedir (Ekal, 2006: 5).

Kabul günleri kadınlar arasında gerçekleştirilen bir ziyarettir. Kabul günleri, kasabaların ilçeye dönüşmesiyle şehirlerden kasabaya memur olarak gelen kişiler tarafından yaygınlaştırılmıştır (Benedict’den Akt. Cengiz, 2016: 24). Bunun yanında kabul günleri, orta sınıf kadınlar tarafından küçümsenen, “züppelik” anlamına gelen bir etkinliktir (Kıray, 2000: 173).

Toplumsal değişme Cumhuriyet kadını için cemiyet hayatını öngörmektedir. Bu yaşam tarzında “*davet düzenleme ve davette bulunma*” zorunluluğu insanların bir araya gelme biçimini sınırlandırmıştır (Meriç, 2000: 318). Nitekim “Türk konukseverliği, günümüze kadar sürüp gelen Türklerin en önemli özelliklerinden birisidir” (Tezcan, 2000: 201). Konukseverlik, kentleşmeyle beraber etkisini azaltsa dahi toplumsal etkinlikler aracılığıyla sürdürülmektedir. Kabul günleri aracılığıyla sürdürülen bu etkinlikler de “*vizite*” ve “*vizite kuralları*” hakimdir.

Üst tabakada yer alan kadınlar için habersiz yapılan ziyaretler, “*laubalilik*” olarak algılanmaktadır. Buna bağlı olarak kabul günleriyle düzenlenen ziyaretlere önemli kişilerin katılmaması da “*esef verici*” bulunmaktadır (Kıray, 2000: 173). Seçkin kadınlar, misafirlerini haftada ya da on beş günde bir kere evlerinde kabul ederler. Kabul günlerinin tarihi kartvizitlerle tanıdıklara bildirilir. Cemiyet hayatına girmek isteyenler bir deftere hanımefendilerin kabul günlerini mutlaka kayıt ederler (Mithat’dan Akt. Meriç, 2000: 319).

Kabul günleri hem tanıdıkların hem de yeni tanışacakların bir arada bulunduğu bir gündür (Ekal, 2016: 4). Günler genellikle öğleden sonra düzenlenir. Bir gün önceden tüm ev halkı evi temizler. Temizlik ev sahibi için önemli bir husustur. Çünkü temiz olmadığı düşünülen ev hanımı, gelen hanımlar tarafından kötülenebilir (Tezcan, 2000: 205).

Kabul gününden önce evler en değerli süs eşyalarıyla ev dekore edilmektedir. Bunun yanında kadınlar, en güzel ve şık elbiseleri tercih etmektedir. Kabul günlerinden önce berberlere giden kadınlar itinalı bir hazırlık yapmaktadır (Tezcan, 2000: 206). Kabul günlerinde ev hanımı öğleden önce bütün işlerini bitirmiş olur. Kadınlar öğleden sorasını misafirlerine ayırarak, saat dört buçuktan itibaren salonda misafirleri karşılamak için beklemektedir (Meriç, 2000: 320).

Kabul günlerine genellikle çocuklar katılmaz. Bu etkinlik, 10-12 kişi arasında gerçekleştirilmektedir (Kıray, 2000: 172-173). Ziyaret, misafirin ev hanımına kendini tanıtmayla başlar. İlk karşılaşmada ev sahibine iltifat etmek, hoş sohbetlerde bulunmak kabul günlerine katılan kadınlar için olumlu bir kanaat oluşturmaktadır (Mithat'dan Akt. Meriç, 2000: 306-309).

Ev hanımlarının, kabul günü salonunda davranışları önceden belirlenmiştir. Misafirlerle ev sahibi, akrabalar ve genç kızlar ilgilenmektedir. Bu durum, genç kızları cemiyet hayatına hazırlama fırsatı olarak görülmektedir. Aynı zamanda iyi ağırlanmış misafir, ev hanımının sosyal statüsünü yükseltecektir. Dolayısıyla eve gelen misafirleri karşılamak büyük önem taşır.

Hanımın kabul gününde; uşak yahut orta hizmetçisi kadın, suret-i umumiye de antişambrde bulunur. Kapının zili çaldığı vakit ziyaretçiyi bekletmeksizin hemen kapıyı açmalıdır. Uşağı olmayan veya uşak sayısı az olan evler sırf kabul günleri için birkaç saatliğine 'extra' denilen uşaklar tutarlar. Hizmetçiler misafirlerin geldikleri zaman sokak elbiselerini çıkarmalarına, giderken de giyinmelerine yardımcı olurlar ve isimlerini söyleyerek salona alırlar (Mithat vd. Akt, Meriç, 2000: 320).

Ev hanımları, "ocağın sağ tarafında bulunan koltuklardan birine arkası pencereye dönük oturur. Sandalyeler daire şeklinde düzenlenirken yaşlı hanımlar koltuklara oturtulur. Gelen misafirlerin mevkii yüksek değilse ev sahibi ayağa kalkmaz, oturduğu yerden gülümseyerek el verir" (Meriç, 2000: 320).

Kabul günlerinin en önemli özelliği ise ikramlıklardır. Tatlı ve tuzlu yiyecekler ile çay servisi iki kez yapılmaktadır. Türk toplumlarında gelenekselleşmiş kabul günü ikramlıklardan birisi de kısırdır. Bu ikramlıkların sunulmasıyla beraber sohbetler başlar. Sohbet konuları, güncel olaylar, fıkralar, kasaba dedikoduları olarak değişmektedir (Tezcan, 2000: 206-207). Bu bağlamda ortaya çıkan bir konuda, geleneksel çeyiz kültürünü yansıtan nakışların, el işlerinin sergilenmesi ve öğrenilmesidir.

Ev sahibinin misafirleri karşılamak için hazır olmaması gibi ev sahibinin misafirlerle ilgilenmemesi de hoş karşılanmaz. Benzer şekilde, ev sahibinin misafirleri uğurlarken de statülerine dikkat etmesi gerekir. Kabul gününde bir vizitenin müddeti ise samimiyetine göre değişir ve ilk gidilen mekanlar da yirmi dakikadan fazla durulmaz. Üst mevkilerdeki kişilerin yanında beş dakika kalınır. Kişi, yeni bir misafirin gelmesiyle ziyaretten ayrılır. Kalabalık kabul günlerinde ilk gelen misafirler önce kalkarlar. Ziyaretten ayrılmak isteyen kişiye ev sahibi kalması için fazla ısrar etmez (Meriç, 2000: 323).

Abdullah Cevdet bu konuyla ilgili bir hikâye de aktarır ki: Misafirlerini kartvizitlerle davet eden ev sahibi, tanıştığı kişiden hoşlanıldığı takdirde iletişimin devam etmesini istediği; ‘mülakatımız bu kadarla kalmayacağını dahi ümit edebilirim efendim.’ tarzında ümit verir. Tanışılan kişiyle aynı mevkide bulunduğu zaman, akşam yemeğine, müsamereye, baloya davet eder. Misafirler ölçülü, nazik ve mevkilerine göre hareket edilerek karşılanır. Misafirler güler yüzle karşılanır. Mevkilerine göre misafirler kapıya kadar uğurlanır. Gerekli durumlarda araba çağrılır. Pazar ve yortu günleri familyaca ziyaretlere mahsus olduğundan kabul günü olamaz (Işın, 1987: 335).

Son olarak kadınlar, kabul günlerini eğlence aracı olarak görmektedir. “Müzik ve eğlence, halk oyunları günlerin önemli bir özelliğidir. Özellikle oyun havaları çalınarak oynanır ve şarkılar çalınır söylenir” (Tezcan, 2000: 206). Bu bağlamda kabul günleri, “elit kesimin kendi aralarında bağlarını güçlendirdiği ve diğer sınıflar üzerinde gücünü genişlettiği bir etkinlik” olarak sürdürülmüştür.

Bir sonraki bölümde kabul günleri olarak ifade edilen geleneksel yapıdaki toplumsallaşma aktivitesinin modernleşmeyle değişen tezahürü “*kadın günleri*” tartışılmıştır.

2.4.5. Toplumsallaşma Organizasyonu: Modern Kadın Günleri

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde günümüz gün türlerinin başlangıç noktası “Kabul Günleri” olarak görülmektedir. “Kabul Günleri” ve “Kadın Günleri” arasında belirli farklılıklar bulunsa dahi bazı hususlarda işlevsel benzerlikler bulunmaktadır. “Kabul Günleri”, kent yaşamında Türk konukseverliğinin sürdürülmesi amacına hizmet etmektedir. Söz konusu amaç günümüz toplumunda gerçekleştirilen “Kadın Günleri” ile benzerlik göstermektedir.

İki kavram da misafirlerin karşılanması, sohbet konuları, yemek servisleri, katılımcıların kıyafetleri ve ev döşemesi gibi belli değerlerin icrası olarak karşımıza çıkmaktadır. “Kadın Günleri” ve “Kabul Günleri”, kadınlar için orta sınıfın değer ve normlarının tartışılması, temsil edilmesi anlamına gelmektedir. Aynı zamanda her iki etkinlik bunlara uyulması için uygun bir zemini oluşturma aracıdır (Ekal, 2006: 4). Bu anlamda Kabul Günleri, Kadın Günlerinin oluşumu açısından bir ara form olarak değerlendirilebilir.

“Kabul Günleri” ortaya çıkışıyla üst sınıfta uygulanan bir etkinlik iken günümüzde uygulanışıyla toplumsal tabana yayılmış bir olgudur. Yapılan nitel çalışmalar incelendiğinde çağdaş gün etkinlikleri, kent yaşamında orta sınıf kadın etkinliği olarak tanımlanmıştır (Ekal, 2006; Karayığit, 2015). Bazı çalışmalarda ise gün etkinliklerinin özellikle küçük şehir ve kırsal toplumların üst ve orta sınıflarında uygulandığı görülmüştür (Ekal, 2006: 6). Bu durumda denilebilir ki gün etkinliği sadece kent yaşamında gerçekleştirilmemiştir. Kentlerde ortaya çıkan bu etkinlik zamanla kırsal kesime yayılmıştır.

Günler, genellikle kadınlar arasında düzenli aralıklar ile gerçekleştirilen bir etkinliktir. Güne girmek, gün yapmak, gün kurmak gibi kavramlarla ifade edilen bu olgu, gün üyelerinin toplumsal ilişkilerine göre ya da günde uygulanan faaliyete göre adlandırılmaktadır. Aynı zamanda, konken günü, altın günü, akraba günü gibi adlandırmalar, gün türlerini de ifade etmektedir.

Günümüzde gerçekleştirilen gün etkinliklerinin Kabul Günlerinden temel farkı, ekonomik bir amaç etrafında gerçekleştirilmesidir. Bu etkinlikler, genellikle “Altın günü” ya da “Para Günü” olarak adlandırılmaktadır. Ekonomik bir amaç etrafında şekillenen bu etkinlikler “menkul toplanan gün” kavramıyla açıklanmaktadır. Menkul

toplanan gün, buluşmalardan önce belirlenen menkulün grup üyeleri tarafından düzenli olarak getirmesi ve gün sahibi üyeye verilmesidir (Karayığit, 2015: 71-75).

Günümüz anlamıyla menkul toplanan günlerin başlangıç noktası tam olarak bilinmemekle birlikte kentleşme ile yaygınlaştığı düşünülmektedir. 1980’li yıllarda altın ve döviz enflasyonun yüksek olması maddi temelli günlere etki ettiği söylenebilir. Aynı zamanda kentleşme ile kadınların para kullanma yetkisiyle ekonomiye dahil olması da bu gün türlerinin ortaya çıkması için bir sebep olabilir (Cengiz, 2016: 20). Bu duruma ek olarak, kadınların kapitalist sistemde yer alması, muhafazakâr kesimin ekonomik büyümeye dahil olması gibi etkenler çağdaş günlerin temellerini oluşturduğu söylenebilir.

Günlerin köydeki imece usulü dayanışmanın bir devamı niteliğinde sürdürülmektedir. Başka bir deyişle günler, imecenin şehir versiyonu olarak tanımlanabilir (Cengiz, 2016: 27). Söz konusu durumda günler, katılımcı kadınlar arasında eşit para dağılımı sağlayan bir etkinliktir (Ekal, 2006: 4). “Özellikle paralı günlerde eline toplu para geçen hanımlar bir ihtiyacını karşılar” (Tezcan, 1985: 64-65). Bu yönüyle çağdaş günlerin bir özelliği ya da işlevi ortaya çıkar; günler ekonomik bir gelir elde etme biçimidir.

Gün etkinliklerinin ortak özelliklerinden birisi de din temelli meşruluğunun tartışılmasıdır. Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığınca, Alo 190 Fetva hattının Güncel Ticari Meseleler bölümüne “*Kadınların kendi aralarında yaptıkları gün adı verilen toplantılarda topladıkları paraları dönüşümlü olarak almaları caiz midir?*” (Posta Gazetesi, 2012) sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıt incelendiğinde kadın günleri caiz bulunmuştur. İslam’da teşvik edilen borç verme hususu kadın günlerinde işlevini sürdürmektedir (Sağır, 2013: 487). Nitekim kadın günleri, bu yönüyle kapitalist sistemin tüketici profil için ürettiği banka kredilerinin meşruluk tartışmasına da yanıt verdiği söylenebilir.

Geleneksel toplum düzeninde konuk kabul etme biçimleri habersizdir. Fakat kent ortamında kadınların çalışma hayatına girmesi konuk kabul edebileceği habersiz bir zamanı sınırlandırmıştır. Bu durum karşısında çalışan kadınlar, kent yaşamında gün etkinliğini formel ziyaret olarak kullanmıştır (Tezcan, 2000: 202). Tezcan’a göre; gün, “ev hanımlarının boş zamanlarını değerlendirmek için ayda bir kez kendilerinin belirledikleri tarihlerde ve kendi evlerinde verdikleri kendine özgü kurallara bağlı bir

çeşit davet, sosyal toplanmadır” (Tezcan, 2000: 203). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere günler, pek çok çalışmada boş zaman aktivitesi olarak incelenmiştir.

Boş zaman, bireyin tüm zorunluluklarından arta kalan süreyi kendi başına değerlendirilmesidir (Şentürk, 2012: 66). Bireylerin birden fazla güne katılması, günlerin aile ziyaretlerinin yerini alması, grupça yapılan bir etkinlik olması gibi pek çok bulgu, günlerin sosyalleşme aracı olarak kullanıldığını göstermiştir (Khatib-Chahidi'den Akt. Cengiz, 2016: 26). Buna bağlı olarak günlerin sohbet ve eğlenme amacıyla gerçekleştirdiği eylemler, boş zaman uğraşları olarak sayılmamaktadır (Kıray, 2000: 172). Dolayısıyla günler sadece boş zaman aktivitesi olarak tanımlanmamalıdır.

Genel bir ifadeyle gün, “*boş zamanı değerlendirme ve sosyalleşme aracı*” (Alemdar ve Köseoğlu, 2013: 46) olarak işlev görmektedir. Günler günümüz işleviyle farklı sınıflarda bulunan kentli kadınlar arasında oluşmaktadır. Etkinlikler oluşturulmadan önce her kadının güne uygunluğu sorgulanmaktadır. İlk gün grubu genellikle, yakın arkadaş ya da akrabalar tarafından oluşmaktadır (Ekal, 2006: 6). Günün diğer üyeleri ise güven duygusu nedeniyle tanıdıklar aracılığıyla belirlenmektedir. Bu bağlamda günler, aynı sosyal statüde olan kişilerin bir araya geldiği bir etkinliği temsil eder.

Günlere katılım gösterme isteği, cinsiyet ayrımı ya da boş zamana sahip olmakla ilişkilendirilmiştir. Günler, genellikle kadınlar arasında sürdürülen bir etkinliktir. Bu sebeple eşiyle vakit geçirebilen kadınlar günlere katılmak istemeyebilir. Söz konusu durumda kadının günlere ayıracak boş zamanı da kalmaz. Buna ek olarak çalışan kadınların boş zamanları sınırlıdır. Dolayısıyla çalışan kadınlar ile ev hanımlarının günlere katılım oranında ciddi bir ayrım olması boş zaman kavramıyla ilişkilidir (Cengiz, 2016: 28).

Günler yer, amaç ve katılanlar bakımında farklılıklar barındırmaktadır. Bu anlamda literatürde gün türleri şu şekilde sıralanmıştır: Akraba Günleri, Arkadaş Günleri, Çalışan Kadın Günleri, Genç Kız Günleri ve Kumar Günleri (Cengiz, 2016: 28).

Akraba Günleri: Sadece akrabalar ile yapılan bu günler akrabalar arasındaki dayanışmayı güçlendirir.

Çalışan Kadın Günleri: Genellikle iş yerindeki kadın arkadaşlar ile yapılan bir etkinliktir. Daha çok hafta sonlarında yapılan bu etkinlik, çalışmayan kadınların günleri ile benzerlik göstermektedir.

Genç Kız Günleri: Genç kızların akranları ile düzenlediği günlerdir. Bu etkinlik, diğer günler gibi büyük bir hazırlığa ihtiyaç duymamaktadır.

Kumar Günleri: Üst kesim kadınların kumar oynamak için düzenlediği bir etkinliktir. Bir masa etrafında oturan kadınlar diğer günlerden farklı olarak, tüm ilgisini oyuna vermektedir ve yerlerinden hiç kalkmadan yeme içme işlemlerini sürdürmektedir (Tezcan, 2000: 204). Söz konusu gün türleri, görüldüğü üzere kadınların toplumsallaşma sürecine hizmet etmektedir.

Günlere katılım gösteren üyeler genellikle kadındır. Ancak çalışma kurumlarında gerçekleştirilen diğer günler incelendiğinde, bu etkinliğin sadece kadın özelinde gerçekleşen bir tür olmadığı da açıktır. Aynı kurum içerisinde çalışan üyelerin iki farklı gün türü düzenlendiği söylenebilir. Bunlardan ilki, katılımcıların sadece erkekler olduğu ve katılımcıların tamamının hemfikir olduğu belli bir miktar paranın toplanmasına dayalı günlerdir. İkincisi ise katılımcıların karma olduğu günlerdir (Dengiz, 2019: 23). Bu anlamıyla günler, karma ya da erkekler arasında gerçekleştirildiğinde kadın günleriyle karşılaştırılması gereken bir olgu olduğu da söylenebilir.

Toplumsal ziyaretleri, gelin ve kayıvalide arasındaki davranış biçimleri üzerinden inceleyen Ekal'a (2006: 2) göre; günler, kadınların benlik sunumunda merkezi bir yer almaktadır. Buna bağlı olarak günlerin toplumsallaşma işleviyle katkıları şu şekilde sıralanabilir: Serbest zamanı değerlendirme, sosyal çevre edinme, akrabalar arası dayanışmayı güçlendirme, genç kızlara ya da erkeklere eş seçebilme, ev hanımlığı becerilerini geliştirecek bilgi paylaşımı sağlama, yetenek ve becerileri sergileyebilme, gelenekleri sürdürebilme (Tezcan, 2000: 205-206).

Günlerin organize edilme biçimleri, ev içi ve ev dışı mekanlar olarak belirlenmiştir. Ev dışında yapılan günlerin tercih edilme sebebi, temizlik ve yemek hazırlamaya harcanan zamandan tasarruf etmektir. Buradan elde edilen zaman salt eğlenme amacıyla kullanılmaktadır (Sağır, 2013: 448-449). Nitekim günümüz toplumu tüketim toplumdur. Bu noktada denilebilir ki ev dışında organize edilen günlerin tercih edilme nedeni sadece zamandan bir tasarruf olmayabilir.

Cengiz (2016), “*Altın/Para Günlerinin Pazarlama Açısından İncelenmesi*” üzerine yaptığı çalışmada günleri, tüketim toplumunun bir gösterimi olarak tanımlanmıştır. Üretim Yönetimi ve Pazarlama alanında yapılan bu çalışma, günleri referans grupları olarak tanımlamıştır. Günler, ürünlerin reklamsız pazarlandığı bir alandır (Cengiz, 2016: 6-8). Benzer şekilde Sağır (2013), çalışmada günlerin kişilerin ekonomik davranışını yönlendiren bir boyutu olduğunu vurgulamıştır. Satın alınan ürün ya da hizmetin gün üyeleri tarafından onaylanması gerektiği gözlenmiştir (Sağır, 2013: 491).

Bu noktaya kadar incelenen sosyolojik literatür ve bilhassa Cengiz’in (2016) çalışması kadın günlerinin toplumsallaşma işlevine başka bir boyuttan da bakılabileceğini göstermiştir. Kadın günlerini konu alan çalışmalarda çalışan ve çalışmayan kadın ayrımı gözlenmiştir (Cengiz, 2016; Sağır, 2013). Bu ayrım boş zaman aktivitesiyle açıklanmıştır. Fakat günümüz uygulanış biçimiyle günleri boş zaman aktivitesi olarak incelemek, olgunun işlevselliği ve tanımına dair eksik bir kavramsallaştırma yapılmasına sebep olur.

Kadınlar çalışma dışında kalan boş zamanı kadın günleri ile doldurmaktadır. Literatürde de tartıştığımız gibi boş zaman, kapitalistlerin düzenlediği bir kavramdır. Dolayısıyla söz konusu kavram bireyin özgün iradesi ile biçimlendirdiği aktivitelerden oluşmamaktadır. Bu anlamda boş zamanı değerlendirme aktivitesi olarak kadın günlerini incelemek, toplumsallaşma işleviyle çatışmaktadır. Yani kadın günleri günümüz anlamıyla sadece kadınların boş zamanlarını doldurmak için kullandığı bir aktivite değildir. Aksine kadın günleri, toplumsallaşma işleviyle gündelik hayatın bir parçası ya da bir pratiği olarak incelenmelidir. Gündelik hayat sosyoloji bireyin davranış kalıplarını inceleyerek toplumsal yapıyı analiz eder. Bu analiz ile görülmektedir ki gündelik hayat tüketim toplumu özellikleri taşımaktadır.

2.5. Tatmin

Tatmin kavramı, Latince “satis” kelimesinden türemiş olup, yeterlilik anlamına gelmektedir. Sosyoloji, ekonomi, din, hukuk, psikoloji, pazarlama, müzik ve boş zaman gibi pek çok disiplinde dürtü, güdü, ihtiyaç ve beklentilerin karşılanması olarak tanımlanmaktadır (Francken ve Van Raaij, 1981; Anderson, 1998: 6). Türk Dil Kurumu ise tatmini, istenilen bir şeyin gerçekleşmesini sağlama, doyum olarak ifade etmektedir (TDK, 2020). Tatmin, ayrıca memnuniyet, hoşnut edici şeyler, bir ihtiyacı

ya da arzuyu gidermek ve tamamıyla bir ikna durumu gibi çeşitli manalara sahip olarak kabul edilmektedir (Kohle Paul ve Fitzpatrick, 2015: 29).

Tatmin, bireylerin sahip oldukları ile beklentileri arasındaki fark ile doğrudan ilişkilidir; bu fark ne kadar az ise tatmin düzeyi o kadar yüksek olmaktadır (Kovacs, 2007: 29). Locke'ye göre, tatmin bir nesneye karşı duyulan duygusal bir tepki ya da sempati olarak tanımlanmaktadır (Locke, 1976). Ekinci (2004) ise tatmini, kalite seviyesine ilişkin önceki beklentilerden etkilenerек beklenen bir sonucun yerine getirilmesi durumu olarak tanımlamıştır. Rai (2013: 104) tarafından ise hoşnutluk, zevk veya arzunun yerine getirilmesi şeklinde ifade edilmiştir. Sonuç olarak, tatmin beklentiler sonucu ortaya çıkan duygusal haz, bilişsel bir deneyim ve elde edilen çıktılar arasındaki uyum veya değerlendirme olarak kabul edilmektedir (Chun, Lee, Kim ve Heo, 2012: 439).

2.5.1. Boş Zaman Tatmini

Boş zaman aktiviteleri, bireylerin rahatlamasına, keyif almasına ve mutlu olmasına imkan tanıyan, zorunluluk içermeyen faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Bu tür aktiviteler, bireylerin yeteneklerini ve kaynaklarını özgür bir şekilde kullanarak kişisel tatmin duygusu elde etmelerine yardımcı olmakta ve boş zaman tatmini kavramını geliştirmektedir (Stebbins, 2009: 619). Boş zaman tatmini, mutluluk ve memnuniyet gibi kavramlarla sıkı bir ilişki içinde olup, bireyin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiğine bağlı olarak duyduğu içsel motivasyon ve tatmin duygusunu ifade etmektedir (Buchanan, 1983: 40; Berg Trost, Schneider ve Allison, 2001: 36).

İnsanların boş zamanlarında yaşadıkları keyif verici deneyimler, kişisel tatminin yanı sıra boş zaman tatminini de doğurmakta ve bu tatmin, bireyin boş zaman aktiviteleri sırasında yaşadığı olumlu duygular olarak tanımlanmaktadır (Ateca, Serrano-del-Rosal, ve Vera-Toscano, 2008: 64). Huang ve Lin (2011) boş zaman tatminini, boş zamanlarda yapılan etkinliklerden kaynaklanan olumlu duygular ve algılar olarak açıklamaktadır. Ayrıca, Lloyd ve Auld (2002: 45) tarafından boş zaman tatmininin, entelektüel, sosyal ve yetkinlik gibi çeşitli bileşenlerin yerine getirilip getirilmediğiyle doğrudan ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Beard ve Ragheb (1980)'e göre ise boş zaman tatmini, bireyin boş zaman etkinliklerine ve seçimlerine yönelik bireysel olarak oluşturduğu olumlu duygular ve algılardır.

Boş zaman aktiviteleri, çalışma saatlerine kıyasla insanlar için genellikle daha keyifli ve faydalı bulunan deneyimler sunmaktadır. Bu etkinlikler, bireylerin çeşitli yönlerden başarı hissi yaşamalarına olanak sağlamakta ve boş zaman tatmini kavramını ortaya çıkarmaktadır (Stebbins, 2001: 307). Boş zaman tatmini, bireyin yaşam tatminine ve genel yaşam kalitesine önemli katkılarda bulunmaktadır. Riddick (1986: 259) ve Russell (1987) çalışmalarında, boş zaman tatmininin diğer yaşamla ilgili alanlardaki tatminden daha belirgin bir şekilde yaşam tatminini etkilediğini ve yaşam kalitesi üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Spiers ve Walker (2009: 84) ise boş zaman tatmininin barışseverlik, mutluluk ve yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkileri olduğunu ifade etmiştir.

Ölander (1977), tatminin beklenti ve deneyim kıyaslaması sonucunda ortaya çıkan göreceli bir kavram olduğunu vurgulamaktadır. Francken ve Raaij (1981: 338) bu kavramı, bireyin geçmiş deneyimlerden oluşturduğu beklentilerle (zamansal karşılaştırma), diğer yaşam alanlarındaki başarılarıyla (mekansal karşılaştırma) ve sosyal karşılaştırmalarla değerlendirdiğini belirtmiştir. Sirgy (2012: 403) ise boş zaman tatmininin, insanların bir rekreatif aktiviteye ödedikleri paranın değeri, aldıkları hizmetlerin kalitesi ve sunulan bilgi düzeyi gibi çeşitli faktörlerin kıyaslamasıyla ölçüldüğünü açıklamıştır. Lu ve Hu (2005: 326) ise bireysel ve çevresel faktörlere bağlı olarak boş zaman tatmininin farklılık gösterdiğini belirtmiştir.

Boş zaman tatmini, bireylerin boş zamanlara yönelik beklentileri ile gerçek deneyimleri arasındaki farka dayanarak değerlendirilmektedir. Siegenthaler ve O'Dell (2000: 281) boş zaman tatmininin, boş zamana katılımdan beklenen tatmin düzeyi olarak kabul edildiğini belirtmişlerdir. Boş zaman tatmininin ölçülmesi, bireylerin boş zaman aktivitelerinin kalitesine ilişkin algılarına dayanmaktadır ve bu, kişilere sorulan çeşitli sorularla değerlendirilmektedir (Chiang, 2010: 17). Boş zaman tatminini anlamak ve ölçmek için çeşitli boyutlar kullanılmaktadır (Beard ve Ragheb, 1980).

2.5.2. Boş Zaman Tatmininin Alt Boyutları

Beard ve Ragheb'in (1980:22) çalışmalarına göre boş zaman tatmininin altı farklı boyutu bulunmaktadır: psikolojik, eğitsel, sosyal, dinlenme, fizyolojik ve estetik tatmin. Bu boyutlar, bireylerin boş zaman deneyimleri sırasında karşıladıkları ihtiyaçlarla ilgili algıları yansıtmaktadır (Kensinger, 2004: 39-40). Her bir boyut, boş

zaman aktiviteleri sırasında bireylerin yaşadığı tatmin duygusunu farklı yönlerden ele almaktadır.

Psikolojik tatmin, bireylerin boş zaman aktiviteleri sırasında kendilerini ifade etmelerini, başarı hissini yaşamalarını ve içsel motivasyon kazanmalarını sağlayan deneyimler sonucunda elde edilmektedir. Wang vd. (2008: 170) bu tür deneyimlerin bireylere özgüven, başarı hissi ve çeşitli becerileri kullanma fırsatı sunduğunu belirtmiştir. Clark ve Kearns (2012: 919) ise boş zaman aktivitelerinin zihinsel iyileşmeye katkıda bulunarak psikolojik tatmin sağladığını ifade etmiştir.

Eğitsel tatmin, boş zaman aktivitelerine katılan bireylerin yeni şeyler öğrenme, entelektüel birikimlerini artırma ve meraklarını tatmin etme fırsatı bulmaları ile ilgilidir. Broughton ve Beggs (2007: 4) bu tür deneyimlerin, bireylerin eğitilmiş ve sağlıklı yaşam bilinci ile ilişkilendirilebileceğini vurgulamıştır. Özellikle üniversite öğrencileri boş zaman aktivitelerinde bu tür tatmini arayış içinde oldukları belirtilmiştir (Liu ve Zhang, 2009: 27).

Sosyal tatmin, bireylerin boş zamanlarını diğer insanlarla iletişim kurarak ve sosyal ilişkiler geliştirerek geçirmeleri sonucu elde edilmektedir. Lapa (2013: 1986) boş zaman aktivitelerinin sosyal ilişkileri güçlendirmede önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Pearson (2008: 61) ise, yeni tanışılan bir çalışma arkadaşıyla yapılan bir aktivitenin hem etkili iletişim kurulmasına hem de sosyal tatmin duygusunun yaşanmasına katkıda bulunduğunu ifade etmiştir.

Dinlenme tatmini, boş zaman deneyimlerinden elde edilen gevşeme, rahatlama ve stres azaltma gibi olumlu duygulardır. Choi ve Fu (2015: 7) bu tür deneyimlerin duygusal refahı artırdığını ve günlük stresten uzaklaşmayı sağladığını belirtmiştir. Ayrıca, yoğun çalışan polis ve acil müdahale hizmeti çalışanları için boş zaman aktivitelerinin stresle baş etmede önemli bir araç olduğu vurgulanmıştır (Chun vd., 2012: 439).

Fizyolojik tatmin, boş zaman aktiviteleri sırasında fiziksel sağlık ve vücut gelişimi gibi konularda elde edilen tatminleri kapsamaktadır. Nimrod (2007: 66) fiziksel aktivitelerin sağlık üzerinde olumlu etkiler sağladığını belirtmiştir. Ayrıca, Dünya Sağlık Örgütü fiziksel aktivitelerin sağlıklı beslenme stratejileriyle birleştirildiğinde sağlık üzerinde olumlu etkiler yarattığını, zararlı alışkanlıkları azalttığını ve fiziksel kapasiteyi artırdığını ifade etmiştir (Lu ve Hu, 2005: 326).

Estetik tatmin, boş zaman deneyimlerinde bireylerin sanatsal ve estetik yönlerden duyduğu memnuniyetle ilgilidir. Funk, Podmelle, Guiol ve Metelmann (2012: 439) boş zaman aktivitelerinin gerçekleştiği mekanların estetik açıdan tatmin edici olmasının bu duyguyu pekiştirdiğini belirtmiştir. Ho (1996: 42) ise sanatsal bakış açısına sahip bireylerin estetik tatmine büyük önem verdiklerini ve bu tatmin sağlanamadığında memnuniyetsizlik yaşandığını ifade etmiştir.

2.6. Yaşam Tatmini

İnsanlar yaşamları boyunca mutluluk duygusunu elde etmeyi hedeflemekte ve bu amaçla farklı deneyimlerden tatmin sağlamayı arzulamaktadırlar. Bu süreç, tarih boyunca farklı disiplinlerde çeşitli yaklaşımlarla ele alınmış ve pozitif psikoloji gibi alanlarda mutluluğun nasıl kazanılacağı, ölçüleceği ve anlamlandırılacağı üzerinde durulmuştur (Easterlin, 2004; Diener ve Oishi, 2005; Baumeister vd., 2013: 509; Doğan vd., 2013: 392). Mutluluk, sadece anlık bir duygu olmanın ötesinde, sürekli bir süreç olarak değerlendirilmekte ve insan hayatının temel amacı olarak kabul edilmektedir (Froom, 1995).

Yaşamdan elde edilen tatmin, bireylerin mutluluk seviyelerini belirleyen temel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu tatmin, bireylerin yaşamlarından aldıkları memnuniyeti ve bilişsel olarak değerlendirdikleri iyi oluşu ifade etmektedir (Pavot ve Diner, 1993: 165). Ayrıca, yaşam tatmini öznel iyi oluş ve yaşam kalitesi gibi daha geniş kavramlarla da ilişkilendirilmekte ve bu ilişki, bireylerin yaşam kalitesine dair kişisel yorum ve değerlendirmeleriyle desteklenmektedir (Sirgy, Michalos, Ferriss, Easterlin, Patrick ve Pavot, 2006: 345; Görgünbaran, 2008: 87).

Öznel iyi oluş, bireylerin kendi durumlarını değerlendirme sürecinde ortaya çıkan bilişsel yargılar ve duygusal değerlendirmelerle yakından ilişkilidir. İnsanların karakter özellikleri, öz saygısı, sosyal ilişkileri ve yaşamdan aldıkları zevk gibi faktörler, öznel iyi oluşu doğrudan etkileyebilmektedir (King ve Napa, 1998: 156; Diener vd., 2018: 253). Bu bağlamda, yaşam tatminini anlamak için öznel iyi oluş ve yaşam kalitesi gibi kavramların derinlemesine incelenmesi gerekmektedir.

2.6.1. Öznel İyi Oluş

Öznel iyi oluş, çok boyutlu bir kavram olarak, genetik, moleküler, biyolojik, nöronal, bilişsel, kişilik, kişilerarası ve kültürel faktörlerin yanı sıra tatmin duygularıyla da

etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Sheldon vd. (2011: 1) bu geniş çerçeveyi detaylandırmışlar, öznel iyi oluşun insanların yaşamlarını nasıl yorumladıkları ve değerlendirdikleri ile ilgili geniş bir süreci tanımladığını belirtmişlerdir. Ayrıca, öz değerlendirme ölçümleri, bireylerin yaşam doyumunu ve belirli duyguları ne kadar tecrübe ettiklerini genel olarak değerlendirmek için yaygın olarak kullanılmaktadır (Diener, 2009: 12; Diener ve Ryan, 2009: 392).

Öznel iyi oluş, bireylerin yaşam kalitesini ve tatminini ölçme yaklaşımında önemli bir yere sahiptir. Bu ölçümler, tepki ölçeğine, zaman dilimine ve geriye dönük raporlar ya da internet üzerinden yapılmış olup olmadıklarına göre farklılık gösterebilmektedir. Brannan vd. (2013: 65) bu ölçümlerin, yanıtlayanın öznel bakış açısına dayandığını ve bu nedenle mutlak doğruluk içermediğini ifade etmişlerdir. Bu ölçümler, öznel iyi oluşun karmaşık yapısını yansıtmada kullanılan araçlar olarak değerlendirilmektedir.

Son olarak, öznel iyi oluşun insan hayatında önemli rol oynadığı, sosyal ilişkilere katkı sağladığı ve kültürel değerlerin korunmasına yardımcı olduğu belirtilmektedir. Lyubomirsky vd. (2005: 805) bu kavramın sağlıklı ve uzun bir ömür için temel oluşturduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, Atilla ve Yıldırım (2019: 189) öznel iyi oluşa yönelik teorilerin bütünsel bir yaklaşımı temsil ettiğini ve bu yaklaşımın, insanların yaşam tatmini üzerinde genel bir değerlendirme sağladığını özetlemiştir. Öznel iyi oluş, insanların yaşam kalitesi üzerinde derinlemesine etkiler sağlamaktadır. Öznel iyi oluş kuramları aşağıda açıklanmıştır;

Erek (Telic) Kuramı: İnsanların temel hedefi olarak mutluluk, davranış, duygu ve amaçların bir değerlendirilmesi çerçevesinde ele alınmaktadır. Erek kuramı, insanların belirli hedeflere yönelik ilerleme kaydettiklerinde olumlu tepkiler verdiğini, ancak hedeflere ulaşmada başarısız olduğunda olumsuz tepkiler gösterildiğini öne sürmektedir (Klug ve Maier, 2015: 38). Bu teori, hedeflerin belirlenmesi ve bu hedeflere ulaşma sürecinin insan duyguları üzerinde belirleyici olduğunu vurgulamaktadır.

Etkinlik (Activity) Kuramı: Mutluluğun hedefleme, arzulama ve elde etme sürecinin insanları mutlu etmeyeceği düşüncesi, Etkinlik kuramı tarafından ele alınmaktadır. Bu teoriye göre, insanlar doğru ve dürüst ilkeler çerçevesinde hedeflerine ulaşmaya çalıştıklarında, mutluluk doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır (Diener ve

Emmons, 1984). Bu yaklaşım, mutluluğun zorlama olmadan, doğal süreçlerle gerçekleşebileceğini savunmaktadır.

Tabandan-Tavana (Bottom-Up) ve Tavandan-Tabana (Bottom- Down) Kuramları: Tavandan-Tabana ve Tabandan-Tavana kuramları, insanların zihinsel durumlarını ve bu durumların yaşam deneyimleri üzerindeki etkilerini farklı açılardan incelemektedir. Tavandan-Tabana kuramına göre, olumlu bir zihin durumuna sahip insanlar, durumları daha olumlu olarak değerlendirirken, Tabandan-Tavana kuramı ise yaşanan olumlu ve olumsuz anların, kişinin algılanan durumuna doğrudan etki ettiğini belirtmektedir (Alamkhel, 2018: 13). Her iki kuram da insan psikolojisini ve mutluluk algısını farklı perspektiflerden ele almaktadır.

Yargı (Judgment) Kuramları: Yargı kuramları, insanların mevcut ruh hallerini yaşadıkları gerçek durumlarla kıyaslamaları sonucu oluşan mutluluk ya da mutsuzluk durumlarını açıklamaktadır. Bu kuramlara göre, insanlar gerçek durumlarından daha olumlu bir ruh halindeyse mutlu, daha olumsuz bir ruh halindeyse mutsuz olarak değerlendirilmektedirler (Eid ve Diener, 2004: 246). Bu teori, öznel iyi oluşun bireylerin kendilerini nasıl gördüğüne bağlı olduğunu öne sürmektedir.

Uyum (Adaptation) Kuramları: Uyum kuramı, insanların zaman içindeki ve mevcut şartlardaki olaylara karşı sergiledikleri dengeli tutumu ele almaktadır. Bu kurama göre, olumsuz duygular yaşayan insanlar bu hisleri uzun süre devam ettirmemekte, çok sevinçli bir durumdan sonra da duygular zamanla normale dönmektedir (Silver, 1982). Bu teori, insan duygularının zaman içinde doğal bir dengeye ulaştığını savunmaktadır.

Bağ (Associationistic) Kuramı: Bağ kuramı, mutluluk kavramını bilişsel yetkinlikler ve değerlendirmeler üzerinden açıklamaktadır. Bu teoriye göre, insanlar zihinsel süreçlerini ne kadar etkin ve olumlu bir şekilde kullanabilirlerse, o kadar olumlu duygular elde edebilmektedir (Diener ve Emmons, 1984). Bu yaklaşım, zihinsel süreçlerin ve düşünce yapısının, insanların mutluluğunu önemli ölçüde etkilediğini vurgulamaktadır.

Dinamik Denge (Dynamic Equilibrium) Kuramı: Dinamik denge kuramı, insanların yaşadıkları olaylar ve deneyimlerin öznel iyi oluş üzerinde doğrudan etkili olmasa da farklı yönlerden etkiler taşıdığını belirtmektedir. Bu kurama göre, yaşanan olumlu ve olumsuz durumlar, insanları başlangıçta etkilese de, zamanla eski ruh haline dönüş

gerçekleşmektedir (Headey, 2006: 372). Bu teori, insanların yaşamındaki duygusal dalgalanmaların zamanla dengelendiğini öne sürmektedir.

2.6.2. Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi, insanların ve toplumların genel davranışları ve moralleri üzerinde bir iyilik hali ve refah algısı olarak tanımlanmaktadır. Özellikle ekonomik gelişmelerin katkısıyla artan harcama gücü, psikolojik tatmin duygusuna sahip bireylerde daha belirgin hale gelmektedir. Bu kavram, kültürel ve sosyal yaşamda daha iyi bir tatmin duygusunu hedeflemek isteyen toplumlarda sıklıkla vurgulanmaktadır (Tam, 1998: 366; Dijkers, 1999; May ve Warren, 2002; Yang vd., 2009). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ise yaşam kalitesini fiziksel, psikolojik ve sosyal gereksinimlerin tatmin edilmesi olarak tanımlamış ve kültürlerarası kıyaslamalar için güvenilir ölçüm araçları geliştirilmesi amacıyla geniş çaplı bir proje başlatmıştır (WHO, 1993).

Yaşam kalitesi, bireylerin genel durumları, yaşam doyumları ve öznel iyilik halleri üzerinden somutlaştırılmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalar, boş zaman aktivitelerinin bireylerin yaşam kalitesine olan etkisini de göstermektedir (Lim ve Putman, 2010: 914-915; Lysaker vd., 2018: 12). Çeşitli ölçüm araçları geliştirilerek toplumun her kesiminde yaşam kalitesinin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir, bu kapsamda insanların ruh halleri, davranış alışkanlıkları ve mutlulukları gibi kavramlar ölçümde esas alınmaktadır (Eser, Saatli, Eser, Baydur ve Fıdaner, 2010).

20. yüzyılın sonlarından itibaren yaşanan ekonomik ve sosyal yönlü olumlu gelişmeler, yaşam kalitesi kavramının artışı tetiklemiştir. Bu durum, insanların mutlu bir yaşam elde etme çabasında kalite kavramını daha fazla geliştirme ve bilinçlenme arzusuyla ilişkilendirilmektedir (Schalock, 1990; Lane, 1994; Karimi ve Brazier, 2016). Refah ve yaşam kalitesi benzer anlamlar taşımakla birlikte, sosyal yaşamda psikolojik ve sosyal çevre iyiliğinin yaşam kalitesi için zorunlu olduğu kabul edilmektedir (Costanza, Fisher, Ali, Beer, Bond, Boumans, ... ve Snapp, 2007: 269).

Eğitim sürecinde, özellikle üniversite aşamasında, öğrencilerin sosyal ve akademik gelişimlerinin yaşam kalitesine etkisi büyüktür. Eğitim süreci, bireylerin yaşam kalitesini artıran faktörler arasında önemli bir yer tutmaktadır (Linnakyla ve Brunell, 1996: 204; Mok ve Flynn, 2002: 277). Boş zaman aktivitelerine katılım, bireylerin ruhsal yaşam kalitelerini artırmanın yanı sıra tazelenme ve yeni bakış açıları

kazanmalarında önemli bir rol oynamaktadır (Epstein ve McPatland, 1976; Aslan ve Arslan, 2012: 24; Eriş ve Anıl, 2016).

2.7. Yaşam Tatmini

Yaşam tatmini üzerine yapılan çalışmalar, insan davranışlarını ve duygusal durumlarını kapsamlı bir şekilde incelemektedir (Guignon, 1999; Kahneman vd., 1999 Özer ve Karabulut, 2003; Peterson vd. 2005; Lachmann, Sindermann, Sariyska, Luo, Melchers, Becker, ... ve Montag, 2018). Özellikle Guignon (1999) gibi düşünürler, iyi yaşamın nasıl elde edilebileceği konusunda derinlemesine teoriler sunmuşlardır. Yaşamdan alınan haz ve fayda ilişkisi, tatmin duygusunu şekillendirirken, bu ilişkinin yaşam tatmini kavramını tam olarak açıklamakta yetersiz kaldığı belirtilmektedir. Endüstrileşme ve ekonomik gelişmelerle birlikte, yaşam kalitesini artırma ve yaşam tatmini hazzına ulaşma çabaları artmıştır (Kahneman vd., 1999: 5).

Yaşam tatmini, mutlulukla sıkça ilişkilendirilse de, temelinde yaşamdan zevk alma ve iyi yaşam yollarını arama gibi öncelikler yatmaktadır. Peterson vd. (2005: 27) bu bağlamda, mutluluk kavramının anlık ve fenomenolojik değişkenlikler gösterdiğini, dolayısıyla insanların yaşam düzeyleri hakkında sağlıklı bilgi veremeyeceğini belirtmiştir. Bu nedenle yaşam tatmini, bireyin beklentileri ve ihtiyaçlarının sürekli değişkenlik göstermesi sebebiyle algılanış biçiminin farklılık gösterdiği karmaşık bir yapı olarak kabul edilmektedir (Özer ve Karabulut, 2003: 73).

Yaşam tatminini tanımlama çabaları, “aşağıdan yukarıya” (bottom-up) ve “yukarıdan aşağıya” (top-down) olmak üzere iki temel teoriye ayrılmaktadır. Aşağıdan yukarıya teoriler, yaşamın çeşitli alanlarında yaşanan tatminin genel yaşam tatmini hissini desteklediğini öne sürerken, yukarıdan aşağıya teoriler, bireyin kişisel beceri ve bakış açısının hayatın diğer alanlarına olumlu etki ederek yayılmasını savunmaktadır (Lachmann vd., 2018: 2).

Yaşam tatmini kavramının göreceli olması, bu kavramın tanımının ve algılanış biçiminin değişkenlik göstermesine yol açmaktadır. Öztürk (2014: 6) yaşam tatmininin, olumlu ve olumsuz duygular arasında bir denge kurarak, genellikle olumlu duyguların ağırlık kazanması şeklinde yaşandığını ifade etmiştir. Bu, yaşam kalitesi ve iyilik hali kavramlarıyla sıkça bir arada değerlendirilir.

Yaşam tatmini üzerinde etkili olan pek çok faktör bulunmaktadır. Özgürlük, demokrasi, ekonomik refah, politik istikrar, sosyal ilişkiler, sağlık ve bireysel özgürlükler gibi unsurlar, yaşam tatminini doğrudan etkileyen temel faktörler arasında sayılmaktadır (Dockery, 2003: 79). Bu faktörler, bireyin yaşam kalitesi ve genel refah düzeyini belirleyici unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Son olarak, yaşam tatmini ve rekreasyonel etkinlikler arasındaki pozitif ilişki, çeşitli çalışmalarla desteklenmiştir (Guignon, 1999; Kahneman vd., 1999 Özer ve Karabulut, 2003; Peterson vd. 2005; Lachmann vd., 2018). Boş zaman aktivitelerine katılım, bireylerin sosyal ve kişisel gelişimlerini artırmakta ve dolayısıyla yaşam tatmini duygusunu güçlendirmektedir (Mannell ve Dupuis, 1996). Bu, yaşam tatmininin sadece bireysel faktörlerle değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel etkinliklerle de şekillendiğini göstermektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde yaşayan farklı demografik özelliklere sahip kadınlardan oluşmaktadır. Örneklem, farklı yaş gruplarını, eğitim seviyelerini, meslek gruplarını ve sosyoekonomik düzeyleri temsil edecek şekilde seçilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş ve anket yöntemi ile veriler toplanmıştır. Araştırmaya örneklem detaylarına uyan 399 kişi dahil edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama araçları kişisel bilgi formu, cinsiyetleşmiş alanları tercih etme ölçeği, boş zaman tatmini ölçeği ve yaşam tatmini ölçeğinden oluşmaktadır. Veri toplama araçları dört bölümden oluşmakta ve detaylar aşağıda ifade edilmiştir.

3.2.1. Sosyo Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla bir sosyodemografik bilgi formu kullanılmıştır. Bu form; katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, iş ve kariyer durumu gibi temel demografik bilgilerini toplamak için tasarlanmıştır. Ayrıca, formda katılımcıların boş zaman aktiviteleri ve bu aktivitelerin sıklıkları ile ilgili sorular yer almaktadır. Bu bilgiler, araştırmanın nüfusun çeşitli kesimlerinden nasıl bir örneklem topladığını ve sonuçların genellenebilirliği açısından önemli bir temel sağlar. Form aynı zamanda, katılımcıların Ankara'da ne kadar süredir yaşadıklarını, hangi semtte ikamet ettiklerini ve yaşam kalitelerini değerlendirme şekillerini de içermektedir.

3.2.2. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Ölçeği

Cinsiyetleşmiş alanları tercih etme ölçeği araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme aşamaları ve istatistiksel çalışmalar aşağıda ifade edilmiştir.

3.2.2.1. Geçerlik ve güvenirlik analizi

3.2.2.1.1. Açıklayıcı faktör analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini istatistiksel olarak tespit etmek için keşifsel faktör analizi tekniği kullanılmaktadır. Ölçeğin öncelikli olarak, faktör analizine uygun olup

olmadığını anlamak amacıyla KMO ve Bartlett testi yapılmaktadır. KMO katsayısı örneklemin büyüklüğünü test etmek için hesaplanmaktadır. Kaiser, bulunan değer 1'e yaklaştıkça mükemmel, .50'nin altında ise kabul edilemez (.90'larda mükemmel, .80'lerde çok iyi, .70'lerde ve .60'larda vasat, .50'lerde kötü) olduğunu belirtmektedir (Tavşancıl, 2005). Faktör analizinde evrendeki dağılımın normal olması da beklenmektedir. Bu da Bartlett testiyle incelenmektedir. Bu kapsamda KMO testi ölçüm sonucunun 0.50 ve daha üstü, Bartlett küresellik testi sonucunun da istatistiksel olarak anlamlı olması gerekmektedir. Faktörlerin öz değerlerine ait saçılma diyagramı olan Scree Plot grafiği oluşturulan ölçeğin toplam faktör sayısının belirlenmesinde kullanılmaktadır. Faktör analizi işleminde ölçek maddelerinin faktörlere atanması ya da ölçekten çıkarılması işlemlerinde faktör yükü değerlerine bakılmaktadır. Faktör yük değeri, maddelerin faktörlerle olan ilişkisini açıklayan bir katsayıdır. Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması beklenir. Bir faktörle yüksek düzeyde ilişki veren maddelerin oluşturduğu bir küme var ise bu bulgu, o maddelerin birlikte bir kavramı yapıyı-faktörü ölçtüğü anlamına gelir.

3.2.2.1.2. Güvenirlik analizi

Cronbach's alfa katsayısı ölçeğin güvenirlilik düzeyini vermektedir. Katsayı 0 ile 1 arasında değişmektedir. Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği şu şekilde yorumlanmaktadır (Nunnally, 1967: 248).

- $.00 \leq \alpha < .40$ ise ölçek güvenilir değildir,
- $.40 \leq \alpha < .60$ ise ölçeğin güvenirliliği düşük,
- $.60 \leq \alpha < .80$ ise ölçek oldukça güvenilir,
- $.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

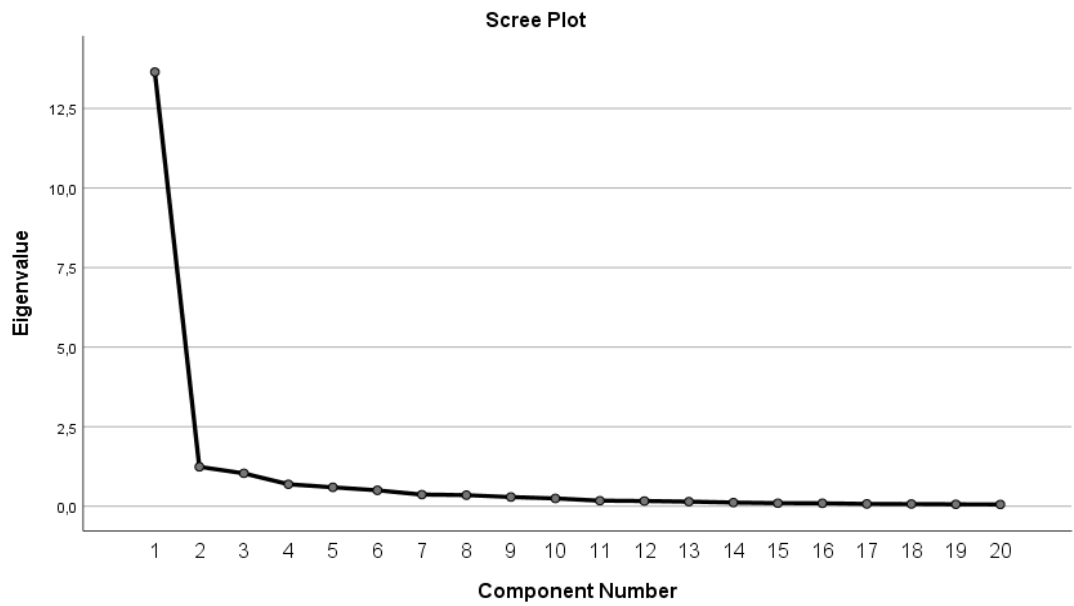
3.2.2.1.3. Cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ölçeğinin faktör analizi sonuçları

KMO		0,935
	X^2	10500,413
Bartlett Testi	sd	190
	p	0,000

Tablo 3.1. KMO ve Bartlett Değerleri

Ölçek için yapılan faktör analizinde KMO değeri 0,935 olarak hesaplanmıştır (Tablo 3.1). Buna göre örneklem sayısı faktör analizi için uygundur ($KMO > 0,500$). Bartlett testi kapsamında X^2 değeri 10500,413 olarak hesaplanmış ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Buna göre normal dağılım koşulu sağlanmıştır. KMO ve Bartlett testi sonucuna göre verilerin faktör analizi için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin faktör yapısının belirlenmesi amacıyla özdeğerlerin saçılımını gösteren Scree Plot grafiği incelenmiştir.

Ölçeğin 4 faktörlü yapı gösterdiğine karar verilmiştir. 4 faktörlü yapıda soruların faktörlere dağılımının belirlenmesi için analiz işlemi yapılmış ve soruların dağılımı ve faktör yükleri tabloda verilmiştir. Faktör analizi sonuçlarına göre 19'cu madde analizden çıkartılmış olup; ölçeğin 4 boyuttan oluşan 19 maddeden elde edildiği sonucuna varılmıştır.

Ölçek maddeleri	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Açıklanan varyans	Cronbach's Alpha
16.Kadınlara yönelik boş zaman etkinlikleri yaşam tatminimi artırır.	0,756					
9.Kadınlara yönelik aktiviteler, sosyal çevremi genişletmemi sağlar.	0,745					
8.Kadınların bulunduğu alanlarda daha fazla sosyal destek bulurum.	0,736					
17.Kadınlara yönelik aktivitelerde bulunmak, toplumsal beklentilere uygun hareket etmemi sağlar.	0,720					
10.Kadınlara özel etkinliklerde daha fazla keyif alırım.	0,679				27,688	0,961
15.Kadınlara yönelik etkinliklere katılmak, kendimi daha güçlü hissetmemi sağlar.	0,673					
7.Kadınlara yönelik boş zaman etkinliklerine katılmak benim için daha anlamlıdır.	0,671					
18.Kadınlara yönelik etkinliklerde bulunmak beni daha mutlu eder.	0,626					
12.Cinsiyet rolleriyle uyumlu aktiviteler yapmak beni rahatlatır.		0,854				
13.Boş zamanımı cinsiyet rolleriyle uyumlu alanlarda geçirmeyi tercih ederim.		0,797				
11.Toplumun beklentilerine uygun alanlarda zaman geçirmek benim için önemlidir.		0,782			23,149	0,935
14.Cinsiyetleşmiş alanlarda zaman geçirmek kendimi daha değerli hissettirir.		0,727				
20.Cinsiyet rolleriyle uyumlu boş zaman etkinlikleri, yaşam tatminimi artırır.		0,645				
5.Kadınların bulunduğu alanlarda daha fazla huzur bulurum.			0,772			
6.Kadınların bulunduğu alanlarda zaman geçirmek sosyal bağlarımı güçlendirir.			0,730		17,492	0,935
4.Kadınlara özel etkinliklerde kendimi daha özgür hissederim.			0,660			
1.Boş zaman aktivitelerimde kadınlara yönelik alanları tercih etmek beni daha güvende hissettirir.				0,876		
2.Kadınların yoğun olarak bulunduğu alanlar kendimi daha iyi ifade etmemi sağlar.				0,784	15,094	0,909
3.Kadınların yoğun olarak bulunduğu aktivitelerde kendimi daha rahat hissederim.				0,624		

Tablo 3.2. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeğinin Faktörlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Ölçeğin birinci alt boyutunun faktör yükleri 0,756 ile 0,626 arasında değişen 8 sorudan oluşmaktadır (Tablo 3.2). Faktörün toplam varyansı açıklama oranı %27,688 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca güvenirlik sonuçları incelendiğinde; alt boyutun $0,80 \leq \alpha=0,961 < 1.00$ olması nedeniyle ölçek yüksek derecede güvenilir bir alt boyut olduğu sonucuna varılmıştır.

Ölçeğin ikinci alt boyutunun, faktör yükleri 0,854 ile 0,645 arasında değişen 5 sorudan oluşmaktadır. Faktörün toplam varyansı açıklama oranı %23,149 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca güvenirlik sonuçları incelendiğinde; alt boyutun $0,80 \leq \alpha=0,935 < 1.00$ olması nedeniyle yüksek derecede güvenilir bir alt boyut olduğu sonucuna varılmıştır.

Ölçeğin üçüncü alt boyutunun faktör yükleri 0,772 ile 0,660 arasında değişen 3 sorudan oluşmaktadır. Faktörün toplam varyansı açıklama oranı %17,492 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca güvenirlik sonuçları incelendiğinde; alt boyutun $0,80 \leq \alpha=0,935 < 1.00$ olması nedeniyle ölçek yüksek derecede güvenilir bir alt boyut olduğu sonucuna varılmıştır.

Ölçeğin dördüncü alt boyutunun faktör yükleri 0,876 ile 0,624 arasında değişen 3 sorudan oluşmaktadır. Faktörün toplam varyansı açıklama oranı %15,094 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca güvenirlik sonuçları incelendiğinde; alt boyutun $0,80 \leq \alpha=0,909 < 1.00$ olması nedeniyle ölçek yüksek derecede güvenilir bir alt boyut olduğu sonucuna varılmıştır.

Ölçek ve alt boyutlar	n	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	399	-1,066	1,044	0,961
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	399	-0,872	0,286	0,935
Sosyal Destek Ve Bağlar	399	-1,227	1,363	0,935
Güvenlik Ve Rahatlık	399	-0,559	-0,260	0,909
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	399	-1,026	1,227	0,973
Yaşam Tatmini Ölçeği	399	-0,631	-0,306	0,951
Eğitim	399	-0,985	2,538	0,923
Fizyolojik	399	-1,066	2,353	0,888
Estetik	399	-0,989	1,635	0,910
Rahatlama	399	-1,179	2,504	0,911
Sosyal	399	-1,182	2,898	0,911
Psikolojik	399	-0,885	2,593	0,925

Tablo 3.3. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Normalliliğinin Sınanması, Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılıma uygunluğunun incelenmesi için yapılan bir işlem çarpıklık ve basıklık değerlerinin hesaplanmasıdır (Tablo 3.3). Ölçek puanlarından elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Hopkins ve Weeks, 1990). Buna göre dirty dozen kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği, kısaltılmış tükenmişlik ölçeği ve alt boyut puanlarının normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (çarpıklık/basıklık katsayıları sınırlar içerisinde). Analizlerde parametrik yöntemler kullanılmıştır. 2 uç değer silinmiştir.

3.2.3. Boş Zaman Tatmini Ölçeği

Beard ve Ragheb (1980) tarafından geliştirilen ve Türkçe geçerlik, güvenirlik çalışması Karlı vd. (2008) tarafından yapılan “Boş Zaman Tatmin Ölçeği” (BZTÖ) uyarlanmıştır. Özgün ölçek toplam 51 ifade ve 6 alt boyuttan (psikolojik, eğitsel, sosyal, dinlenme, fizyolojik ve estetik) oluşmaktadır. BZTÖ 5’li likert tipinde olup serbest zaman etkinliklerine katılım sonucu ortaya çıkan tatmin veya tatminsizliği değerlendirmektedir. Beard ve Ragheb’e (1980) göre ölçeğin alt boyutlarından psikolojik boyut; özgürlük hissi, eğlence, katılım ve entelektüel gelişim gibi serbest zaman etkinliklerinin bireye kattığı psikolojik faydaları, eğitim boyutu; serbest zaman etkinliklerinin bireyin kişisel gelişimine, kendisini ve etrafını tanımasında sağladığı yararları, sosyal boyut; başka insanlarla yeni ilişkiler kurabilmelerinde serbest zaman etkinliklerinin faydalarını ve bu ilişkilerle ilgili algılarını, rahatlama boyutu; bireylerin stresten ve hayatın zorluklarından uzaklaşabilmelerinde serbest zamanın etkisini, fizyolojik boyut; bireylerin katıldıkları serbest zaman etkinlikleri sonucunda zinde kalma, sağlıklı olma, kilo kontrolü ve iyi olma hali gibi fizyolojik yararları ve estetik boyut ise; bireylerin serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirmek için gittikleri veya kullandıkları mekânları tasarım, güzellik, ilginçlik ve hoşluk bakımından değerlendirmektedir. 6 faktörlü yapıyı destekleyen boş zaman tatmin ölçeğinin bu çalışma için Cronbach alfa katsayıları psikolojik alt boyut için (1-2-3 ve 4. madde) 0,774, eğitsel alt boyut için (5-6-7 ve 8. madde) 0,867, sosyal alt boyut için (9-10-11 ve 12. madde) 0,844, dinlenme alt boyutu (13. 14. 15 ve 16. madde) için 0,779, fizyolojik alt boyut için (17- 18- 19 ve 20. madde) 0,805 ve estetik alt boyut için (21- 22- 23 ve 24. madde) 0,826 olarak tespit edilmiştir. Toplam ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ise 0,826 olarak hesaplanmıştır. Boş Zaman Tatmin Ölçeği temel bileşenler

faktör analizinde ortaya çıkan 6 alt boyutta varimaks dönüştürmesi sonrasındaki örüntülerine göre maddeler ölçeğin %45,277'ini açıklamaktadır (Barakazi, 2021).

3.2.4. Yaşam Tatmini Ölçeği

Diener ve ark.'nın (1985) geliştirdiği Yaşam Tatmini Ölçeği Tek boyutlu ve 5 maddeden oluşmaktadır (Barakazi, 2021).

3.3. İşlem

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan (Ek-5) (27.02.2024 tarih E-11054618-302.08.01-259492 sayı) gerekli izinler alındıktan sonra 01.04.2024-01.05.2024 tarihleri arasında veri toplanmıştır. Ankara ilinde yaşayan 399 katılımcıya ulaşılmıştır. Ölçekler bireylere anket formuyla yüz yüze uygulanmıştır. Veri toplama öncesinde katılımcılara gönüllülük esası ve çalışmanın içeriğiyle ilgili bilgi verilmiş ardından onam formları dağıtılmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul edenlere ölçekler dağıtılmış, uygulamayı tamamlayan kişilerin formları toplanarak veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Katılımcılara ilk olarak Kişisel Bilgi Formu (Ek-1), Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Ölçeği (Ek-2), Boş Zaman Tatmini Ölçeği (Ek-3) ve Yaşam Tatmini Ölçeği (Ek-4) uygulanmıştır. Tüm ölçeklerin uygulanması yaklaşık 25 dakika sürmüştür.

3.4. Veri Toplama Tekniği

Bu araştırmada nicel araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda nicel araştırma yöntemlerinden anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada öncelikli olarak katılımcı onam formu kullanılmıştır. Daha sonra katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “kişisel bilgi formu” kullanılmıştır. Araştırmada ikincil olarak cinsiyetleşmiş alan tercihi ölçek geliştirme çalışması yapılarak “cinsiyetleşmiş alanları tercih etme” ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlandıktan sonra bu araştırma için uygulanmıştır. Daha sonra Beard ve Ragheb (1980) tarafından geliştirilen; rahatlama, estetik, eğitim, sosyal, fizyolojik, psikolojik olmak üzere altı boyuttan oluşan “Boş Zaman Tatmin Ölçeği” kullanılmıştır (Barakazi, 2021). Araştırmada son olarak Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen “Yaşam Tatmini Ölçeği” kullanılmıştır (Barakazi, 2021).

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 27.0 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Kategorik (nitel) değişkenler için frekans (n) ve yüzde (%), sayısal (nicel) değişkenler için ortalama (Ort), standart sapma (ss), minimum ve maksimum istatistikleri verilmiştir. Çalışmada test tekniklerinden Pearson korelasyon testi, bağımsız gruplar t testi, Tek yönlü ANOVA testleri kullanılmıştır. Çalışmada cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ölçeği, yaşam tatmini ölçeği, boş zaman tatmini ölçeği ve alt boyut puanlarının demografik özelliklere, çalışma bilgilerine göre karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t, tek yönlü ANOVA ölçek puanları arasındaki ilişkilerde Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır. Bağımsız gruplar t-testi; bağımsız iki grubun sayısal (nicel) bir değişken bakımından karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir. Tek yönlü ANOVA; bağımsız k ($k > 2$) grubun sayısal (nicel) bir değişken bakımından karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir. Pearson korelasyon; iki nicel değişken arasındaki ilişkinin yönünün ve şiddetinin belirlenmesinde kullanılan test tekniğidir.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde toplanan verilerin analizi doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Demografik Özelliklere Yönelik Bulgular

Demografik Özellikler		n	%
Yaşınız	25 yaş ve altı	131	32,8
	26-30 arası	114	28,6
	31-40	92	23,1
	41 ve üzeri	62	15,5
Cinsiyetiniz	Kadın	399	100,0
Medeni Durumunuz	Evli	111	27,8
	Bekar	265	66,4
	Boşanmış	23	5,8
	Dul	0	0,0
Eğitim Bilgileri	İlkokul	1	0,3
	Ortaokul	0	0,0
	Lise	5	1,3
	Lisans	334	83,7
	Yüksek Lisans	41	10,3
	Doktora	18	4,5
Çalışma Durumunuz:	Çalışıyor	53	13,3
	Çalışmıyor	262	65,7
	Öğrenci	61	15,3
	Emekli	23	5,8
Boş Zaman Aktiviteleri: Hangi boş zaman aktivitelerini sıklıkla tercih edersiniz? [Spor yapma]	Hergün	136	34,1
	Haftada birkaç kez	154	38,6
	Ayda birkaç kez	71	17,8
	Yılda birkaç kez	38	9,5
Boş Zaman Aktiviteleri: Hangi boş zaman aktivitelerini sıklıkla tercih edersiniz? [Kitap okuma]	Hergün	43	10,8
	Haftada birkaç kez	240	60,2
	Ayda birkaç kez	96	24,1
	Yılda birkaç kez	20	5,0
Boş Zaman Aktiviteleri: Hangi boş zaman aktivitelerini sıklıkla tercih edersiniz? [Seyahat etme]	Hergün	18	4,5
	Haftada birkaç kez	136	34,1
	Ayda birkaç kez	145	36,3
	Yılda birkaç kez	100	25,1
Boş Zaman Aktiviteleri: Hangi boş zaman aktivitelerini sıklıkla tercih edersiniz? [Sosyal etkinlikler]	Hergün	26	6,5
	Haftada birkaç kez	176	44,1
	Ayda birkaç kez	145	36,3
	Yılda birkaç kez	52	13,0
Boş Zaman Aktiviteleri: Hangi boş zaman aktivitelerini sıklıkla tercih edersiniz? [Sinema, tiyatroya gitmek]	Hergün	19	4,8
	Haftada birkaç kez	156	39,1
	Ayda birkaç kez	136	34,1
	Yılda birkaç kez	88	22,1
Ankara'da kaç yıldır yaşamaktasınız?	10 yıl ve altı	79	19,8
	11-20 arası	159	39,8
	21-30 arası	117	29,3
	31 ve üzeri	44	11,0
Ankara'daki yaşamınızı nasıl değerlendirirsiniz?	İyi	78	19,5
	Orta	255	63,9
	Kötü	66	16,5

Tablo 4.1. Demografik Özelliklerin Dağılımı

Araştırmaya katılanların yaş dağılımına bakıldığında (Tablo 4.1), 25 yaş ve altı katılımcıların %32,8'ini (n = 131) oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunu kadınlar oluşturmakta olup, %100'ü (n = 399) kadındır.

Katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, %66,4'ü (n = 265) bekar bireylerden oluşmaktadır.

Eğitim durumuna göre katılımcıların %83,7'si (n = 334) lisans mezunu olup, ilk ve ortaokul mezunu katılımcı bulunmamaktadır.

Çalışma Durumu ve Boş Zaman Aktiviteleri

Çalışma durumu açısından katılımcıların %65,7'si (n = 262) çalışmamaktadır. Boş zaman aktiviteleri arasında spor yapma alışkanlıkları değerlendirildiğinde, katılımcıların %34,1'i (n = 136) her gün spor yapmaktadır. Kitap okuma alışkanlıklarına bakıldığında ise, katılımcıların %60,2'si (n = 240) haftada birkaç kez kitap okumaktadır.

Seyahat etme sıklıkları incelendiğinde, katılımcıların %4,5'i (n = 18) her gün seyahat etmektedir. Sosyal etkinliklere katılma sıklığı ise %44,1 (n = 176) haftada birkaç kez olarak belirlenmiştir. Sinema ve tiyatroya gitme sıklığı açısından, katılımcıların %39,1'i (n = 156) haftada birkaç kez sinema veya tiyatroya gitmektedir.

Ankara'da Yaşama Süresi ve Yaşam Değerlendirmesi

Ankara'da yaşam süresine göre katılımcıların %19,8'i (n = 79) 10 yıl ve altı Ankara'da yaşamaktadır. Ankara'daki yaşamlarını değerlendiren katılımcıların %63,9'u (n = 255) yaşamlarını orta düzeyde memnuniyetle değerlendirmiştir.

Yaşanılan semt	n
Abidinpaşa	1
Alacaatlı	1
Altındağ	16
Ayrancı	2
Bağlıca	9
Bağlum	3
Bahçelievler	1
Balgat	6
Batıkent	17
Beypazarı	2
Beytepe	3
Cebeci	3
Cevizlidere	5
Çankaya	36
Çarşamba	1
Çayyolu	10
Çubuk	2
Demetevler	5
Dikmen	14
Elvankent	9
Emirler	7
Eryaman	37
Esat	2
Etiler	1
Etimesgut	18
Etlik	3
Fatih	29
Gaziosmanpaşa	2
Gölbaşı	7
Hasköy	4
Haymana	2
Hoşdere	1
Huzur	1
Hüseyin Gazi	1
İncek	1
İskitler	1
Karapürçek	1
Keçiören	26
Kızılay	1
Konutken	1
Macunköy	2
Mamak	27
Mecidiye	1
Nallıhan	1
Oran	3
Ovacık	1
Plevne	1
Saray	1
Sincan	22
Siteler	3
Subayevleri	2
Susuz	5
Süvari	1
Şentepe	2
Şereflikoçhisar	1
Törekent	2
Ufuktepe	2
Yaşam kent	4
Yenikent	4
Yenimahalle	21
Yıldız	1
Toplam	399

Tablo 4.2. Ankara'da Yaşadığınız Semt

4.2. Betimsel İstatistikler

Ölçek ve Alt Boyutlar	n	Minimum	Maximum	Ort	ss
Kişisel Tatmin ve Mutluluk	399	8,00	40,00	30,40	7,47
Toplumsal Beklentiler ve Normlar	399	5,00	25,00	18,42	5,07
Sosyal Destek ve Bağlar	399	3,00	15,00	11,91	2,81
Güvenlik ve Rahatlık	399	3,00	15,00	10,92	3,04
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	399	19,00	95,00	71,65	16,69
Yaşam Tatmini Ölçeği	399	5,00	25,00	18,06	5,42
Eğitim	399	9,00	45,00	33,41	6,20
Fizyolojik	399	6,00	30,00	22,09	4,25
Estetik	399	4,00	20,00	14,81	3,19
Rahatlama	399	4,00	20,00	15,15	3,03
Sosyal	399	8,00	40,00	29,61	5,58
Psikolojik	399	9,00	40,00	29,03	5,00

Tablo 4.3. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Kişisel Tatmin ve Mutluluk: Bu ölçekte katılımcıların aldıkları puanlar 8 ile 40 arasında değişmekte olup, ortalama puan 30,40'tır ($ss=7,47$). Bu değerler, katılımcıların genel olarak yüksek bir kişisel tatmin ve mutluluk düzeyine sahip olduklarını göstermektedir (Tablo 4.3).

Toplumsal Beklentiler ve Normlar: Bu ölçek üzerinde elde edilen puanlar 5 ile 25 arasında değişmektedir ve ortalama puan 18,42'dir ($ss= 5,07$). Katılımcıların toplumsal beklentiler ve normlar konusunda orta düzeyde bir farkındalık ve uyum sergiledikleri görülmektedir.

Sosyal Destek ve Bağlar: Sosyal destek ve bağlar ölçeğinde, katılımcıların puanları 3 ile 15 arasında olup, ortalama puan 11,91'dir ($ss=2,81$). Bu bulgular, katılımcıların sosyal destek ve bağlar konusunda güçlü ilişkilere sahip olduklarını göstermektedir.

Güvenlik ve Rahatlık: Bu ölçekte, katılımcıların puanları 3 ile 15 arasında değişmekte ve ortalama puan 10,92'dir ($ss=3,04$). Bu durum, katılımcıların güvenlik ve rahatlık algılarının genellikle olumlu olduğunu ifade etmektedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği: Katılımcıların bu ölçek üzerindeki puanları 19 ile 95 arasında değişmektedir. Ortalama puan ise 71,65'tir ($ss = 16,69$). Bu, katılımcıların cinsiyetleşmiş alanları tercih etme nedenlerinin çeşitli ve geniş bir yelpazeye yayıldığını göstermektedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği: Yaşam tatmini ölçeğinde, katılımcıların puanları 5 ile 25 arasında olup, ortalama puan 18,06'dır (ss=5,42). Bu sonuçlar, katılımcıların genel yaşam tatminlerinin orta-yüksek düzeyde olduğunu işaret etmektedir.

Eğitim: Eğitim ölçeğinde puanlar 9 ile 45 arasında değişmekte ve ortalama puan 33,41'dir (ss=6,20). Bu, katılımcıların eğitim düzeylerinin genellikle yüksek olduğunu göstermektedir.

Fizyolojik: Fizyolojik ihtiyaçlar ölçeğinde katılımcıların puanları 6 ile 30 arasında değişmekte ve ortalama puan 22,09'dur (ss=4,25). Bu durum, katılımcıların fizyolojik ihtiyaçlarının büyük ölçüde karşılandığını göstermektedir.

Estetik: Estetik ölçeğinde, katılımcıların puanları 4 ile 20 arasında olup, ortalama puan 14,81'dir (ss=3,19). Bu, katılımcıların estetik değerlere önem verdiklerini göstermektedir.

Rahatlama: Rahatlama ölçeğinde puanlar 4 ile 20 arasında değişmekte olup, ortalama puan 15,15'tir (ss=3,03). Bu bulgular, katılımcıların rahatlama ve dinlenme ihtiyaçlarını düzenli olarak karşıladıklarını göstermektedir.

Sosyal: Sosyal ölçek üzerinde katılımcıların puanları 8 ile 40 arasında değişmekte ve ortalama puan 29,61'dir (ss = 5,58). Bu, katılımcıların sosyal etkileşim ve aktivitelerde aktif olduklarını göstermektedir.

Psikolojik: Psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinde katılımcıların puanları 9 ile 40 arasında değişmekte olup, ortalama puan 29,03'tür (ss=5,00). Bu sonuçlar, katılımcıların psikolojik ihtiyaçlarının büyük ölçüde karşılandığını göstermektedir.

Demografik Özellikler	n	Minimum	Maximum	Ort.	ss
Yaşınız	399	18	71	31,03	9,771
Ankara'da kaç yıldır yaşamaktasınız?	399	1	71	20,95	10,744

Tablo 4.4. Yaşınız ve Ankara'da Kaç Yıldır Yaşamaktasınız? Soruların Betimsel İstatistikleri

Yaş: Araştırmaya katılan 399 kişinin yaşları 18 ile 71 arasında değişmekte olup, ortalama yaş 31,03'tür (ss = 9,771). Bu bulgular, katılımcıların büyük bir kısmının genç yetişkinlerden oluştuğunu ve geniş bir yaş aralığını kapsadığını göstermektedir (Tablo 4.4).

Ankara'da Yaşama Süresi: Katılımcıların Ankara'da yaşama süresi 1 yıl ile 71 yıl arasında değişmekte olup, ortalama yaşam süresi 20,95 yıldır (ss = 10,744). Bu durum, katılımcıların Ankara'da uzun süreli ikamet ettiklerini ve şehre olan bağlılıklarının yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 4.4).

Ölçek ve Alt Boyutlar		Kişisel Tatmin ve Mutluluk	Toplumsal Beklentiler ve Normlar	Sosyal Destek ve Bağlar	Güvenlik ve Rahatlık	Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	Yaşam Tatmini Ölçeği	Eğitim	Fizyolojik	Estetik	Rahatlama	Sosyal	Psikolojik
Kişisel Tatmin ve Mutluluk	r p	1											
Toplumsal Beklentiler ve Normlar	r p	,770** 0,000	1										
Sosyal Destek ve Bağlar	r p	,834** 0,000	,724** 0,000	1									
Güvenlik ve Rahatlık	r p	,743** 0,000	,655** 0,000	,694** 0,000	1								
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	r p	,958** 0,000	,890** 0,000	,888** 0,000	,831** 0,000	1							
Yaşam Tatmini Ölçeği	r p	,166** 0,001	,294** 0,000	,172** 0,001	,124* 0,013	,215** 0,000	1						
Eğitim	r p	,205** 0,000	,128* 0,011	,185** 0,000	,235** 0,000	,205** 0,000	,131** 0,009	1					
Fizyolojik	r p	,417** 0,000	,373** 0,000	,378** 0,000	,340** 0,000	,425** 0,000	,188** 0,000	,616** 0,000	1				
Estetik	r p	,353** 0,000	,386** 0,000	,362** 0,000	,304** 0,000	,392** 0,000	,203** 0,000	,549** 0,000	,716** 0,000	1			
Rahatlama	r p	,203** 0,000	,141** 0,005	,193** 0,000	,203** 0,000	,203** 0,000	0,080 0,109	,670** 0,000	,590** 0,000	,574** 0,000	1		
Sosyal	r p	,325** 0,000	,291** 0,000	,291** 0,000	,260** 0,000	,330** 0,000	,236** 0,000	,765** 0,000	,633** 0,000	,588** 0,000	,643** 0,000	1	
Psikolojik	r p	,278** 0,000	,225** 0,000	,274** 0,000	,261** 0,000	,287** 0,000	,161** 0,001	,709** 0,000	,610** 0,000	,490** 0,000	,562** 0,000	,651** 0,000	1

** $p < 0,001$, * $p < 0,05$; Pearson korelasyon testi

Tablo 4.5. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Kişisel Tatmin ve Mutluluk: Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Toplumsal Beklentiler ve Normlar arasında pozitif anlamlı kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,770$, $p < 0,001$) (Tablo 4.5). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Sosyal Destek ve Bağlar arasında pozitif anlamlı çok kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,834$, $p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile

Güvenlik ve Rahatlık arasında pozitif anlamlı kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,743, p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği arasında pozitif anlamlı çok kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,958, p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Yaşam Tatmini Ölçeği arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,166, p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Eğitim arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,205, p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Fizyolojik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,417, p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Estetik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,353, p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Rahatlama arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,203, p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Sosyal arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,325, p < 0,001$). Kişisel Tatmin ve Mutluluk ile Psikolojik arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,278, p < 0,001$).

Toplumsal Beklentiler ve Normlar: Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Sosyal Destek ve Bağlar arasında pozitif anlamlı kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,724, p < 0,001$) (Tablo 4.5). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Güvenlik ve Rahatlık arasında pozitif anlamlı kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,655, p < 0,001$). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği arasında pozitif anlamlı çok kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,890, p < 0,001$). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Yaşam Tatmini Ölçeği arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,294, p < 0,001$). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Eğitim arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,128, p = 0,011$). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Fizyolojik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,373, p < 0,001$). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Estetik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,386, p < 0,001$). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Rahatlama arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,141, p = 0,005$). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Sosyal arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,291, p < 0,001$). Toplumsal Beklentiler ve Normlar ile Psikolojik arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,225, p < 0,001$).

Sosyal Destek ve Bağlar: Sosyal Destek ve Bağlar ile Güvenlik ve Rahatlık arasında pozitif anlamlı kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,694, p < 0,001$) (Tablo 4.5). Sosyal Destek ve Bağlar ile Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği arasında

pozitif anlamlı çok kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,888$, $p < 0,001$). Sosyal Destek ve Bağlar ile Yaşam Tatmini Ölçeği arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,172$, $p < 0,001$). Sosyal Destek ve Bağlar ile Eğitim arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,185$, $p < 0,001$). Sosyal Destek ve Bağlar ile Fizyolojik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,378$, $p < 0,001$). Sosyal Destek ve Bağlar ile Estetik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,362$, $p < 0,001$). Sosyal Destek ve Bağlar ile Rahatlama arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,193$, $p < 0,001$). Sosyal Destek ve Bağlar ile Sosyal arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,291$, $p < 0,001$). Sosyal Destek ve Bağlar ile Psikolojik arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,274$, $p < 0,001$).

Güvenlik ve Rahatlık: Güvenlik ve Rahatlık ile Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği arasında pozitif anlamlı çok kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,831$, $p < 0,001$) (Tablo 4.5). Güvenlik ve Rahatlık ile Yaşam Tatmini Ölçeği arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,124$, $p = 0,013$). Güvenlik ve Rahatlık ile Eğitim arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,235$, $p < 0,001$). Güvenlik ve Rahatlık ile Fizyolojik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,340$, $p < 0,001$). Güvenlik ve Rahatlık ile Estetik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,304$, $p < 0,001$). Güvenlik ve Rahatlık ile Rahatlama arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,203$, $p < 0,001$). Güvenlik ve Rahatlık ile Sosyal arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,260$, $p < 0,001$). Güvenlik ve Rahatlık ile Psikolojik arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,261$, $p < 0,001$).

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği: Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği ile Yaşam Tatmini Ölçeği arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,215$, $p < 0,001$). Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği ile Eğitim arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,205$, $p < 0,001$). Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği ile Fizyolojik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,425$, $p < 0,001$). Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği ile Estetik arasında pozitif anlamlı orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r = 0,392$, $p < 0,001$). Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği ile Rahatlama arasında pozitif anlamlı zayıf bir ilişki vardır ($r = 0,203$, $p < 0,001$). Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği ile Sosyal arasında pozitif

anlamli orta kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,330$, $p < 0,001$). Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği ile Psikolojik arasında pozitif anlamli zayıf bir iliski vardır ($r = 0,287$, $p < 0,001$).

Yaşam Tatmini Ölçeği: Yaşam Tatmini Ölçeği ile Eğitim arasında pozitif anlamli zayıf bir iliski vardır ($r = 0,131$, $p = 0,009$). Yaşam Tatmini Ölçeği ile Fizyolojik arasında pozitif anlamli zayıf bir iliski vardır ($r = 0,188$, $p < 0,001$). Yaşam Tatmini Ölçeği ile Estetik arasında pozitif anlamli zayıf bir iliski vardır ($r = 0,203$, $p < 0,001$). Yaşam Tatmini Ölçeği ile Sosyal arasında pozitif anlamli zayıf bir iliski vardır ($r = 0,236$, $p < 0,001$). Yaşam Tatmini Ölçeği ile Psikolojik arasında pozitif anlamli zayıf bir iliski vardır ($r = 0,161$, $p = 0,001$).

Eğitim: Eğitim ile Fizyolojik arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,616$, $p < 0,001$). Eğitim ile Estetik arasında pozitif anlamli orta kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,549$, $p < 0,001$). Eğitim ile Rahatlama arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,670$, $p < 0,001$). Eğitim ile Sosyal arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,765$, $p < 0,001$). Eğitim ile Psikolojik arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,709$, $p < 0,001$).

Fizyolojik: Fizyolojik ile Estetik arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,716$, $p < 0,001$). Fizyolojik ile Rahatlama arasında pozitif anlamli orta kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,590$, $p < 0,001$). Fizyolojik ile Sosyal arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,633$, $p < 0,001$). Fizyolojik ile Psikolojik arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,610$, $p < 0,001$).

Estetik: Estetik ile Rahatlama arasında pozitif anlamli orta kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,574$, $p < 0,001$). Estetik ile Sosyal arasında pozitif anlamli orta kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,588$, $p < 0,001$). Estetik ile Psikolojik arasında pozitif anlamli orta kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,490$, $p < 0,001$).

Rahatlama: Rahatlama ile Sosyal arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,643$, $p < 0,001$). Rahatlama ile Psikolojik arasında pozitif anlamli orta kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,562$, $p < 0,001$).

Sosyal: Sosyal ile Psikolojik arasında pozitif anlamli kuvvetli bir iliski vardır ($r = 0,651$, $p < 0,001$).

4.3. Katılımcıların Ölçeklere Verdikleri Yanıtların Demografik Özellikleriyle Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

4.3.1. Yaşa Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Yaş	n	Ort	ss	F	p
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	25 yaş ve altı	131	32,26	6,11	13,595	0,000*
	26-30 arası	114	31,3	5,79		
	31-40	92	29,97	7,89		
	41 ve üzeri	62	25,45	9,78		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	25 yaş ve altı	131	19,17	4,48	5,475	0,001*
	26-30 arası	114	18,38	4,61		
	31-40	92	18,91	5,05		
	41 ve üzeri	62	16,18	6,35		
Sosyal Destek Ve Bağlar	25 yaş ve altı	131	12,53	2,27	11,975	0,000*
	26-30 arası	114	12,18	2,24		
	31-40	92	11,9	2,79		
	41 ve üzeri	62	10,1	3,92		
Güvenlik Ve Rahatlık	25 yaş ve altı	131	11,16	2,79	7,733	0,000*
	26-30 arası	114	11,5	2,52		
	31-40	92	10,96	3,19		
	41 ve üzeri	62	9,32	3,67		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	25 yaş ve altı	131	75,11	13,26	11,46	0,000*
	26-30 arası	114	73,36	13,45		
	31-40	92	71,74	17,2		
	41 ve üzeri	62	61,05	22,81		
Yaşam Tatmini Ölçeği	25 yaş ve altı	131	19,03	5,42	4,056	0,007*
	26-30 arası	114	16,68	6,12		
	31-40	92	18,39	4,7		
	41 ve üzeri	62	18,06	4,56		
Eğitim	25 yaş ve altı	131	33,27	5,05	0,922	0,430
	26-30 arası	114	34,13	5,48		
	31-40	92	33,26	6,59		
	41 ve üzeri	62	32,58	8,61		
Fizyolojik	25 yaş ve altı	131	22,27	3,52	5,561	0,001*
	26-30 arası	114	22,98	3,61		
	31-40	92	21,9	4,73		
	41 ve üzeri	62	20,32	5,4		
Estetik	25 yaş ve altı	131	14,96	2,72	2,252	0,082
	26-30 arası	114	15,16	2,8		
	31-40	92	14,76	3,42		
	41 ve üzeri	62	13,9	4,17		
Rahatlama	25 yaş ve altı	131	15,24	2,65	2,236	0,084
	26-30 arası	114	15,47	2,52		
	31-40	92	15,22	3,49		
	41 ve üzeri	62	14,27	3,73		
Sosyal	25 yaş ve altı	131	30,05	4,39	3,109	0,026*
	26-30 arası	114	29,88	5,07		
	31-40	92	29,98	5,88		
	41 ve üzeri	62	27,65	7,62		
Psikolojik	25 yaş ve altı	131	29,16	4,23	1,473	0,221
	26-30 arası	114	29,61	4,64		
	31-40	92	28,79	5,26		
	41 ve üzeri	62	28,02	6,46		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.6. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması

Yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.6). ANOVA testi, grupların ortalama değerleri arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için kullanılır.

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 13,595$, $p < 0,001$). 25 yaş ve altı grubunda ortalama değer 32,26 ($ss = 6,11$) ile en yüksek iken, 41 yaş ve üzeri grupta ortalama değer 25,45 ($ss = 9,78$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de yaş grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 5,475$, $p = 0,001$). 25 yaş ve altı grubunda ortalama 19,17 ($ss = 4,48$) ile en yüksek değer iken, 41 yaş ve üzeri grupta bu değer 16,18 ($ss = 6,35$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 11,975$, $p < 0,001$), 25 yaş ve altı grubunda ortalama 12,53 ($ss = 2,27$) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. 41 yaş ve üzeri grupta ise bu değer 10,10 ($ss = 3,92$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde yaş grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 7,733$, $p < 0,001$). 26-30 yaş arası grubunda ortalama 11,50 ($ss = 2,52$) ile en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyi tespit edilirken, 41 yaş ve üzeri grupta bu değer 9,32 ($ss = 3,67$) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F = 11,460$, $p < 0,001$). 25 yaş ve altı grubunda ortalama 75,11 ($ss = 13,26$) ile en yüksek değer bulunurken, 41 yaş ve üzeri grupta bu değer 61,05 ($ss = 22,81$) ile en düşük düzeydedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 4,056$, $p = 0,007$). 25 yaş ve altı grubunda ortalama 19,03 ($ss = 5,42$) ile en yüksek yaşam tatmini düzeyi görülürken, 26-30 yaş arası grupta bu değer 16,68 ($ss = 6,12$) ile en düşüktür.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmuştur ($F = 5,561$, $p = 0,001$). 26-30 yaş arası grubunda ortalama 22,98 ($ss = 3,61$) ile en yüksek değer gözlenirken, 41 yaş ve üzeri grupta bu değer 20,32 ($ss = 5,40$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal değişkeninde yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 3,109$, $p = 0,026$). 25 yaş ve altı grubunda ortalama 30,05 ($ss = 4,39$) ile en yüksek sosyal etkileşim düzeyi görülmektedir, 41 yaş ve üzeri grupta ise bu değer 27,65 ($ss = 7,62$) ile en düşük düzeydedir.

Bu bulgular, farklı yaş gruplarının çeşitli yaşam alanlarındaki memnuniyet ve ihtiyaçlarını karşılaştırarak, genç yaş gruplarının genellikle daha yüksek tatmin ve destek düzeylerine sahip olduklarını göstermektedir. Özellikle 25 yaş ve altı grubunun birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.2. Medeni Duruma Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	Ort.	ss	F	p
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	Evli	111	26,64	8,38	22,575	0,000*
	Bekar	265	32,02	6,3		
	Boşanmış	23	29,83	8,91		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	Evli	111	16,69	5,78	9,516	0,000*
	Bekar	265	19,03	4,52		
	Boşanmış	23	19,74	5,5		
Sosyal Destek Ve Bağlar	Evli	111	10,71	3,25	15,122	0,000*
	Bekar	265	12,4	2,4		
	Boşanmış	23	12	3,29		
Güvenlik Ve Rahatlık	Evli	111	9,9	3,17	9,813	0,000*
	Bekar	265	11,38	2,83		
	Boşanmış	23	10,61	3,66		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	Evli	111	63,95	19,28	18,081	0,000*
	Bekar	265	74,83	14		
	Boşanmış	23	72,17	20,15		
Yaşam Tatmini Ölçeği	Evli	111	17,89	4,59	1,943	0,145
	Bekar	265	17,95	5,75		
	Boşanmış	23	20,22	4,91		
Eğitim	Evli	111	32,42	7,39	1,991	0,138
	Bekar	265	33,82	5,57		
	Boşanmış	23	33,43	6,65		
Fizyolojik	Evli	111	20,89	5,12	6,364	0,002*
	Bekar	265	22,58	3,72		
	Boşanmış	23	22,09	4,49		
Estetik	Evli	111	14,05	3,69	4,548	0,011*
	Bekar	265	15,08	2,85		
	Boşanmış	23	15,35	3,77		
Rahatlama	Evli	111	14,74	3,68	1,522	0,22
	Bekar	265	15,33	2,69		
	Boşanmış	23	15,04	3,15		
Sosyal	Evli	111	28,1	6,48	5,803	0,003*
	Bekar	265	30,21	5,03		
	Boşanmış	23	30	5,85		
Psikolojik	Evli	111	27,71	5,7	5,502	0,004*
	Bekar	265	29,56	4,54		
	Boşanmış	23	29,22	5,49		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.7. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması

Bu analizde, medeni duruma göre çeşitli değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.7). Aşağıda, p değeri 0,05'ten küçük olan değişkenler için grupların ortalama ve standart sapma değerleri, en yüksek ve en düşük ortalama değerleri belirtilmiştir:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde medeni durum grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 22,575$, $p < 0,001$). Bekar grubunda ortalama değer 32,02 ($ss = 6,30$) ile en yüksek iken, evli grubunda ortalama değer 26,64 ($ss = 8,38$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de medeni durum grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 9,516$, $p < 0,001$). Boşanmış grubunda ortalama 19,74 ($ss = 5,50$) ile en yüksek değer iken, evli grubunda bu değer 16,69 ($ss = 5,78$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 15,122$, $p < 0,001$), bekar grubunda ortalama 12,40 ($ss = 2,40$) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. Evli grupta ise bu değer 10,71 ($ss = 3,25$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde medeni durum grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 9,813$, $p < 0,001$). Bekar grubunda ortalama 11,38 ($ss = 2,83$) ile en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyi tespit edilirken, evli grupta bu değer 9,90 ($ss = 3,17$) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de medeni durum grupları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F = 18,081$, $p < 0,001$). Bekar grubunda ortalama 74,83 ($ss = 14,00$) ile en yüksek değer bulunurken, evli grupta bu değer 63,95 ($ss = 19,28$) ile en düşük düzeydedir.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmuştur ($F = 6,364$, $p = 0,002$). Bekar grubunda ortalama 22,58 ($ss = 3,72$) ile en yüksek değer gözlenirken, evli grupta bu değer 20,89 ($ss = 5,12$) ile en düşük düzeydedir.

Estetik değişkeninde de medeni durum grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 4,548$, $p = 0,011$). Boşanmış grubunda ortalama 15,35 ($ss = 3,77$) ile en yüksek değer bulunurken, evli grupta bu değer 14,05 ($ss = 3,69$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 5,803$, $p = 0,003$). Bekar grubunda ortalama 30,21 ($ss = 5,03$) ile en yüksek sosyal etkileşim düzeyi görülmektedir, evli grupta ise bu değer 28,10 ($ss = 6,48$) ile en düşük düzeydedir.

Psikolojik değişkeninde de medeni durum grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 5,502$, $p = 0,004$). Bekar grubunda ortalama 29,56 ($ss = 4,54$) ile en yüksek psikolojik tatmin düzeyi görülürken, evli grupta bu değer 27,71 ($ss = 5,70$) ile en düşük düzeydedir.

Bu bulgular, medeni durumun kişisel tatmin, toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik, cinsiyetleşmiş alan tercihleri, fizyolojik ihtiyaçlar, estetik değerler, sosyal etkileşimler ve psikolojik tatmin üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle bekar grubunun birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.3. Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Durumu	n	Ort.	ss	F	p
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	Çalışıyor	53	20,85	8,52	53,639	0,000*
	Çalışmıyor	262	32,46	5,6		
	Öğrenci	61	31,44	5,7		
	Emekli	23	26,13	9,29		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	Çalışıyor	53	12,02	5,06	48,794	0,000*
	Çalışmıyor	262	19,78	4		
	Öğrenci	61	18,87	4,18		
	Emekli	23	16,43	6,37		
Sosyal Destek Ve Bağlar	Çalışıyor	53	8,45	3,35	46,553	0,000*
	Çalışmıyor	262	12,61	2,12		
	Öğrenci	61	12,41	2,08		
	Emekli	23	10,52	3,73		
Güvenlik Ve Rahatlık	Çalışıyor	53	8,47	3,34	21,128	0,000*
	Çalışmıyor	262	11,64	2,74		
	Öğrenci	61	10,54	2,45		
	Emekli	23	9,48	3,49		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	Çalışıyor	53	49,79	18,44	57,086	0,000*
	Çalışmıyor	262	76,49	12,51		
	Öğrenci	61	73,26	11,96		
	Emekli	23	62,57	21,56		
Yaşam Tatmini Ölçeği	Çalışıyor	53	15,64	4,63	5,357	0,001*
	Çalışmıyor	262	18,14	5,84		
	Öğrenci	61	19,49	4,15		
	Emekli	23	19	2,89		

* $p < 0,05$ Anova testi

Tablo 4.8. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Durumu	n	Ort.	ss	F	p
Eğitim	Çalışıyor	53	31,06	10,04	3,552	0,015*
	Çalışmıyor	262	33,76	5,28		
	Öğrenci	61	33,26	4,75		
	Emekli	23	35,22	6,86		
Fizyolojik	Çalışıyor	53	18,89	6,43	15,367	0,000*
	Çalışmıyor	262	22,9	3,48		
	Öğrenci	61	21,84	3,25		
	Emekli	23	20,87	4,75		
Estetik	Çalışıyor	53	12,79	4,54	8,87	0,000*
	Çalışmıyor	262	15,19	2,82		
	Öğrenci	61	14,95	2,5		
	Emekli	23	14,7	3,48		
Rahatlama	Çalışıyor	53	13,83	4,91	4,107	0,007*
	Çalışmıyor	262	15,37	2,58		
	Öğrenci	61	15,16	2,59		
	Emekli	23	15,61	2,5		
Sosyal	Çalışıyor	53	25,92	8,65	9,613	0,000*
	Çalışmıyor	262	30,19	4,82		
	Öğrenci	61	30,36	3,87		
	Emekli	23	29,52	5,59		
Psikolojik	Çalışıyor	53	26,43	7,4	6,557	0,000*
	Çalışmıyor	262	29,65	4,54		
	Öğrenci	61	28,57	3,22		
	Emekli	23	29,09	5,3		

* $p < 0,05$ Anova testi

Tablo 4.8. (devam) Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bu analizde, çalışma durumuna göre çeşitli değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.8). Aşağıda, p değeri 0,05'ten küçük olan değişkenler için grupların ortalama ve standart sapma değerleri, en yüksek ve en düşük ortalama değerleri belirtilmiştir:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 53,639$, $p < 0,001$). Çalışmayan grubunda ortalama değer 32,46 ($ss = 5,60$) ile en yüksek iken, çalışan grubunda ortalama değer 20,85 ($ss = 8,52$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 48,794$, $p < 0,001$). Çalışmayan grubunda ortalama 19,78 ($ss = 4,00$) ile en yüksek değer iken, çalışan grubunda bu değer 12,02 ($ss = 5,06$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 46,553$, $p < 0,001$), çalışmayan grubunda ortalama 12,61 ($ss = 2,12$) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. Çalışan grupta ise bu değer 8,45 ($ss = 3,35$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde çalışma durumu grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 21,128$, $p < 0,001$). Çalışmayan grubunda ortalama 11,64 ($ss = 2,74$) ile en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyi tespit edilirken, çalışan grupta bu değer 8,47 ($ss = 3,34$) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de çalışma durumu grupları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F = 57,086$, $p < 0,001$). Çalışmayan grubunda ortalama 76,49 ($ss = 12,51$) ile en yüksek değer bulunurken, çalışan grupta bu değer 49,79 ($ss = 18,44$) ile en düşük düzeydedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 5,357$, $p = 0,001$). Öğrenci grubunda ortalama 19,49 ($ss = 4,15$) ile en yüksek yaşam tatmini düzeyi görülürken, çalışan grupta bu değer 15,64 ($ss = 4,63$) ile en düşüktür.

Eğitim değişkeninde de çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 3,552$, $p = 0,015$). Emekli grubunda ortalama 35,22 ($ss = 6,86$) ile en yüksek değer bulunurken, çalışan grupta bu değer 31,06 ($ss = 10,04$) ile en düşük düzeydedir.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmuştur ($F = 15,367$, $p < 0,001$). Çalışmayan grubunda ortalama 22,90 ($ss = 3,48$) ile en yüksek değer gözlenirken, çalışan grupta bu değer 18,89 ($ss = 6,43$) ile en düşük düzeydedir.

Estetik değişkeninde de çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 8,870$, $p < 0,001$). Çalışmayan grubunda ortalama 15,19 ($ss = 2,82$) ile en yüksek değer bulunurken, çalışan grupta bu değer 12,79 ($ss = 4,54$) ile en düşük düzeydedir.

Rahatlama değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 4,107$, $p = 0,007$). Emekli grubunda ortalama 15,61 ($ss = 2,50$) ile en yüksek rahatlama düzeyi görülmektedir, çalışan grupta ise bu değer 13,83 ($ss = 4,91$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 9,613$, $p < 0,001$). Öğrenci grubunda ortalama 30,36 ($ss = 3,87$) ile en yüksek sosyal etkileşim düzeyi görülmektedir, çalışan grupta ise bu değer 25,92 ($ss = 8,65$) ile en düşük düzeydedir.

Psikolojik değişkeninde de çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 6,557, p < 0,001$). Çalışmayan grubunda ortalama 29,65 ($ss = 4,54$) ile en yüksek psikolojik tatmin düzeyi görülürken, çalışan grupta bu değer 26,43 ($ss = 7,40$) ile en düşük düzeydedir.

Bu bulgular, çalışma durumunun kişisel tatmin, toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik, cinsiyetleşmiş alan tercihleri, yaşam tatmini, eğitim, fizyolojik ihtiyaçlar, estetik değerler, rahatlama, sosyal etkileşimler ve psikolojik tatmin üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle çalışmayan grubunun birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.4. Boş Zaman Aktivitelerinde Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Boş Zaman Aktivitelerinde Spor Yapma	n	Ort.	ss	F	P
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	Her gün	136	31,74	5,81	5,983	0,001*
	Haftada birkaç kez	154	30,81	7,32		
	Ayda birkaç kez	71	28,96	9,12		
	Yılda birkaç kez	38	26,61	8,52		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	Her gün	136	19,29	4,04	9,782	0,000*
	Haftada birkaç kez	154	18,95	4,73		
	Ayda birkaç kez	71	17,52	6,1		
	Yılda birkaç kez	38	14,79	5,85		
Sosyal Destek Ve Bağlar	Her gün	136	12,35	2,34	3,705	0,012*
	Haftada birkaç kez	154	12,02	2,77		
	Ayda birkaç kez	71	11,34	3,43		
	Yılda birkaç kez	38	10,95	2,94		
Güvenlik Ve Rahatlık	Her gün	136	11,01	2,81	0,126	0,944
	Haftada birkaç kez	154	10,86	3,08		
	Ayda birkaç kez	71	10,82	3,45		
	Yılda birkaç kez	38	11,08	2,98		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	Her gün	136	74,4	13,11	5,439	0,001*
	Haftada birkaç kez	154	72,64	16,14		
	Ayda birkaç kez	71	68,63	20,86		
	Yılda birkaç kez	38	63,42	18,66		
Yaşam Tatmini Ölçeği	Her gün	136	19,71	4,59	13,625	0,000*
	Haftada birkaç kez	154	18,38	5,21		
	Ayda birkaç kez	71	15,94	5,83		
	Yılda birkaç kez	38	14,84	5,76		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.9. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutlar	Boş Zaman Aktivitelerinde Spor Yapma	n	Ort.	ss	F	P
Eğitim	Her gün	136	33,31	5,19	0,996	0,395
	Haftada birkaç kez	154	33,04	6,3		
	Ayda birkaç kez	71	34,54	7,17		
	Yılda birkaç kez	38	33,16	7,12		
Fizyolojik	Her gün	136	22,51	3,47	4,261	0,006*
	Haftada birkaç kez	154	22,28	4,15		
	Ayda birkaç kez	71	22,07	5,13		
	Yılda birkaç kez	38	19,82	4,83		
Estetik	Her gün	136	15,27	2,78	3,169	0,024*
	Haftada birkaç kez	154	14,81	3,12		
	Ayda birkaç kez	71	14,59	3,61		
	Yılda birkaç kez	38	13,53	3,7		
Rahatlama	Her gün	136	15,08	2,66	0,902	0,440
	Haftada birkaç kez	154	14,94	3,1		
	Ayda birkaç kez	71	15,62	3,44		
	Yılda birkaç kez	38	15,37	3,16		
Sosyal	Her gün	136	30,1	4,4	0,805	0,491
	Haftada birkaç kez	154	29,55	5,72		
	Ayda birkaç kez	71	29,34	6,94		
	Yılda birkaç kez	38	28,63	5,97		
Psikolojik	Her gün	136	29,14	4,49	0,674	0,568
	Haftada birkaç kez	154	28,81	5,19		
	Ayda birkaç kez	71	29,63	5,48		
	Yılda birkaç kez	38	28,39	5,06		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.9. (devam) Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bu analizde, boş zaman aktiviteleri sıklığına göre çeşitli değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.9). Aşağıda, p değeri 0,05'ten küçük olan değişkenler için grupların ortalama ve standart sapma değerleri, en yüksek ve en düşük ortalama değerleri belirtilmiştir:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 5,983$, $p = 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama değer 31,74 ($ss = 5,81$) ile en yüksek iken, yılda birkaç kez katılan grupta ortalama değer 26,61 ($ss = 8,52$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 9,782$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman

aktivitelerine katılan grubunda ortalama 19,29 (ss = 4,04) ile en yüksek değer iken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 14,79 (ss = 5,85) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 3,705$, $p = 0,012$), her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 12,35 (ss = 2,34) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. Yılda birkaç kez katılan grupta ise bu değer 10,95 (ss = 2,94) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı farklılıklar görölmüştür ($F = 5,439$, $p = 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 74,40 (ss = 13,11) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 63,42 (ss = 18,66) ile en düşük düzeydedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 13,625$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 19,71 (ss = 4,59) ile en yüksek yaşam tatmini düzeyi görölmürken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 14,84 (ss = 5,76) ile en düşüktür.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmuştur ($F = 4,261$, $p = 0,006$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 22,51 (ss = 3,47) ile en yüksek değer gözlenirken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 19,82 (ss = 4,83) ile en düşük düzeydedir.

Estetik değişkeninde de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 3,169$, $p = 0,024$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 15,27 (ss = 2,78) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 13,53 (ss = 3,70) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık, Eğitim, Rahatlama, Sosyal ve Psikolojik değişkenlerinde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu değişkenler için p değerleri 0,05'ten büyüktür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde her gün grubunun ortalaması 11,01 (ss = 2,81) ile en yüksek, ayda birkaç kez grubunun ortalaması 10,82 (ss = 3,45) ile en düşüktür. Eğitim değişkeninde ayda birkaç kez grubunun ortalaması 34,54 (ss = 7,17) ile en yüksek, haftada birkaç kez grubunun ortalaması 33,04 (ss = 6,30) ile en düşüktür. Rahatlama değişkeninde ayda birkaç kez

grubunun ortalaması 15,62 (ss = 3,44) ile en yüksek, haftada birkaç kez grubunun ortalaması 14,94 (ss = 3,10) ile en düşüktür. Sosyal değişkeninde her gün grubunun ortalaması 30,10 (ss = 4,40) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 28,63 (ss = 5,97) ile en düşüktür. Psikolojik değişkeninde ayda birkaç kez grubunun ortalaması 29,63 (ss = 5,48) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 28,39 (ss = 5,06) ile en düşüktür.

Bu bulgular, boş zaman aktivitelerine katılım sıklığının kişisel tatmin, toplumsal beklentiler, sosyal destek, cinsiyetleşmiş alan tercihleri, yaşam tatmini, fizyolojik ihtiyaçlar ve estetik değerler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunun birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.5. Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap Okuma Durumuna Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap okuma	n	Ort.	ss	F	P
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	Her gün	43	30,44	9,16	5,254	0,001*
	Haftada birkaç kez	240	30,76	7,08		
	Ayda birkaç kez	96	30,8	6,53		
	Yılda birkaç kez	20	24,05	9,81		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	Her gün	43	17,86	5,88	9,244	0,000*
	Haftada birkaç kez	240	18,9	4,51		
	Ayda birkaç kez	96	18,61	5,14		
	Yılda birkaç kez	20	12,95	6,13		
Sosyal Destek Ve Bağlar	Her gün	43	11,65	3,28	4,987	0,002*
	Haftada birkaç kez	240	12,05	2,71		
	Ayda birkaç kez	96	12,15	2,49		
	Yılda birkaç kez	20	9,65	3,48		
Güvenlik Ve Rahatlık	Her gün	43	11,42	3,29	1,506	0,213
	Haftada birkaç kez	240	10,79	3,03		
	Ayda birkaç kez	96	11,24	2,81		
	Yılda birkaç kez	20	10	3,51		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	Her gün	43	71,37	20,97	5,959	0,001*
	Haftada birkaç kez	240	72,49	15,55		
	Ayda birkaç kez	96	72,8	14,92		
	Yılda birkaç kez	20	56,65	21,3		
Yaşam Tatmini Ölçeği	Her gün	43	18,33	6,33	10,511	0,000*
	Haftada birkaç kez	240	19,06	4,74		
	Ayda birkaç kez	96	16,29	5,82		
	Yılda birkaç kez	20	14,05	5,33		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.10. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap okuma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutlar	Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap okuma	n	Ort.	ss	F	P
Eğitim	Her gün	43	34,98	8,91	1,21	0,306
	Haftada birkaç kez	240	33,11	5,58		
	Ayda birkaç kez	96	33,59	5,29		
	Yılda birkaç kez	20	32,75	9,57		
Fizyolojik	Her gün	43	22,33	6,14	2,284	0,078
	Haftada birkaç kez	240	22,05	3,92		
	Ayda birkaç kez	96	22,54	3,63		
	Yılda birkaç kez	20	19,85	5,52		
Estetik	Her gün	43	15,14	4,04	4,057	0,007*
	Haftada birkaç kez	240	14,86	3		
	Ayda birkaç kez	96	15,02	2,74		
	Yılda birkaç kez	20	12,45	4,39		
Rahatlama	Her gün	43	15,26	4,08	1,705	0,165
	Haftada birkaç kez	240	14,93	2,89		
	Ayda birkaç kez	96	15,73	2,59		
	Yılda birkaç kez	20	14,85	3,73		
Sosyal	Her gün	43	30,53	7,59	1,391	0,245
	Haftada birkaç kez	240	29,71	4,95		
	Ayda birkaç kez	96	29,38	5,29		
	Yılda birkaç kez	20	27,55	8,32		
Psikolojik	Her gün	43	29,91	7,25	0,994	0,395
	Haftada birkaç kez	240	28,94	4,54		
	Ayda birkaç kez	96	29,15	4,45		
	Yılda birkaç kez	20	27,65	6,66		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.10. (devam) Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap okuma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bu analizde, boş zaman aktiviteleri sıklığına göre çeşitli değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.10). Aşağıda, p değeri 0,05'ten küçük olan değişkenler için grupların ortalama ve standart sapma değerleri, en yüksek ve en düşük ortalama değerleri belirtilmiştir:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F=5,254$, $p=0,001$). Ayda birkaç kez grubunun ortalaması 30,80 ($ss=6,53$) ile en yüksek iken, yılda birkaç kez katılan grupta ortalama değer 24,05 ($ss = 9,81$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 9,244$, $p < 0,001$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 18,90 ($ss=4,51$) ile en yüksek

değer iken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 12,95 (ss=6,13) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 4,987$, $p = 0,002$), ayda birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 12,15 (ss=2,49) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. Yılda birkaç kez katılan grupta ise bu değer 9,65 (ss=3,48) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F=5,959$, $p=0,001$). Ayda birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 72,80 (ss=14,92) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 56,65 (ss=21,30) ile en düşük düzeydedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F=10,511$, $p < 0,001$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 19,06 (ss=4,74) ile en yüksek yaşam tatmini düzeyi görülürken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 14,05 (ss=5,33) ile en düşüktür.

Estetik değişkeninde de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 4,057$, $p = 0,007$). Ayda birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 15,02 (ss = 2,74) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 12,45 (ss = 4,39) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık, Eğitim, Fizyolojik, Rahatlama, Sosyal ve Psikolojik değişkenlerinde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu değişkenler için p değerleri 0,05'ten büyüktür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde her gün grubunun ortalaması 11,42 (ss = 3,29) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 10,00 (ss = 3,51) ile en düşüktür. Eğitim değişkeninde her gün grubunun ortalaması 34,98 (ss = 8,91) ile en yüksek, haftada birkaç kez grubunun ortalaması 33,11 (ss = 5,58) ile en düşüktür. Fizyolojik değişkeninde ayda birkaç kez grubunun ortalaması 22,54 (ss = 3,63) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 19,85 (ss = 5,52) ile en düşüktür. Rahatlama değişkeninde ayda birkaç kez grubunun ortalaması 15,73 (ss = 2,59) ile en yüksek, haftada birkaç kez grubunun ortalaması 14,93 (ss = 2,89) ile en düşüktür. Sosyal değişkeninde her gün grubunun ortalaması 30,53 (ss = 7,59) ile en yüksek, yılda birkaç

kez grubunun ortalaması 27,55 (ss = 8,32) ile en düşüktür. Psikolojik değişkeninde her gün grubunun ortalaması 29,91 (ss = 7,25) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 27,65 (ss = 6,66) ile en düşüktür.

Bu bulgular, boş zaman aktivitelerine katılım sıklığının kişisel tatmin, toplumsal beklentiler, sosyal destek, cinsiyetleşmiş alan tercihleri, yaşam tatmini ve estetik değerler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle her gün ve haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan gruplarının birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.6. Boş Zaman Aktivitelerinde Seyehat Etme Durumuna Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap okuma	n	Ort.	ss	F	p
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	Her gün	43	30,44	9,16	5,254	0,001*
	Haftada birkaç kez	240	30,76	7,08		
	Ayda birkaç kez	96	30,8	6,53		
	Yılda birkaç kez	20	24,05	9,81		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	Her gün	43	17,86	5,88	9,244	0,000*
	Haftada birkaç kez	240	18,9	4,51		
	Ayda birkaç kez	96	18,61	5,14		
	Yılda birkaç kez	20	12,95	6,13		
Sosyal Destek Ve Bağlar	Her gün	43	11,65	3,28	4,987	0,002*
	Haftada birkaç kez	240	12,05	2,71		
	Ayda birkaç kez	96	12,15	2,49		
	Yılda birkaç kez	20	9,65	3,48		
Güvenlik Ve Rahatlık	Her gün	43	11,42	3,29	1,506	0,213
	Haftada birkaç kez	240	10,79	3,03		
	Ayda birkaç kez	96	11,24	2,81		
	Yılda birkaç kez	20	10	3,51		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	Her gün	43	71,37	20,97	5,959	0,001*
	Haftada birkaç kez	240	72,49	15,55		
	Ayda birkaç kez	96	72,8	14,92		
	Yılda birkaç kez	20	56,65	21,3		
Yaşam Tatmini Ölçeği	Her gün	43	18,33	6,33	10,511	0,000*
	Haftada birkaç kez	240	19,06	4,74		
	Ayda birkaç kez	96	16,29	5,82		
	Yılda birkaç kez	20	14,05	5,33		
Eğitim	Her gün	43	34,98	8,91	1,21	0,306
	Haftada birkaç kez	240	33,11	5,58		
	Ayda birkaç kez	96	33,59	5,29		
	Yılda birkaç kez	20	32,75	9,57		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.11. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Seyehat Etme Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutlar	Boş Zaman Aktivitelerinde Kitap okuma	n	Ort.	ss	F	p
Fizyolojik	Her gün	43	22,33	6,14	2,284	0,078
	Haftada birkaç kez	240	22,05	3,92		
	Ayda birkaç kez	96	22,54	3,63		
	Yılda birkaç kez	20	19,85	5,52		
Estetik	Her gün	43	15,14	4,04	4,057	0,007*
	Haftada birkaç kez	240	14,86	3		
	Ayda birkaç kez	96	15,02	2,74		
	Yılda birkaç kez	20	12,45	4,39		
Rahatlama	Her gün	43	15,26	4,08	1,705	0,165
	Haftada birkaç kez	240	14,93	2,89		
	Ayda birkaç kez	96	15,73	2,59		
	Yılda birkaç kez	20	14,85	3,73		
Sosyal	Her gün	43	30,53	7,59	1,391	0,245
	Haftada birkaç kez	240	29,71	4,95		
	Ayda birkaç kez	96	29,38	5,29		
	Yılda birkaç kez	20	27,55	8,32		
Psikolojik	Her gün	43	29,91	7,25	0,994	0,395
	Haftada birkaç kez	240	28,94	4,54		
	Ayda birkaç kez	96	29,15	4,45		
	Yılda birkaç kez	20	27,65	6,66		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.11. (devam) Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Seyehat Etme Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bu analizde, boş zaman aktiviteleri sıklığına göre çeşitli değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.11). Aşağıda, p değeri 0,05'ten küçük olan değişkenler için grupların ortalama ve standart sapma değerleri, en yüksek ve en düşük ortalama değerleri belirtilmiştir:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 15,059$, $p < 0,001$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama değer 32,79 ($ss = 5,14$) ile en yüksek iken, yılda birkaç kez katılan grupta ortalama değer 26,55 ($ss = 10,04$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 28,780$, $p < 0,001$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 20,50 ($ss = 3,34$) ile en yüksek değer iken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 14,94 ($ss = 6,19$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 14,353$, $p < 0,001$), haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 12,77 ($ss = 1,97$) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. Yılda birkaç kez katılan grupta ise bu değer 10,49 ($ss = 3,69$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 6,681$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 12,22 ($ss = 2,21$) ile en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyi tespit edilirken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 10,32 ($ss = 3,62$) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı farklılıklar görölmüştür ($F = 18,972$, $p < 0,001$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 77,75 ($ss = 11,23$) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 62,30 ($ss = 22,22$) ile en düşük düzeydedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 48,237$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 22,67 ($ss = 3,14$) ile en yüksek yaşam tatmini düzeyi görölmürken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 13,98 ($ss = 5,34$) ile en düşüktür.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmuştur ($F = 4,706$, $p = 0,003$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 23,67 ($ss = 3,43$) ile en yüksek değer gözlenirken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 20,81 ($ss = 5,48$) ile en düşük düzeydedir.

Estetik değişkeninde de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 5,257$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 16,33 ($ss = 2,11$) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 13,83 ($ss = 3,97$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 6,208$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 32,28 ($ss = 3,14$) ile en yüksek sosyal etkileşim düzeyi görölmektedir, yılda birkaç kez katılan grupta ise bu değer 27,76 ($ss = 7,10$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık, Eğitim, Rahatlama ve Psikolojik değişkenlerinde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu değişkenler için p değerleri 0,05'ten büyüktür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde her gün grubunun ortalaması 12,22 (ss = 2,21) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 10,32 (ss = 3,62) ile en düşüktür. Eğitim değişkeninde her gün grubunun ortalaması 36,56 (ss = 5,00) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 33,14 (ss = 7,99) ile en düşüktür. Rahatlama değişkeninde her gün grubunun ortalaması 16,17 (ss = 2,57) ile en yüksek, haftada birkaç kez grubunun ortalaması 14,69 (ss = 2,56) ile en düşüktür. Psikolojik değişkeninde her gün grubunun ortalaması 30,61 (ss = 5,28) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 28,57 (ss = 5,92) ile en düşüktür.

Bu bulgular, boş zaman aktivitelerine katılım sıklığının kişisel tatmin, toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik, cinsiyetleşmiş alan tercihleri, yaşam tatmini, fizyolojik ihtiyaçlar, estetik değerler ve sosyal etkileşimler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle her gün ve haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan gruplarının birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.7. Boş Zaman Aktivitelerinde Sosyal Etkinlik Durumuna Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Boş Zaman Aktivitelerinde Sosyal etkinlik	n	Ort.	ss	F	p
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	Her gün	26	28,58	8,11	3,161	0,025*
	Haftada birkaç kez	176	31,14	7,28		
	Ayda birkaç kez	145	30,72	7,03		
	Yılda birkaç kez	52	27,90	8,48		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	Her gün	26	18,23	4,93	2,087	0,101
	Haftada birkaç kez	176	19,00	4,93		
	Ayda birkaç kez	145	18,23	5,23		
	Yılda birkaç kez	52	17,08	4,93		
Sosyal Destek Ve Bağlar	Her gün	26	11,38	2,73	2,657	0,048*
	Haftada birkaç kez	176	12,14	2,79		
	Ayda birkaç kez	145	12,04	2,65		
	Yılda birkaç kez	52	11,00	3,19		
Güvenlik Ve Rahatlık	Her gün	26	10,92	2,92	5,046	0,002*
	Haftada birkaç kez	176	11,49	3,02		
	Ayda birkaç kez	145	10,64	2,99		
	Yılda birkaç kez	52	9,79	2,96		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	Her gün	26	69,12	17,58	3,360	0,019*
	Haftada birkaç kez	176	73,77	16,58		
	Ayda birkaç kez	145	71,63	15,92		
	Yılda birkaç kez	52	65,77	17,56		
Yaşam Tatmini Ölçeği	Her gün	26	21,46	4,04	9,476	0,000*
	Haftada birkaç kez	176	18,97	5,55		
	Ayda birkaç kez	145	17,04	5,20		
	Yılda birkaç kez	52	16,15	4,85		
Eğitim	Her gün	26	34,58	6,21	2,097	0,100
	Haftada birkaç kez	176	33,60	6,39		
	Ayda birkaç kez	145	33,66	5,70		
	Yılda birkaç kez	52	31,50	6,67		
Fizyolojik	Her gün	26	22,85	4,91	3,282	0,021*
	Haftada birkaç kez	176	22,10	4,31		
	Ayda birkaç kez	145	22,51	3,73		
	Yılda birkaç kez	52	20,48	4,79		
Estetik	Her gün	26	15,50	2,90	1,442	0,230
	Haftada birkaç kez	176	14,71	3,23		
	Ayda birkaç kez	145	15,03	2,87		
	Yılda birkaç kez	52	14,15	3,91		
Rahatlama	Her gün	26	15,65	2,78	1,517	0,210
	Haftada birkaç kez	176	14,88	3,16		
	Ayda birkaç kez	145	15,50	2,78		
	Yılda birkaç kez	52	14,87	3,31		
Sosyal	Her gün	26	30,85	4,90	1,392	0,245
	Haftada birkaç kez	176	29,75	5,98		
	Ayda birkaç kez	145	29,68	4,97		
	Yılda birkaç kez	52	28,33	6,01		
Psikolojik	Her gün	26	29,23	5,05	0,609	0,609
	Haftada birkaç kez	176	29,15	5,43		
	Ayda birkaç kez	145	29,16	4,54		
	Yılda birkaç kez	52	28,15	4,71		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.12. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Sosyal etkinlik Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bu analizde, boş zaman aktiviteleri sıklığına göre çeşitli değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.12). Aşağıda, p değeri 0,05'ten küçük olan değişkenler için grupların ortalama ve standart sapma değerleri, en yüksek ve en düşük ortalama değerleri belirtilmiştir:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 3,161$, $p = 0,025$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama değer 31,14 ($ss = 7,28$) ile en yüksek iken, her gün katılan grupta ortalama değer 28,58 ($ss = 8,11$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 2,657$, $p = 0,048$), haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 12,14 ($ss = 2,79$) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. Her gün katılan grupta ise bu değer 11,00 ($ss = 3,19$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 5,046$, $p = 0,002$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 11,49 ($ss = 3,02$) ile en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyi tespit edilirken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 9,79 ($ss = 2,96$) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F = 3,360$, $p = 0,019$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 73,77 ($ss = 16,58$) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 65,77 ($ss = 17,56$) ile en düşük düzeydedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 9,476$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 21,46 ($ss = 4,04$) ile en yüksek yaşam tatmini düzeyi görülürken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 16,15 ($ss = 4,85$) ile en düşüktür.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmuştur ($F = 3,282$, $p = 0,021$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 22,85 ($ss = 4,91$) ile en yüksek değer

gözlenirken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 20,48 (ss = 4,79) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık, Eğitim, Estetik, Rahatlama, Sosyal ve Psikolojik değişkenlerinde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu değişkenler için p değerleri 0,05'ten büyüktür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde haftada birkaç kez grubunun ortalaması 11,49 (ss = 3,02) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 9,79 (ss = 2,96) ile en düşüktür. Eğitim değişkeninde her gün grubunun ortalaması 34,58 (ss = 6,21) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 31,50 (ss = 6,67) ile en düşüktür. Estetik değişkeninde her gün grubunun ortalaması 15,50 (ss = 2,90) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 14,15 (ss = 3,91) ile en düşüktür. Rahatlama değişkeninde her gün grubunun ortalaması 15,65 (ss = 2,78) ile en yüksek, haftada birkaç kez grubunun ortalaması 14,88 (ss = 3,16) ile en düşüktür. Sosyal değişkeninde her gün grubunun ortalaması 30,85 (ss = 4,90) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 28,33 (ss = 6,01) ile en düşüktür. Psikolojik değişkeninde her gün grubunun ortalaması 29,23 (ss = 5,05) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 28,15 (ss = 4,71) ile en düşüktür.

Bu bulgular, boş zaman aktivitelerine katılım sıklığının kişisel tatmin, sosyal destek, güvenlik, cinsiyetleşmiş alan tercihleri, yaşam tatmini ve fizyolojik ihtiyaçlar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grupların birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.8. Boş Zaman Aktivitelerinde Sinema, Tiyatroya Gitme Durumuna Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Sinema, tiyatroya gitmek	n	Ort.	ss	F	p
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	Her gün	19	31,95	6,36	13,913	0,000*
	Haftada birkaç kez	156	32,68	5,36		
	Ayda birkaç kez	136	30,00	7,24		
	Yılda birkaç kez	88	26,64	9,49		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	Her gün	19	20,37	3,45	21,261	0,000*
	Haftada birkaç kez	156	20,10	3,81		
	Ayda birkaç kez	136	18,29	4,99		
	Yılda birkaç kez	88	15,22	5,83		
Sosyal Destek Ve Bağlar	Her gün	19	12,26	2,08	13,014	0,000*
	Haftada birkaç kez	156	12,62	2,19		
	Ayda birkaç kez	136	12,02	2,62		
	Yılda birkaç kez	88	10,40	3,58		
Güvenlik Ve Rahatlık	Her gün	19	11,95	2,32	12,458	0,000*
	Haftada birkaç kez	156	11,88	2,62		
	Ayda birkaç kez	136	10,45	3,04		
	Yılda birkaç kez	88	9,74	3,31		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	Her gün	19	76,53	13,48	18,605	0,000*
	Haftada birkaç kez	156	77,28	12,23		
	Ayda birkaç kez	136	70,76	16,10		
	Yılda birkaç kez	88	61,99	20,25		
Yaşam Tatmini Ölçeği	Her gün	19	22,00	3,62	21,363	0,000*
	Haftada birkaç kez	156	19,97	4,99		
	Ayda birkaç kez	136	17,07	5,44		
	Yılda birkaç kez	88	15,38	4,76		
Eğitim	Her gün	19	35,89	4,46	3,003	0,030*
	Haftada birkaç kez	156	33,40	5,18		
	Ayda birkaç kez	136	33,99	6,44		
	Yılda birkaç kez	88	31,99	7,46		
Fizyolojik	Her gün	19	24,21	2,76	7,343	0,000*
	Haftada birkaç kez	156	22,56	3,64		
	Ayda birkaç kez	136	22,33	4,25		
	Yılda birkaç kez	88	20,40	5,03		
Estetik	Her gün	19	15,74	1,97	4,538	0,004*
	Haftada birkaç kez	156	14,90	2,90		
	Ayda birkaç kez	136	15,24	3,03		
	Yılda birkaç kez	88	13,78	3,86		
Rahatlama	Her gün	19	15,47	2,61	2,156	0,093
	Haftada birkaç kez	156	14,80	2,69		
	Ayda birkaç kez	136	15,65	3,12		
	Yılda birkaç kez	88	14,93	3,45		
Sosyal	Her gün	19	31,89	3,89	6,941	0,000*
	Haftada birkaç kez	156	30,10	4,87		
	Ayda birkaç kez	136	30,18	5,49		
	Yılda birkaç kez	88	27,38	6,56		
Psikolojik	Her gün	19	30,00	4,67	1,464	0,224
	Haftada birkaç kez	156	29,22	4,67		
	Ayda birkaç kez	136	29,27	4,88		
	Yılda birkaç kez	88	28,09	5,72		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.13. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği Ve Alt Boyut Puanlarının Boş Zaman Aktivitelerinde Sinema, Tiyatroya Gitme Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bu analizde, boş zaman aktiviteleri sıklığına göre çeşitli değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.13). Aşağıda, p değeri 0,05'ten küçük olan değişkenler için grupların ortalama ve standart sapma değerleri, en yüksek ve en düşük ortalama değerleri belirtilmiştir:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 13,913$, $p < 0,001$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama değer 32,68 ($ss = 5,36$) ile en yüksek iken, yılda birkaç kez katılan grupta ortalama değer 26,64 ($ss = 9,49$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 21,261$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 20,37 ($ss = 3,45$) ile en yüksek değer iken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 15,22 ($ss = 5,83$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 13,014$, $p < 0,001$), haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 12,62 ($ss = 2,19$) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. Yılda birkaç kez katılan grupta ise bu değer 10,40 ($ss = 3,58$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 12,458$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 11,95 ($ss = 2,32$) ile en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyi tespit edilirken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 9,74 ($ss = 3,31$) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F = 18,605$, $p < 0,001$). Haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 77,28 ($ss = 12,23$) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 61,99 ($ss = 20,25$) ile en düşük düzeydedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 21,363$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 22,00 ($ss = 3,62$)

ile en yüksek yaşam tatmini düzeyi görülürken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 15,38 (ss = 4,76) ile en düşüktür

Eğitim değişkeninde anlamlı fark bulunmuştur ($F = 3,003$, $p = 0,030$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 35,89 (ss = 4,46) ile en yüksek değer gözlenirken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 31,99 (ss = 7,46) ile en düşük düzeydedir.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 7,343$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 24,21 (ss = 2,76) ile en yüksek değer gözlenirken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 20,40 (ss = 5,03) ile en düşük düzeydedir.

Estetik değişkeninde de boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 4,538$, $p = 0,004$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 15,74 (ss = 1,97) ile en yüksek değer bulunurken, yılda birkaç kez katılan grupta bu değer 13,78 (ss = 3,86) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 6,941$, $p < 0,001$). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan grubunda ortalama 31,89 (ss = 3,89) ile en yüksek sosyal etkileşim düzeyi görülmektedir, yılda birkaç kez katılan grupta ise bu değer 27,38 (ss = 6,56) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık, Rahatlama ve Psikolojik değişkenlerinde boş zaman aktiviteleri sıklığı grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu değişkenler için p değerleri 0,05'ten büyüktür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde her gün grubunun ortalaması 11,95 (ss = 2,32) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 9,74 (ss = 3,31) ile en düşüktür. Rahatlama değişkeninde her gün grubunun ortalaması 15,47 (ss = 2,61) ile en yüksek, haftada birkaç kez grubunun ortalaması 14,80 (ss = 2,69) ile en düşüktür. Psikolojik değişkeninde her gün grubunun ortalaması 30,00 (ss = 4,67) ile en yüksek, yılda birkaç kez grubunun ortalaması 28,09 (ss = 5,72) ile en düşüktür.

Bu bulgular, boş zaman aktivitelerine katılım sıklığının kişisel tatmin, toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik, cinsiyetleşmiş alan tercihleri, yaşam tatmini, eğitim, fizyolojik ihtiyaçlar, estetik değerler ve sosyal etkileşimler üzerinde anlamlı

bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle her gün ve haftada birkaç kez boş zaman aktivitelerine katılan gruplarının birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.9. Ankara'da Yaşama Süresine Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Ankara'da kaç yıldır yaşamaktasınız?	n	Ort.	ss	F	p
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	10 yıl ve altı	79	31,04	6,80	15,993	0,000*
	11-20 arası	159	31,40	6,10		
	21-30 arası	117	31,22	7,27		
	31 ve üzeri	44	23,43	9,89		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	10 yıl ve altı	79	19,10	4,52	12,295	0,000*
	11-20 arası	159	19,47	4,05		
	21-30 arası	117	17,97	5,32		
	31 ve üzeri	44	14,61	6,57		
Sosyal Destek Ve Bağlar	10 yıl ve altı	79	12,11	2,55	13,462	0,000*
	11-20 arası	159	12,34	2,24		
	21-30 arası	117	12,09	2,64		
	31 ve üzeri	44	9,50	4,16		
Güvenlik Ve Rahatlık	10 yıl ve altı	79	11,20	2,80	8,548	0,000*
	11-20 arası	159	10,84	2,82		
	21-30 arası	117	11,58	2,97		
	31 ve üzeri	44	8,98	3,61		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	10 yıl ve altı	79	73,46	14,53	15,113	0,000*
	11-20 arası	159	74,05	13,30		
	21-30 arası	117	72,85	16,54		
	31 ve üzeri	44	56,52	23,27		
Yaşam Tatmini Ölçeği	10 yıl ve altı	79	20,51	5,09	29,906	0,000*
	11-20 arası	159	19,55	4,15		
	21-30 arası	117	14,73	5,80		
	31 ve üzeri	44	17,16	4,53		
Eğitim	10 yıl ve altı	79	32,95	5,80	3,518	0,015*
	11-20 arası	159	32,91	4,73		
	21-30 arası	117	34,91	6,08		
	31 ve üzeri	44	32,07	10,16		
Fizyolojik	10 yıl ve altı	79	21,99	4,27	7,777	0,000*
	11-20 arası	159	22,39	3,46		
	21-30 arası	117	22,77	4,08		
	31 ve üzeri	44	19,34	6,01		
Estetik	10 yıl ve altı	79	14,37	3,17	8,394	0,000*
	11-20 arası	159	15,35	2,52		
	21-30 arası	117	15,11	3,13		
	31 ve üzeri	44	12,84	4,51		
Rahatlama	10 yıl ve altı	79	14,73	2,86	6,572	0,000*
	11-20 arası	159	15,14	2,67		
	21-30 arası	117	15,96	2,62		
	31 ve üzeri	44	13,77	4,61		
Sosyal	10 yıl ve altı	79	29,42	5,12	3,799	0,010*
	11-20 arası	159	30,25	4,29		
	21-30 arası	117	29,81	6,04		
	31 ve üzeri	44	27,11	8,14		
Psikolojik	10 yıl ve altı	79	29,46	5,01	1,971	0,118
	11-20 arası	159	28,65	3,99		
	21-30 arası	117	29,68	4,92		
	31 ve üzeri	44	27,86	7,65		

* $p < 0,05$ Anova testi

Tablo 4.14. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Ankara'da Yaşama Süresine Göre Karşılaştırılması

Bu analizde, Ankara'da yaşama süresine göre çeşitli değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır (Tablo 4.14). Aşağıda, p değeri 0,05'ten küçük olan değişkenler için grupların ortalama ve standart sapma değerleri, en yüksek ve en düşük ortalama değerleri belirtilmiştir:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde Ankara'da yaşama süresi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 15,993$, $p < 0,001$). 11-20 yıl arası grubunda ortalama değer 31,40 ($ss = 6,10$) ile en yüksek iken, 31 yıl ve üzeri grupta ortalama değer 23,43 ($ss = 9,89$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de Ankara'da yaşama süresi grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 12,295$, $p < 0,001$). 11-20 yıl arası grubunda ortalama 19,47 ($ss = 4,05$) ile en yüksek değer iken, 31 yıl ve üzeri grupta bu değer 14,61 ($ss = 6,57$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 13,462$, $p < 0,001$), 11-20 yıl arası grubunda ortalama 12,34 ($ss=2,24$) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. 31 yıl ve üzeri grupta ise bu değer 9,50 ($ss=4,16$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde Ankara'da yaşama süresi grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 8,548$, $p < 0,001$). 21-30 yıl arası grubunda ortalama 11,58 ($ss = 2,97$) ile en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyi tespit edilirken, 31 yıl ve üzeri grupta bu değer 8,98 ($ss = 3,61$) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği için de Ankara'da yaşama süresi grupları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F = 15,113$, $p < 0,001$). 11-20 yıl arası grubunda ortalama 74,05 ($ss = 13,30$) ile en yüksek değer bulunurken, 31 yıl ve üzeri grupta bu değer 56,52 ($ss = 23,27$) ile en düşük düzeydedir.

Yaşam Tatmini Ölçeği değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 29,906$, $p < 0,001$). 10 yıl ve altı grubunda ortalama 20,51 ($ss = 5,09$) ile en yüksek yaşam tatmini düzeyi görülürken, 21-30 yıl arası grupta bu değer 14,73 ($ss = 5,80$) ile en düşüktür.

Eğitim değişkeninde anlamlı fark bulunmuştur ($F = 3,518$, $p = 0,015$). 21-30 yıl arası grubunda ortalama 34,91 ($ss = 6,08$) ile en yüksek değer gözlenirken, 31 yıl ve üzeri grupta bu değer 32,07 ($ss = 10,16$) ile en düşük düzeydedir.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 7,777$, $p < 0,001$). 21-30 yıl arası grubunda ortalama 22,77 ($ss = 4,08$) ile en yüksek değer gözlenirken, 31 yıl ve üzeri grupta bu değer 19,34 ($ss = 6,01$) ile en düşük düzeydedir.

Estetik değişkeninde de Ankara'da yaşama süresi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 8,394$, $p < 0,001$). 11-20 yıl arası grubunda ortalama 15,35 ($ss = 2,52$) ile en yüksek değer bulunurken, 31 yıl ve üzeri grupta bu değer 12,84 ($ss = 4,51$) ile en düşük düzeydedir.

Rahatlama değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 6,572$, $p < 0,001$). 21-30 yıl arası grubunda ortalama 15,96 ($ss = 2,62$) ile en yüksek rahatlama düzeyi görülürken, 31 yıl ve üzeri grupta bu değer 13,77 ($ss = 4,61$) ile en düşüktür.

Sosyal değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 3,799$, $p = 0,010$). 11-20 yıl arası grubunda ortalama 30,25 ($ss = 4,29$) ile en yüksek sosyal etkileşim düzeyi görölmektedir, 31 yıl ve üzeri grupta ise bu değer 27,11 ($ss = 8,14$) ile en düşük düzeydedir.

Psikolojik değişkeninde Ankara'da yaşama süresi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu değişken için p değeri 0,05'ten büyüktür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. 21-30 yıl arası grubunun ortalaması 29,68 ($ss=4,92$) ile en yüksek, 31 yıl ve üzeri grubunun ortalaması 27,86 ($ss = 7,65$) ile en düşüktür.

Bu bulgular, Ankara'da yaşama süresinin kişisel tatmin, toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik, cinsiyetleşmiş alan tercihleri, yaşam tatmini, eğitim, fizyolojik ihtiyaçlar, estetik değerler ve sosyal etkileşimler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle 10 yıl ve altı ve 11-20 yıl arası gruplarının birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

4.3.10. Ankara'daki Yaşam Değerlendirmesine Göre Karşılaştırma

Ölçek ve Alt Boyutlar	Ankara'daki yaşamınızı nasıl değerlendirirsiniz?	n	Ort.	ss	F	p
Kişisel Tatmin Ve Mutluluk	İyi	78	28,28	9,66	4,992	0,007*
	Orta	255	30,61	6,85		
	Kötü	66	32,08	6,28		
Toplumsal Beklentiler Ve Normlar	İyi	78	16,69	6,23	7,218	0,001*
	Orta	255	18,60	4,79		
	Kötü	66	19,76	4,01		
Sosyal Destek Ve Bağlar	İyi	78	10,86	3,52	7,328	0,001*
	Orta	255	12,09	2,59		
	Kötü	66	12,42	2,42		
Güvenlik Ve Rahatlık	İyi	78	10,47	3,53	4,834	0,008*
	Orta	255	10,80	2,92		
	Kötü	66	11,94	2,66		
Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği	İyi	78	66,31	21,82	6,730	0,001*
	Orta	255	72,11	15,15		
	Kötü	66	76,20	13,72		
Yaşam Tatmini Ölçeği	İyi	78	17,74	5,72	0,408	0,665
	Orta	255	18,25	5,17		
	Kötü	66	17,73	6,01		
Eğitim	İyi	78	33,35	8,12	0,041	0,960
	Orta	255	33,38	5,56		
	Kötü	66	33,61	6,02		
Fizyolojik	İyi	78	21,41	5,21	4,383	0,013*
	Orta	255	21,95	3,94		
	Kötü	66	23,41	3,94		
Estetik	İyi	78	14,27	3,79	2,245	0,107
	Orta	255	14,82	3,02		
	Kötü	66	15,39	2,98		
Rahatlama	İyi	78	15,09	3,76	0,087	0,916
	Orta	255	15,13	2,89		
	Kötü	66	15,29	2,59		
Sosyal	İyi	78	28,90	6,72	0,914	0,402
	Orta	255	29,86	5,08		
	Kötü	66	29,48	5,94		
Psikolojik	İyi	78	28,65	6,24	0,271	0,763
	Orta	255	29,11	4,64		
	Kötü	66	29,14	4,72		

* $p < 0,05$; Anova testi

Tablo 4.15. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği, Yaşam Tatmini Ölçeği, Boş Zaman Tatmini Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Ankara'daki Yaşam Değerlendirmesine Göre Karşılaştırılması

Yapılan ANOVA analizi sonuçlarına göre, Ankara'daki yaşamını farklı şekilde değerlendiren gruplar arasında çeşitli değişkenlerde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır (Tablo 4.15). Aşağıda, anlamlı fark bulunan değişkenler ve bu değişkenlerin gruplara göre ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır:

Kişisel Tatmin ve Mutluluk değişkeninde Ankara'daki yaşamı değerlendirme grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 4,992$, $p = 0,007$). “Kötü” olarak değerlendiren grubun ortalama değeri 32,08 ($ss = 6,28$) ile en yüksek iken, “İyi” olarak değerlendiren grubun ortalama değeri 28,28 ($ss = 9,66$) ile en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur.

Toplumsal Beklentiler ve Normlar değişkeninde de Ankara'daki yaşamı değerlendirme grupları arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($F = 7,218$, $p = 0,001$). “Kötü” olarak değerlendiren grubun ortalama değeri 19,76 ($ss = 4,01$) ile en yüksek iken, “İyi” olarak değerlendiren grubun bu değeri 16,69 ($ss = 6,23$) ile en düşük düzeydedir.

Sosyal Destek ve Bağlar değişkeninde anlamlı bir fark bulunmuş olup ($F = 7,328$, $p = 0,001$), “Kötü” olarak değerlendiren grubun ortalama değeri 12,42 ($ss = 2,42$) ile en yüksek sosyal destek düzeyi gözlenmiştir. “İyi” olarak değerlendiren grupta ise bu değer 10,86 ($ss = 3,52$) ile en düşük düzeydedir.

Güvenlik ve Rahatlık değişkeninde Ankara'daki yaşamı değerlendirme grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 4,834$, $p = 0,008$). “Kötü” olarak değerlendiren grubun ortalama değeri 11,94 ($ss = 2,66$) ile en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyi tespit edilirken, “İyi” olarak değerlendiren grupta bu değer 10,47 ($ss = 3,53$) ile en düşük düzeydedir.

Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebepleri Ölçeği değişkeninde de Ankara'daki yaşamı değerlendirme grupları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F = 6,730$, $p = 0,001$). “Kötü” olarak değerlendiren grubun ortalama değeri 76,20 ($ss = 13,72$) ile en yüksek değer bulunurken, “İyi” olarak değerlendiren grupta bu değer 66,31 ($ss = 21,82$) ile en düşük düzeydedir.

Fizyolojik değişkeninde anlamlı fark bulunmaktadır ($F = 4,383$, $p = 0,013$). “Kötü” olarak değerlendiren grubun ortalama değeri 23,41 ($ss = 3,94$) ile en yüksek değer gözlenirken, “İyi” olarak değerlendiren grupta bu değer 21,41 ($ss = 5,21$) ile en düşük düzeydedir.

Anlamlı fark bulunmayan değişkenler için ise p değeri 0,05'ten büyük olup, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu değişkenler şunlardır: Yaşam Tatmini Ölçeği ($p = 0,665$), Eğitim ($p = 0,960$), Estetik ($p = 0,107$), Rahatlama ($p = 0,916$), Sosyal ($p = 0,402$) ve Psikolojik ($p = 0,763$).

Bu bulgular, Ankara'daki yaşamını değerlendiren bireylerin kişisel tatmin, toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik, cinsiyetleşmiş alan tercihleri ve fizyolojik ihtiyaçlar gibi çeşitli alanlarda farklı algılara sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle “Kötü” olarak değerlendiren grubun birçok alanda en yüksek değerlere sahip olduğu dikkat çekmektedir.

5. SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırma, Ankara ilinde kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebeplerinin yaşam tatmini üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma bulguları, cinsiyetleşmiş alanların tercih edilmesinin kadınların yaşam tatmini üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Katılımcıların demografik özellikleri göz önünde bulundurularak yapılan analizler, yaş, eğitim seviyesi, medeni durum ve gelir düzeyi gibi faktörlerin boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme eğilimlerini etkilediğini ortaya koymuştur. Özellikle genç ve bekar kadınlar, cinsiyetleşmiş alanları daha fazla tercih etmekte ve bu tercihin yaşam tatmini üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmektedir. Cinsiyetleşmiş alanların tercih edilme sebeplerine yönelik bulgular, kadınların bu alanlarda kendilerini daha güvende hissettiklerini, sosyal çevrelerini genişletme fırsatı bulduklarını ve toplumsal normlara daha uygun hareket ettiklerini göstermektedir. Bu durum, kadınların kendilerini daha özgür ve rahat hissetmelerine, dolayısıyla yaşam tatminlerinin artmasına katkı sağlamaktadır. Araştırma ayrıca, cinsiyetleşmiş alanlarda gerçekleştirilen aktivitelerin sosyal destek ve topluluk hissi yaratma potansiyelini vurgulamaktadır. Bu alanlarda yapılan aktivitelerin kadınların psikolojik iyilik hallerini olumlu yönde etkilediği ve yaşam tatminlerini artırdığı sonucuna varılmıştır. Özellikle spor, sanat ve hobi etkinlikleri gibi sosyal etkileşim gerektiren aktivitelerin, kadınların kendilerini daha değerli ve mutlu hissetmelerine katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda, yaş gruplarına göre çeşitli ölçeklerde anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. 25 yaş ve altı grubunda kişisel tatmin ve mutluluk düzeyinin en yüksek olduğu (ort. = 32,26) ve 41 yaş ve üzeri grupta en düşük olduğu (ort. = 25,45) bulunmuştur. Bu sonuç, genç kadınların boş zaman aktivitelerinden daha fazla keyif aldıklarını ve daha mutlu hissettiklerini göstermektedir. Literatürde, genç bireylerin enerji seviyelerinin yüksek olması ve sosyal bağlantıların daha aktif olması sebebiyle boş zaman aktivitelerinden daha fazla tatmin oldukları belirtilmektedir (Antonucci, 2001: 427). 25 yaş ve altı grubunda toplumsal beklentiler ve normlara uyum sağlama düzeyi en yüksek (ort. = 19,17) iken, 41 yaş ve üzeri grupta en düşük (ort. = 16,18) düzeydedir. Bu bulgu, genç kadınların toplumsal normlara daha fazla önem verdiklerini ve bu normlara uygun olarak hareket ettiklerini göstermektedir. Genç

bireylerin sosyal kabul görme isteği ve toplum tarafından onaylanma arzusu bu durumu açıklayabilir (Stevenson & Wolfers, 2009: 190). 25 yaş ve altı grubunda sosyal destek ve bağlar en yüksek (ort. = 12,53), 41 yaş ve üzeri grupta ise en düşük (ort. = 10,10) düzeydedir. Bu sonuç, genç kadınların sosyal çevrelerinden daha fazla destek aldıklarını ve güçlü sosyal bağlara sahip olduklarını göstermektedir. Araştırmalar, genç yetişkinlerin sosyal ağlarının daha geniş ve aktif olduğunu, bu durumun da sosyal destek seviyelerini arttırdığını desteklemektedir (Antonucci, 2001: 427). 26-30 yaş grubunda güvenlik ve rahatlık düzeyi en yüksek (ort. = 11,50), 41 yaş ve üzeri grupta ise en düşük (ort. = 9,32) bulunmuştur. Bu bulgu, orta yaş grubunun güvenlik ve rahatlık ihtiyaçlarının karşılanmasında daha başarılı olduğunu göstermektedir. Orta yaş grubunun daha bağımsız ve kendi yaşamlarını kontrol etme yetisinin daha yüksek olması, bu durumu açıklayabilir (Carstensen, 1995: 151). 25 yaş ve altı grubunda yaşam tatmini düzeyi en yüksek (ort. = 19,03) iken, 26-30 yaş grubunda en düşük (ort. = 16,68) düzeyde bulunmuştur. Bu bulgu, genç bireylerin genel yaşamlarından daha memnun olduklarını göstermektedir. Gençlerin hayatlarındaki belirsizliklerin daha az olması ve geleceğe yönelik umutlarının daha yüksek olması bu durumu açıklayabilir (Diener, Oishi & Tay, 2018: 253). Eğitim, estetik, rahatlama ve psikolojik değişkenlerde yaş grupları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bu durum, bu alanlardaki tatmin düzeylerinin yaşa göre belirgin bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, bireylerin kişisel ilgi alanlarının ve ihtiyaçlarının yaşa bağlı olmaksızın benzer olabileceğini göstermektedir (Ryff & Singer, 2008: 13). Araştırmanın bulguları, genç kadınların (25 yaş ve altı) boş zaman aktivitelerinden daha yüksek tatmin ve mutluluk seviyeleri yaşadıklarını, toplumsal normlara daha fazla uyum sağladıklarını ve daha güçlü sosyal destek ağlarına sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuçlar, literatürdeki genç bireylerin sosyal ve psikolojik olarak daha aktif ve tatmin düzeylerinin daha yüksek olduğuna dair bulgularla uyumludur.

Bu araştırmada, medeni durumun kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri incelenmiştir. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, medeni durum grupları arasında çeşitli değişkenler açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bekar kadınlar en yüksek tatmin ve mutluluk düzeyine sahipken, evli kadınlar en düşük düzeye sahiptir. Bu durum, bekar kadınların kendilerine daha fazla zaman ayırabilmeleri ve daha bağımsız bir yaşam sürmeleriyle açıklanabilir. Literatürde, bekar kadınların genellikle

daha yüksek kişisel tatmin ve mutluluk düzeylerine sahip olduğu bulunmuştur (Johnson vd., 2006). Boşanmış kadınlar toplumsal beklentilere en yüksek uyumu gösterirken, evli kadınlar en düşük uyumu göstermektedir. Bu, boşanmış kadınların toplumda yeniden kabul görme çabaları ile açıklanabilir. Bu durum, özellikle boşanma sonrası sosyal destek sistemlerinin önemini vurgulayan çalışmalarda da görülmüştür (Lee & Lee, 2023). Bekar kadınlar en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, evli kadınlar en düşük düzeyde destek almaktadır. Bekar kadınların daha geniş sosyal ağlara sahip olmaları ve sosyal etkinliklere daha fazla katılmaları bu durumu açıklamaktadır. Evli kadınların ise aile içi sorumluluklar nedeniyle sosyal destek ağlarını daha az kullanabildiği bilinmektedir (Antonucci vd., 2014). Bekar kadınlar en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyine sahipken, evli kadınlar en düşük düzeydedir. Bekar kadınların daha özgür hareket edebilme ve kendi kararlarını verebilme yetisi bu durumu açıklamaktadır. Evli kadınların ise aile sorumlulukları ve toplumsal normlar nedeniyle kendilerini daha sınırlı hissetmeleri mümkündür (Smith vd., 1988). Bekar kadınlar cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, evli kadınlar en düşük değere sahiptir. Bekar kadınların daha fazla kişisel alan ve özgürlük arayışında olmaları, toplumsal cinsiyet normlarına daha az bağlı olarak kendi ilgi alanlarına yönelme eğiliminde oldukları bilinmektedir (Risman, 2018). Bekar kadınlar en yüksek fizyolojik ihtiyaç tatminine sahipken, evli kadınlar en düşük düzeydedir. Bu durum, bekar kadınların daha fazla fiziksel aktiviteye ve kişisel bakıma zaman ayırabilmeleriyle açıklanabilir. Boşanmış kadınlar estetik değerler açısından en yüksek değere sahipken, evli kadınlar en düşük değerdedir. Bu, boşanmış kadınların kendilerini yeniden ifade etme ve görünümüne daha fazla önem verme eğiliminde olmaları ile açıklanabilir. Bekar kadınlar en yüksek sosyal etkileşim düzeyine sahipken, evli kadınlar en düşük düzeydedir. Bekar kadınların sosyal etkinliklere katılımının daha yüksek olması bu durumu açıklamaktadır. Bekar kadınlar en yüksek psikolojik tatmin düzeyine sahipken, evli kadınlar en düşük düzeydedir. Bekar kadınların daha az stres ve daha fazla bireysel özgürlüğe sahip olmaları bu durumu açıklayabilir. Bu bulgular, medeni durumun kadınların yaşam tatmini ve boş zaman aktiviteleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bekar kadınların, evli ve boşanmış kadınlara kıyasla daha yüksek yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışma, medeni durumun kadınların toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki

etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Medeni durumun, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, çalışma durumunun kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri incelenmiş ve çalışma durumu grupları arasında çeşitli değişkenler açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Çalışmayan kadınlar en yüksek tatmin ve mutluluk düzeyine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeye sahiptir. Bu sonuç, Williamson ve Geldenhuys'un (2014) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Onların çalışmasında da çalışan kadınların iş yükü ve stres nedeniyle daha düşük tatmin ve mutluluk düzeylerine sahip olduğu bulunmuştur (Williamson & Geldenhuys, 2014). Çalışmayan kadınlar toplumsal beklentilere en yüksek uyumu gösterirken, çalışan kadınlar en düşük uyumu göstermektedir. Bu sonuç, van Zoest'in (2018) araştırma sonuçlarıyla uyumludur. Çalışmasında, toplumsal beklentilerin çalışmayan kadınlar üzerinde daha az baskı oluşturduğu gösterilmiştir (van Zoest, 2018). Çalışmayan kadınlar en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeyde destek almaktadır. Bu sonuç, Tsaur ve Tang'ın (2012) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Onlar da çalışan kadınların iş yükü nedeniyle sosyal destek ağlarını daha az kullandığını bulmuşlardır (Tsaur & Tang, 2012). Çalışmayan kadınlar en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, Gash vd. (2010) çalışmasıyla uyumludur. Onlar da çalışmayan kadınların daha az stres ve kaygıya maruz kaldığını belirtmişlerdir (Gash vd., 2010). Çalışmayan kadınlar cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, çalışan kadınlar en düşük değere sahiptir. Bu sonuç, Lee ve Lee'nin (2021) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Çalışmalarında, çalışmayan kadınların daha geleneksel rolleri benimsediği bulunmuştur (Lee & Lee, 2021). Öğrenciler en yüksek yaşam tatmini düzeyine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, van der Zwan vd. (2015) çalışmasıyla paraleldir. Öğrencilerin geleceğe yönelik beklentileri ve sosyal etkileşimlerinin yüksek olması bu durumu açıklayabilir (van der Zwan vd., 2015). Emekli kadınlar en yüksek eğitim tatmini düzeyine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, Warren'ın (2010) çalışmasıyla uyumludur. Emeklilik sonrası eğitim ve kendini geliştirme faaliyetlerine zaman ayırma fırsatı bu durumu açıklayabilir (Warren, 2010). Çalışmayan kadınlar en

yüksek fizyolojik ihtiyaç tatminine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, Pai ve Pai'nin (2012) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Fiziksel aktivitelere daha fazla zaman ayırma ve kişisel bakıma daha fazla özen gösterme bu durumu açıklayabilir (Pai & Pai, 2012). Çalışmayan kadınlar estetik değerler açısından en yüksek değere sahipken, çalışan kadınlar en düşük değerdedir. Bu sonuç, Gash vd. (2010) çalışmasıyla paraleldir. Çalışmayan kadınların daha fazla boş zamana sahip olmaları, bu zamanı kişisel bakım ve estetik faaliyetlere ayırmalarına olanak tanır (Gash vd., 2010). Emekli kadınlar en yüksek rahatlama düzeyine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, Warren'ın (2010) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Emeklilik döneminde stresin azalması ve boş zamanın artması bu durumu açıklayabilir (Warren, 2010). Öğrenciler en yüksek sosyal etkileşim düzeyine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, Tsaur ve Tang'ın (2012) çalışmasıyla uyumludur. Öğrencilerin daha geniş sosyal ağlara sahip olmaları ve sosyal etkinliklere katılımı bu durumu açıklayabilir (Tsaur & Tang, 2012). Çalışmayan kadınlar en yüksek psikolojik tatmin düzeyine sahipken, çalışan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, Williamson ve Geldenhuys'un (2014) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Çalışmayan kadınların daha az stresli bir yaşam sürmeleri bu durumu açıklayabilir (Williamson & Geldenhuys, 2014). Bu bulgular, çalışma durumunun kadınların yaşam tatmini ve boş zaman aktiviteleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Çalışmayan kadınların, çalışan kadınlara kıyasla daha yüksek yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışma, çalışma durumunun kadınların toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Çalışma durumunun, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, boş zaman aktivitelerine katılım sıklığının kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri incelenmiş ve bu durumun çeşitli değişkenler üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Her gün boş zaman aktivitelerine katılan kadınlar en yüksek tatmin ve mutluluk düzeyine sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük düzeye sahiptir. Bu sonuç, boş zaman aktivitelerinin kişisel tatmin ve mutluluk üzerindeki olumlu etkilerini gösteren Lee ve Wajcman'ın (2022) araştırma

sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Lee & Wajcman, 2022). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan kadınlar toplumsal beklentilere en yüksek uyumu gösterirken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük uyumu göstermektedir. Bu bulgu, Paul'un (2017) araştırmasında da benzer şekilde, kadınların boş zaman aktiviteleri ile toplumsal normlara uyum gösterme arasında güçlü bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır (Paul, 2017). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan kadınlar en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sosyal destek ve boş zaman aktiviteleri arasındaki ilişkinin önemini vurgulayan araştırmalarla paraleldir (Brown & Frankel, 1993). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan kadınlar cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük değere sahiptir. Bu bulgu, cinsiyet normlarının boş zaman aktiviteleri üzerindeki etkisini araştıran Raisborough'un (2006) çalışmasıyla uyumludur (Raisborough, 2006). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan kadınlar en yüksek yaşam tatmini düzeyine sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, Shin ve You'nun (2013) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Onların çalışmasında da aktif boş zaman aktivitelerinin yaşam tatminini artırdığı bulunmuştur (Shin & You, 2013). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan kadınlar en yüksek fizyolojik ihtiyaç tatminine sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, aktif boş zaman aktivitelerinin fizyolojik sağlık üzerindeki olumlu etkilerini gösteren araştırmalarla uyumludur (Lee vd., 2012). Her gün boş zaman aktivitelerine katılan kadınlar estetik değerler açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük değerdedir. Bu sonuç, estetik değerlere verilen önemin boş zaman aktivitelerinin sıklığı ile ilişkili olduğunu gösteren araştırmalarla paraleldir (Kim & You, 2021). Bu bulgular, boş zaman aktivitelerine katılım sıklığının kadınların yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Her gün boş zaman aktivitelerine katılan kadınların, yılda birkaç kez katılan kadınlara kıyasla daha yüksek yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışma, boş zaman aktivitelerinin kadınların toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Boş zaman aktivitelerinin, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, boş zaman aktiviteleri olarak kitap okuma sıklığının kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri incelenmiş ve bu durumun çeşitli değişkenler üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Ayda birkaç kez kitap okuma grubunda kişisel tatmin ve mutluluk düzeyi en yüksek iken, yılda birkaç kez kitap okuma grubunda en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk bulunmuştur. Bu sonuç, Howard'ın (2011) araştırmasında da benzer şekilde, kitap okumanın kişisel tatmin ve mutluluk üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır (Howard, 2011). Haftada birkaç kez kitap okuyan kadınlar toplumsal beklentilere en yüksek uyumu gösterirken, yılda birkaç kez kitap okuyan kadınlar en düşük uyumu göstermektedir. Bu bulgu, Howard ve Allen'in (1990) alışmasında da grldğu gibi, toplumsal normların kitap okuma davranışları üzerindeki etkisini vurgulamaktadır (Howard & Allen, 1990). Ayda birkaç kez kitap okuyan kadınlar en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, yılda birkaç kez kitap okuyan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sosyal destek ve boş zaman aktiviteleri arasındaki ilişkinin önemini vurgulayan Burgess ve Jones'un (2010) alışmasıyla paraleldir (Burgess & Jones, 2010). Ayda birkaç kez kitap okuyan kadınlar cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez kitap okuyan kadınlar en düşük değere sahiptir. Bu bulgu, Hernndez Prados vd. (2022) alışmasıyla uyumludur. alışmalarında, kitap okumanın kadınlar üzerinde toplumsal cinsiyet normlarına uyum sağlamada nasıl bir rol oynadığını göstermektedirler (Hernndez Prados vd., 2022). Haftada birkaç kez kitap okuyan kadınlar en yüksek yaşam tatmini düzeyine sahipken, yılda birkaç kez kitap okuyan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, Sequeiros'un (2018) alışmasıyla benzerlik göstermektedir. alışmasında, kitap okuma alışkanlığının yaşam tatmini üzerindeki olumlu etkilerini tartışmıştır (Sequeiros, 2018). Ayda birkaç kez kitap okuyan kadınlar estetik değerler açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez kitap okuyan kadınlar en düşük değerdedir. Bu bulgu, kitap okumanın estetik değerlere verilen önemi artırdığını gösteren çalışmalara paraleldir (Pereira, 2017). Bu bulgular, boş zaman aktiviteleri olarak kitap okuma sıklığının kadınların yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ayda birkaç kez ve haftada birkaç kez kitap okuyan kadınların, yılda birkaç kez okuyan kadınlara kıyasla daha yüksek yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu alışma, kitap okumanın kadınların

toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Kitap okumanın, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, boş zaman aktiviteleri olarak seyahat etme sıklığının kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri incelenmiş ve bu durumun çeşitli değişkenler üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Haftada birkaç kez seyahat eden kadınlar en yüksek tatmin ve mutluluk düzeyine sahipken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük düzeye sahiptir. Bu sonuç, seyahatin kişisel mutluluk ve tatmin üzerindeki olumlu etkilerini gösteren Van den Heever'in (2015) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Van den Heever'in çalışması, seyahatin uzun süreli kişisel mutluluk sağladığını ortaya koymuştur (Van den Heever, 2015). Haftada birkaç kez seyahat eden kadınlar toplumsal beklentilere en yüksek uyumu gösterirken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük uyumu göstermektedir. Bu bulgu, Paul'un (2017) çalışmasında da görüldüğü gibi, toplumsal normların seyahat davranışları üzerindeki etkisini vurgulamaktadır (Paul, 2017). Haftada birkaç kez seyahat eden kadınlar en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sosyal destek ve seyahat aktiviteleri arasındaki ilişkinin önemini vurgulayan Pai ve Pai'nin (2012) çalışmasıyla paraleldir (Pai & Pai, 2012). Her gün seyahat eden kadınlar en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyine sahipken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, seyahatin kadınların güvenlik ve rahatlık duygusunu artırdığına dair yapılan çalışmalarla uyumludur (Shliselberg & Givoni, 2019). Haftada birkaç kez seyahat eden kadınlar cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük değere sahiptir. Bu bulgu, Hernández Prados vd. (2022) çalışmasıyla uyumludur. Çalışmalarında, seyahatin kadınlar üzerinde toplumsal cinsiyet normlarına uyum sağlamada nasıl bir rol oynadığını göstermektedirler (Hernández Prados vd., 2022). Her gün seyahat eden kadınlar en yüksek yaşam tatmini düzeyine sahipken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, seyahatin yaşam tatmini üzerindeki olumlu etkilerini tartışan Gibson'un (2002) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Gibson'un çalışmasında, seyahatin yaşam tatminini artırdığı bulunmuştur (Gibson, 2002). Her

gün seyahat eden kadınlar en yüksek fizyolojik ihtiyaç tatminine sahipken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, aktif seyahat aktivitelerinin fizyolojik sağlık üzerindeki olumlu etkilerini gösteren araştırmalarla uyumludur (Lee, 2022). Her gün seyahat eden kadınlar estetik değerler açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük değerdedir. Bu bulgu, seyahatin estetik değerlere verilen önemi artırdığına dair yapılan çalışmalarla paraleldir (Pereira, 2017). Her gün seyahat eden kadınlar en yüksek sosyal etkileşim düzeyine sahipken, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, sosyal etkileşimlerin seyahat aktiviteleri ile arttığını gösteren araştırmalarla uyumludur (Schänzel, 2018). Bu bulgular, boş zaman aktiviteleri olarak seyahat etme sıklığının kadınların yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Her gün ve haftada birkaç kez seyahat eden kadınların, yılda birkaç kez seyahat eden kadınlara kıyasla daha yüksek yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışma, seyahatin kadınların toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Seyahatin, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, boş zaman aktiviteleri olarak sosyal etkinliklere katılım sıklığının kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri incelenmiş ve bu durumun çeşitli değişkenler üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Haftada birkaç kez sosyal etkinliklere katılan kadınlar en yüksek tatmin ve mutluluk düzeyine sahipken, her gün katılan kadınlar en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk göstermiştir. Bu sonuç, sosyal etkinliklere katılımın kişisel tatmin ve mutluluk üzerindeki olumlu etkilerini gösteren Ching-Hua Ho'nun (2022) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışma, sosyal etkinliklerin kadınların mutluluk ve tatmin düzeyini artırdığını göstermektedir (Ching-Hua Ho, 2022). Haftada birkaç kez sosyal etkinliklere katılan kadınlar en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, her gün katılan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, sosyal destek ve sosyal etkinlikler arasındaki ilişkinin önemini vurgulayan Cassar ve Clark'ın (2019) çalışmasıyla paraleldir (Cassar & Clark, 2019). Haftada birkaç kez sosyal etkinliklere katılan kadınlar en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyine sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç,

sosyal etkinliklerin kadınların güvenlik ve rahatlık duygusunu artırdığına dair yapılan çalışmalarla uyumludur (Lee, 2022). Haftada birkaç kez sosyal etkinliklere katılan kadınlar cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez sosyal etkinliklere katılan kadınlar en düşük değere sahiptir. Bu bulgu, Becchetti vd. (2012) çalışmasıyla uyumludur. Çalışmalarında, sosyal etkinliklerin kadınlar üzerinde toplumsal cinsiyet normlarına uyum sağlamada nasıl bir rol oynadığını göstermektedirler (Becchetti vd., 2012). Her gün sosyal etkinliklere katılan kadınlar en yüksek yaşam tatmini düzeyine sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sosyal etkinliklerin yaşam tatmini üzerindeki olumlu etkilerini tartışan Shin ve You'nun (2013) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Shin ve You, sosyal etkinliklerin yaşam tatminini artırdığını bulmuşlardır (Shin & You, 2013). Her gün sosyal etkinliklere katılan kadınlar en yüksek fizyolojik ihtiyaç tatminine sahipken, yılda birkaç kez katılan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sosyal etkinliklerin fizyolojik sağlık üzerindeki olumlu etkilerini gösteren araştırmalarla uyumludur (Lee, 2022). Bu bulgular, sosyal etkinliklere katılım sıklığının kadınların yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Haftada birkaç kez sosyal etkinliklere katılan kadınların, yılda birkaç kez katılan kadınlara kıyasla daha yüksek yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışma, sosyal etkinliklerin kadınların toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Sosyal etkinliklerin, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, boş zaman aktiviteleri olarak sinema ve tiyatroya gitme sıklığının kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri incelenmiş ve bu durumun çeşitli değişkenler üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Haftada birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en yüksek tatmin ve mutluluk düzeyine sahipken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk göstermiştir. Bu sonuç, sinema ve tiyatroya katılımın kişisel mutluluk ve tatmin üzerindeki olumlu etkilerini gösteren Jones'un (2018) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Jones'un çalışması, sinema alanlarında oluşan duygusal toplulukların

bireylerin duygusal hallerini nasıl geliştirdiğini ve değiştirdiğini ortaya koymaktadır (Jones, 2018). Her gün sinema ve tiyatroya giden kadınlar toplumsal beklentilere en yüksek uyumu gösterirken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük uyumu göstermektedir. Bu bulgu, toplumsal normların sinema ve tiyatro katılımı üzerindeki etkisini vurgulayan Szpytma ve Rybka'nın (2019) çalışmasıyla paraleldir (Szpytma & Rybka, 2019). Haftada birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sosyal destek ve sinema aktiviteleri arasındaki ilişkinin önemini vurgulayan Shin'in (2022) çalışmasıyla paraleldir (Shin, 2022). Her gün sinema ve tiyatroya giden kadınlar en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyine sahipken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, sinema ve tiyatroya katılımın kadınların güvenlik ve rahatlık duygusunu artırdığına dair yapılan çalışmalarla uyumludur (Lee, 2022). Haftada birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük değere sahiptir. Bu bulgu, Becchetti vd. (2012) çalışmasıyla uyumludur. Çalışmalarında, sosyal etkinliklerin kadınlar üzerinde toplumsal cinsiyet normlarına uyum sağlamada nasıl bir rol oynadığını göstermektedirler (Becchetti vd., 2012). Her gün sinema ve tiyatroya giden kadınlar en yüksek yaşam tatmini düzeyine sahipken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sinema ve tiyatro katılımının yaşam tatmini üzerindeki olumlu etkilerini tartışan Gibson'un (2002) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Gibson'un çalışmasında, bu aktivitelerin yaşam tatminini artırdığı bulunmuştur (Gibson, 2002). Her gün sinema ve tiyatroya giden kadınlar en yüksek fizyolojik ihtiyaç tatminine sahipken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, aktif sosyal etkinliklerin fizyolojik sağlık üzerindeki olumlu etkilerini gösteren araştırmalarla uyumludur (Doll, 2022). Her gün sinema ve tiyatroya giden kadınlar estetik değerler açısından en yüksek değere sahipken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük değerdedir. Bu bulgu, sosyal etkinliklerin estetik değerlere verilen önemi artırdığına dair yapılan çalışmalarla paraleldir (Pereira, 2017). Her gün sinema ve tiyatroya giden kadınlar en yüksek sosyal etkileşim düzeyine sahipken, yılda birkaç kez sinema ve tiyatroya giden kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, sosyal etkileşimlerin sosyal etkinliklerle

arttığını gösteren araştırmalarla uyumludur. Bu bulgular, sinema ve tiyatroya katılım sıklığının kadınların yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Her gün ve haftada birkaç kez sinema ve tiyatroya katılan kadınların, yılda birkaç kez katılan kadınlara kıyasla daha yüksek yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışma, sosyal etkinliklerin kadınların toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Sinema ve tiyatro gibi sosyal etkinliklerin, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, Ankara'da yaşama süresine göre kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkiler incelenmiştir. Analizler sonucunda çeşitli değişkenler üzerinde anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. 11-20 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar en yüksek tatmin ve mutluluk düzeyine sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk göstermiştir. Bu sonuç, şehirde uzun süre yaşamanın kişisel tatmin üzerindeki etkilerini araştıran Olcay Servet'in çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Olcay Servet'in çalışmasında, uzun süre şehirde yaşayan bireylerin tatmin düzeylerinin zamanla azaldığı bulunmuştur (Olcay Servet, 2017). 11-20 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar toplumsal beklentilere en yüksek uyumu gösterirken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük uyumu göstermektedir. Bu bulgu, toplumsal normların şehirde uzun süre yaşama durumunda nasıl değiştiğini inceleyen Kâzım Anıl Eren ve Ahmet Atıl Aşıcı'nın çalışmasıyla paraleldir. Çalışmada, uzun süre şehirde yaşayan bireylerin toplumsal normlara uyum sağlama eğilimlerinin azaldığı görülmüştür (Eren & Aşıcı, 2016). 11-20 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sosyal destek ve şehirde uzun süre yaşama arasındaki ilişkinin önemini vurgulayan Yasin Acar'ın çalışmasıyla uyumludur. Çalışmada, uzun süre şehirde yaşayan bireylerin sosyal destek düzeylerinin azaldığı belirtilmiştir (Acar, 2019). 21-30 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyine sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, şehirde uzun süre yaşamanın güvenlik ve rahatlık duygusu üzerindeki etkilerini inceleyen Tran ve Nguyen'in çalışmasıyla uyumludur. Çalışmada, uzun süre şehirde yaşayan bireylerin güvenlik ve

rahatlık düzeylerinin azaldığı bulunmuştur (Tran & Nguyen, 1994). 11-20 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük değere sahiptir. Bu bulgu, cinsiyet normlarının şehirde uzun süre yaşama durumunda nasıl değiştiğini inceleyen Cantekin ve Arpacı'nın çalışmasıyla uyumludur. Çalışmada, uzun süre şehirde yaşayan bireylerin cinsiyet normlarına uyum sağlama eğilimlerinin azaldığı belirtilmiştir (Cantekin & Arpacı, 2023). 10 yıl ve altı Ankara'da yaşayan kadınlar en yüksek yaşam tatmini düzeyine sahipken, 21-30 yıl arası yaşayan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, yaşam tatmininin şehirde yaşama süresi ile ilişkisini inceleyen Evren Agyar'ın çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Çalışmada, şehirde daha kısa süre yaşayan bireylerin yaşam tatmini düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Agyar, 2013). 21-30 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar en yüksek eğitim düzeyine sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, eğitim seviyesinin şehirde uzun süre yaşama durumunda nasıl değiştiğini inceleyen Li ve Liu'nun çalışmasıyla uyumludur (Li & Liu, 2021). 21-30 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar en yüksek fizyolojik ihtiyaç tatminine sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, aktif sosyal etkinliklerin fizyolojik sağlık üzerindeki olumlu etkilerini gösteren araştırmalarla uyumludur (Speare, 1974). 11-20 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar estetik değerler açısından en yüksek değere sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük değerdedir. Bu bulgu, şehirde uzun süre yaşamanın estetik değerlere verilen önemi nasıl etkilediğini inceleyen Li ve Liu'nun çalışmasıyla paraleldir (Li & Liu, 2021). 21-30 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar en yüksek rahatlama düzeyine sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, rahatlama düzeyinin şehirde uzun süre yaşama ile ilişkisini inceleyen Speare'in çalışmasıyla benzerlik göstermektedir (Speare, 1974). 11-20 yıl arası Ankara'da yaşayan kadınlar en yüksek sosyal etkileşim düzeyine sahipken, 31 yıl ve üzeri yaşayan kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, sosyal etkileşimlerin şehirde uzun süre yaşama ile nasıl değiştiğini inceleyen Jo'nun çalışmasıyla uyumludur (Jo, 2023). Bu bulgular, Ankara'da yaşama süresinin kadınların yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. 10 yıl ve altı ile 11-20 yıl arası gruplarında, birçok alanda daha yüksek değerler gözlemlenmiştir. Bu çalışma, Ankara'da yaşama süresinin kadınların toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki

etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Ankara'da yaşama süresinin, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, Ankara'daki yaşam değerlendirmesinin kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri ve yaşam tatmini üzerindeki etkileri incelenmiştir. Analizler sonucunda çeşitli değişkenler üzerinde anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Ankara'daki yaşamı “kötü” olarak değerlendiren kadınlar, en yüksek kişisel tatmin ve mutluluk düzeyine sahipken, “iyi” olarak değerlendiren kadınlar en düşük düzeyde tatmin ve mutluluk göstermiştir. Bu sonuç, şehirde yaşamın getirdiği stres ve zorlukların kişisel tatmin üzerindeki etkilerini araştıran Ulutürk Akman'ın çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Akman'ın çalışmasında, Türkiye'deki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve baskının kadınların yaşam memnuniyeti üzerindeki olumsuz etkileri vurgulanmıştır (Ulutürk Akman, 2021). Ankara'daki yaşamı “kötü” olarak değerlendiren kadınlar, toplumsal beklentilere en yüksek uyumu gösterirken, “iyi” olarak değerlendiren kadınlar en düşük uyumu göstermektedir. Bu bulgu, toplumsal normların şehirde uzun süre yaşama durumunda nasıl değiştiğini inceleyen Erceylan vd. çalışmasıyla paraleldir. Çalışmada, iş sonrası toparlanmanın yaşam tatmini üzerindeki etkileri ve toplumsal normlara uyum sağlama eğilimlerinin azaldığı görülmüştür (Erceylan vd., 2022). yaşamı “kötü” olarak değerlendiren kadınlar, en yüksek sosyal destek düzeyine sahipken, “iyi” olarak değerlendiren kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, sosyal destek ve şehirde yaşam süresi arasındaki ilişkinin önemini vurgulayan Sökmen'in çalışmasıyla uyumludur. Çalışmada, lider-üye etkileşiminin iş tatmini ve örgütsel özdeşleşme üzerindeki olumlu etkileri belirtilmiştir (Sökmen, 2020). Ankara'daki yaşamı “kötü” olarak değerlendiren kadınlar, en yüksek güvenlik ve rahatlık düzeyine sahipken, “iyi” olarak değerlendiren kadınlar en düşük düzeydedir. Bu bulgu, şehirde yaşamın getirdiği güvenlik ve rahatlık duygusunu inceleyen Tran ve Nguyen'in çalışmasıyla uyumludur. Çalışmada, şehirde yaşayan bireylerin güvenlik ve rahatlık düzeylerinin zamanla azaldığı bulunmuştur (Tran & Nguyen, 1994). Ankara'daki yaşamı “kötü” olarak değerlendiren kadınlar, cinsiyetleşmiş alanları tercih etme sebepleri açısından en yüksek değere sahipken, “iyi” olarak değerlendiren kadınlar en düşük değere sahiptir. Bu bulgu, cinsiyet normlarının şehirde uzun süre yaşama durumunda nasıl değiştiğini inceleyen Toktas'ın çalışmasıyla uyumludur. Çalışmada,

uzun süre şehirde yaşayan bireylerin cinsiyet normlarına uyum sağlama eğilimlerinin azaldığı belirtilmiştir (Toktas, 2002). Ankara'daki yaşamı “kötü” olarak değerlendiren kadınlar, en yüksek fizyolojik ihtiyaç tatminine sahipken, “iyi” olarak değerlendiren kadınlar en düşük düzeydedir. Bu sonuç, aktif sosyal etkinliklerin fizyolojik sağlık üzerindeki olumlu etkilerini gösteren Yıldız vd. çalışmasıyla uyumludur (Yıldız vd., 2021). Bu bulgular, Ankara'daki yaşam değerlendirmesinin kadınların yaşam tatmini ve çeşitli tatmin türleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. “Kötü” olarak değerlendiren grupların birçok alanda daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışma, Ankara'daki yaşamın kadınların toplumsal beklentiler, sosyal destek, güvenlik ve çeşitli tatmin türleri üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Ankara'daki yaşam değerlendirmesinin, kadınların yaşam kalitesini artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunduğu görülmektedir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda araştırmacı ve uygulayıcılar için öneriler aşağıda ifade edilmiştir;

Araştırmacılar için öneriler;

- Ankara ili örneği üzerinden elde edilen bulgular, farklı iller ve bölgeler için genişletilerek tekrarlanmalıdır. Bu sayede, cinsiyetleşmiş alanların tercih edilme sebeplerinin ve bu tercihlerin yaşam tatmini üzerindeki etkilerinin genel geçerliliği değerlendirilebilir.
- Yaş, eğitim seviyesi, medeni durum ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlerin cinsiyetleşmiş alanları tercih etme eğilimleri üzerindeki etkileri daha detaylı bir şekilde araştırılmalıdır. Özellikle farklı yaş gruplarının ve sosyal ekonomik durumların bu tercihler üzerindeki etkileri incelenebilir.
- Katılımcıların tercih sebeplerini ve deneyimlerini daha derinlemesine anlamak için nitel araştırma yöntemleri kullanılmalıdır. Görüşme ve odak grup çalışmaları gibi yöntemler, kadınların bu alanlardaki deneyimlerini ve beklentilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.
- Cinsiyetleşmiş alanların tercih edilmesinin uzun vadede yaşam tatmini üzerindeki etkilerini değerlendirmek için uzunlamasına çalışmalar yapılmalıdır. Bu, zaman içinde meydana gelebilecek değişiklikleri ve uzun vadeli etkileri anlamak açısından önemlidir.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

- Kadınların kendilerini güvende ve rahat hissedebilecekleri cinsiyetleşmiş alanların sayısı artırılmalıdır. Bu alanlar, kadınların sosyal etkileşimlerini artıracakları, kendilerini ifade edebilecekleri ve toplumsal normlara uygun şekilde hareket edebilecekleri şekilde düzenlenebilir.
- Kadınların boş zaman aktivitelerinde sosyal destek ağlarını genişletebilmeleri için çeşitli programlar ve etkinlikler düzenlenmelidir. Bu programlar, kadınların birbirleriyle etkileşimde bulunmalarını ve destek almalarını sağlayacak şekilde tasarlanabilir.
- Kadınların yaş gruplarına ve yaşam evrelerine uygun etkinlikler ve programlar sunulmalıdır. Özellikle genç kadınlar ve yaşlı kadınlar için özel olarak tasarlanmış etkinlikler, onların yaşam tatminlerini artırmada etkili olabilir.
- Kadınların boş zaman aktivitelerinin önemi hakkında toplumda farkındalık yaratacak eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar, kadınların boş zamanlarını daha verimli ve tatmin edici bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olabilir.
- Kadınların boş zaman aktivitelerinde cinsiyetleşmiş alanları tercih etmelerini destekleyecek politikalar ve programlar geliştirilmelidir. Bu politikalar, kadınların yaşam tatminlerini artırmaya yönelik olmalı ve onların toplumsal katılımını teşvik edebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Y. (2019). Türkiye’de yaşam memnuniyetinin belirleyicileri: İller üzerine bir yatay kesit analizi. *Ankara Üniversitesi Yayınları*.
<https://doi.org/10.25294/AUIIBFD.322607>
- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi*. Nobel.
- Agyar, E. (2013). Contribution of perceived freedom and leisure satisfaction to life satisfaction in a sample of Turkish women. *Social Indicators Research*.
<https://doi.org/10.1007/s11205-013-0268-0>
- Akın, M. H. (2014). Bir toplumsallaşma aracı olarak komşu. A. Koyuncu (Ed.), *Komşuluk kültürü* (s. 73-88). Hece.
- Aksu, M. B. (1996). İnsan ilişkilerinde bir boyut: Grup davranışı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 7(7), 311-328.
- Alamkhel, F. (2018). *Tools for well-being curriculum: Qualitative assessment of the pilot program* [Doctoral dissertation, California State University, Stanislaus].
- Albayrak, N., & Uzun, M. İ. (1997). Hamam. *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 15, 431.
- Alemdar, M., & Köseoğlu, Ö. (2013). Ağızdan ağıza iletişim ve satın alma karar sürecindeki rolü açısından kabul günlerine yönelik bir durum çalışması. *Journal of Academic Studies*, 15(58), 45-76.
- Alver, K. (2014). Komşular ve komşuluklar. A. Koyuncu (Ed.), *Komşuluk kültürü* (s. 49-72). Hece.
- Anderson, E. W. (1998). Customer satisfaction and word of mouth. *Journal of Service Research*, 1(1), 5-17.
- Antonucci, T. C. (2001). Social relations: An examination of social networks, social support, and sense of control. In J. E. Birren & K. W. Schaie (Eds.), *Handbook of the psychology of aging* (5th ed., pp. 427-453). Academic Press.
<https://doi.org/10.1016/B978-012101280-9/50020-2>
- Antonucci, T. C., Ajrouch, K. J., & Birditt, K. S. (2014). The convoy model: Explaining social relations from a multidisciplinary perspective. *The Gerontologist*, 54(1), 82-92.
- Arslan, M. (2020). *Tüketimin karanlık üçlüsü: Açgözlülük, materyalizm ve tüketici kibrinin yaşam tatmini üzerindeki etkisine yönelik Hatay’da bir araştırma* (Doktora tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Hatay.
- Aslan, N., & Arslan Cansever, B. (2012). Ergenlerin boş zaman değerlendirme algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 23-35.
- Ateca, A. V., Serrano-del-Rosal, R., & Vera-Toscano, E. (2008). The leisure experience. *The Journal of Socio-Economics*, 37(1), 64-78.
- Atilla, G., & Yıldırım, G. (2019). Öznel iyi oluş halinin işe tutkunluğa etkisi: Sinop ili tekstil sektörü örneği. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 188-205.

- Ayata, S. (2017). Yeni orta sınıf ve uydu kent yaşamı. A. Saktanber & D. Kandiyoti (Eds.), *Kültür fragmanları Türkiye'de gündelik hayat* (s. 37-56). Metis.
- Aytaç, Ö. (2002). Boş Zaman Üzerine Kuramsal Yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 231-260.
- Aytaç, Ö. (2005). Kapitalizm ve Boş Zaman. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1).
- Bahadır, M. (2016). Antikçağ'dan Günümüze Boş Zaman Üzerine Bir Değerlendirme. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 103-116.
- Barakazi, E. (2021). *Boş zaman motivasyonu ve yaşam tatmini ilişkisinde boş zaman tatminin aracılık etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma* (Doktora tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Barbarosoğlu, F. (2019a). *Şov ve mahrem*. Profik Kitap.
- Barbarosoğlu, F. (2019b). *Moda ve zihniyet*. İz.
- Barry, M. M. (1997). Well-being and life satisfaction as components of quality of life in mental disorders. In *Quality of life in mental disorders* (pp. 31-42).
- Baudrillard, J. (2018). *Tüketim toplumu* (N. Tural & F. Keskin, Çev.). Ayrıntı.
- Baumeister, R. F., Vohs, K. D., Aaker, J. L., & Garbinsky, E. N. (2013). Some key differences between a happy life and a meaningful life. *The Journal of Positive Psychology*, 8(6), 505-516.
- Beard, J. G., & Ragheb, M. G. (1980). Measuring leisure motivation. *Journal of Leisure Research*, 12(1), 20-33.
- Becchetti, L., Giachin Ricca, E., & Pelloni, A. (2012). The relationship between social leisure and life satisfaction: Causality and policy implications. *Social Indicators Research*, 108(1), 453-490. <https://doi.org/10.1007/S11205-011-9887-5>
- Beck, U. (2019). *Risk toplumu* (K. Özdoğan & B. Doğan, Çev.). İthaki.
- Berg, E. C., Trost, M., Schneider, I. E., & Allison, M. T. (2001). Dyadic exploration of the relationship of leisure satisfaction, leisure time, and gender to relationship satisfaction. *Leisure Sciences*, 23(1), 35-46.
- Berger, B., & Kellner, H. (2000). Modernleşme ve bilinç (C. Cerit, Çev.). Pınar.
- Berger, T. L., & Luckman, P. (2018). *Gerçekliğin sosyal inşası* (V. S. Öğütle, Çev.). Atıf.
- Berkes, N. (2013). *Türkiye'de çağdaşlaşma*. Yapı Kredi.
- Biçer, B. (2014). Komşuluğumuzun tarihsel serüveni. A. Koyuncu (Ed.), *Komşuluk kültürü* (s. 89-104). Hece.
- Bilgin, B. (2005). *İslam'da kadının rolü Türkiye'de kadın*. Sinemiş.
- Bourdieu, P. (2015). *Ayrım* (D. Fırat & G. Berkut, Çev.). Heretik.
- Brannan, D., Biswas-Diener, R., Mohr, C. D., Mortazavi, S., & Stein, N. (2013). Friends and family: A cross-cultural investigation of social support and subjective well-being among college students. *The Journal of Positive Psychology*, 8(1), 65-75.

- Broughton, K., & Beggs, B. A. (2007). Leisure satisfaction of older adults. *Activities, Adaptation & Aging*, 31(1), 1-18.
- Brown, B. A., & Frankel, B. G. (1993). Activity through the years: Leisure, leisure satisfaction, and life satisfaction. *Sociology of Sport Journal*, 10(1), 1-17.
- Buchanan, T. (1983). Toward an understanding of variability satisfaction with in activities. *Journal of Leisure Research*, 15(1), 39-51.
- Burgess, S. R., & Jones, K. K. (2010). Reading and media habits of college students varying by sex and remedial status. *Contemporary South Asia*, 25(4), 385-398. <https://doi.org/10.1080/09584935.2017.1397601>
- Cantekin, Ö. F., & Arpacı, F. (2023). The relationship between social inclusion and life satisfaction among Turkish older people. *Journal of Aging & Social Policy*. <https://doi.org/10.1080/03601277.2023.2215655>
- Carstensen, L. L. (1995). Evidence for a life-span theory of socioemotional selectivity. *Current Directions in Psychological Science*, 4(5), 151-156. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.ep11512261>
- Cassar, J., & Clark, M. (2019). The conceptualisation of leisure as an indicator and component of social wellbeing. *Brill Research Perspectives in Religion and Education*, 4(1), 1-88. https://doi.org/10.1163/9789004394179_009
- Cengiz, C. (2016). *Ekonomik ve sosyal bir etkinlik olarak altın/para günlerinin pazarlama açısından incelenmesi üzerine bir çalışma* [Master's thesis, Sakarya Üniversitesi Üretim Yönetimi ve Pazarlama Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı].
- Chen, Y. C., Li, R. H., & Chen, S. H. (2013). Relationships among adolescents' leisure motivation, leisure involvement, and leisure satisfaction: A structural equation model. *Social Indicators Research*, 110(3), 1187-1199.
- Chiang, L. M. (2010). *The development of a leisure and life satisfaction scale for outpatient leisure activity programs in Iowa* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Northern Iowa.
- Ching-Hua, H. (2022). It is more than fun and making friends: Social leisure and leisure experiences of Taiwanese urban women. *Journal of Leisure Research*, 54(1), 45-65. <https://doi.org/10.1080/00222216.2022.2073189>
- Choi, S. H., & Fu, X. (2015). Re-examining the dimensionality of leisure motivation and leisure satisfaction in a multicultural context: Evidence from Macau. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 3(1), 06-10.
- Chun, S., Lee, Y., Kim, B., & Heo, J. (2012). The contribution of leisure participation and leisure satisfaction to stress-related growth. *Leisure Sciences*, 34(5), 436-449.
- Clark, J., & Kearns, A. (2012). Housing improvements, perceived housing quality and psychosocial benefits from the home. *Housing Studies*, 27(7), 915-939.
- Costanza, R., Fisher, B., Ali, S., Beer, C., Bond, L., Boumans, R., ... & Snapp, R. (2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being. *Ecological Economics*, 61(2-3), 267-276.
- Coştu, Y. (2009). Toplumsallaşma kavramı üzerine sosyolojik bir çalışma. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 3.

- Coştu, Y. (2011). *Toplumsallaşma ve dindarlık (Samsun örneği)*. Yeni Zamanlar Dağıtım.
- Dengiz Dağ, Ö. (2019). *Ev gezemleri ve kadın dindarlığı Darende örneği* [Published Master's thesis]. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı.
- Diener, E. (2009). Subjective well-being. In *The science of well-being* (pp. 11-58). Springer, Dordrecht.
- Diener, E., & Emmons, R. A. (1984). The independence of positive and negative affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(5), 1105.
- Diener, E., & Oishi, S. (2005). The nonobvious social psychology of happiness. *Psychological Inquiry*, 16(4), 162-167.
- Diener, E., & Ryan, K. (2009). Subjective well-being: A general overview. *South African Journal of Psychology*, 39(4), 391-406.
- Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*, 2(4), 253-260.
- Dijkers, M. P. (1999). Correlates of life satisfaction among persons with spinal cord injury. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 80(8), 867-876.
- Dockery, A. M. (2003). Happiness, life satisfaction and the role of work: Evidence from two Australian surveys (pp. 77-95). School of Economics and Finance, Curtin University of Technology.
- Doğan, İ. (1998). *Sosyoloji, kavramlar, sorunlar*. Sistem.
- Doğan, T., Sapmaz, F., & Çötök, N. A. (2013). Öz-eleştiri ve mutluluk. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(1), 391-400.
- Doll, J. (2022). Artist by technology: Experiences of mature and older adults in Brazil during the pandemic. *Gerontechnology Journal*, 21(s), 560. <https://doi.org/10.4017/gt.2022.21.s.560.sp4>
- Dönmezer, S. (1994). *Toplumbilimi*. Beta.
- Durkheim, E. (2006). *Toplumsal işbölümü* (Ö. Ozankaya, Çev.). Cem.
- Easterlin, R. A. (2004). The economics of happiness. *Daedalus*, 133(2), 26-33.
- Ekal, B. (2006). How a kaynana should behave? Discussions on the role of mothers-in-law.
- Ekinci, Y. (2004). An investigation of the determinants of customer satisfaction. *Tour Anal*, 8, 197-203.
- Erceylan, N., Eryilmaz, İ., & Atilla, G. (2022). İş sonrası toparlanmanın yaşam tatmini üzerindeki etkisi: İşe tutulmanın aracı rolü. *Vizyoner Dergisi*. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.1141431>
- Eren, H. (1988). *Türkçe sözlük*. Türk Tarih Kurumu.
- Eren, K. A., & Aşıcı, A. A. (2016). The determinants of happiness in Turkey: Evidence from city-level data. *Social Indicators Research*. <https://doi.org/10.1007/s10902-016-9746-9>

- Eriş, H., & Anıl, D. (2016). Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 491-504.
- Eser, S., Saatli, G., Eser, E., Baydur, H., & Fıdaner, C. (2010). Yaşlılar için dünya sağlık örgütü yaşam kalitesi modülü WHOQOL-OLD: Türkiye alan çalışması Türkçe sürüm geçerlilik ve güvenilirlik sonuçları. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(1).
- Featherstone, M. (2013). *Postmodernizm ve tüketim kültürü* (M. Küçük, Çev.). Ayrıntı.
- Francken, D. A., & Raaij, W. F. (1981). Satisfaction with leisure time activities. *Journal of Leisure Research*, 13(4), 337-352.
- Froom, E. (1995). *Erdem ve mutluluk*. (A. Yörükan, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Funk, W., Podmelle, F., Guiol, C., & Metelmann, H. R. (2012). Aesthetic satisfaction scoring-introducing an aesthetic numeric analogue scale (ANA-scale). *Journal of Cranio-Maxillofacial Surgery*, 40(5), 439-442.
- Gash, V., Mertens, A., & Romeu Gordo, L. (2010). Women between part-time and full-time work: The influence of changing hours of work on happiness and life-satisfaction. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1553702>
- Gibson, H. (2002). Busy travelers: Leisure-travel patterns and meanings in later life. *Journal of Travel Research*, 40(4), 458-467. <https://doi.org/10.1177/004728750204000408>
- Giddens, A. (2014). *Modernite birey ve kimlik*. (Ü. Tatlıcan, Çev.). İstanbul: Say.
- Göle, N. (2000). *İslam'ın yeni kamusal yüzleri*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Görgünbaran, A. (2008). Yaşlılıkta sosyalizasyon ve yaşam kalitesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1(2), 86-97.
- Green, H. J., Hood, M., & Neumann, D. L. (2015). Predictors of student satisfaction with university psychology courses: A review. *Psychology Learning & Teaching*, 14(2), 131-146.
- Guignon, C. (Ed.). (1999). *The good life*. Indianapolis, IN: Hackett Publishing Company.
- Habermas, J. (2018). *Kamusallığın yapısal dönüşümü*. (T. Bora, Çev.). İstanbul: İletişim.
- Hausman, A. (2011). Attribute satisfaction and experiential involvement in evaluations of live musical performance: Theory and managerial implications for services. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 18(3), 210-217.
- Hernández Prados, M. Á., Álvarez Muñoz, J., & Sánchez-Romero, E. I. (2022). Hábito lector en estudiantes universitarios desde la perspectiva de género. *Publicaciones*, 52(1), 20908. <https://doi.org/10.30827/publicaciones.v52i1.20908>
- Ho, J. T. (1996). Stress, health and leisure satisfaction: The case of teachers. *International Journal of Educational Management*, 10(1), 41-48.
- Howard, J., & Allen, C. (1990). The gendered context of reading. *Gender & Society*, 4(4), 488-511. <https://doi.org/10.1177/089124390004004006>

- Howard, V. (2011). The importance of pleasure reading in the lives of young teens: Self-identification, self-construction, and self-awareness. *School Libraries Worldwide*, 17(1), 41-54. <https://doi.org/10.1177/0961000610390992>
- Huang, Y. C., & Lin, S. H. (2011). The relationship among personality traits, leisure values, and leisure satisfaction of college students. *Journal of Education Studies*, 45(2), 113-135.
- Işın, E. (1987). Abdullah Cevdet'in Cumhuriyet adab-ı muaşeretî. *Tarih ve Toplum*, 8(48), 333-340.
- Jo, J. H. (2023). Influence of residents' daily space experiences and urban differences on pedestrian satisfaction status in residential areas: Focused on Gyeongsangnam-do. *Journal of Urban and Social Research*. <https://doi.org/10.21447/jusre.2023.14.3.29>
- Johnson, H. A., Zabriskie, R. B., & Hill, B. (2006). The contribution of couple leisure involvement, leisure time, and leisure satisfaction to marital satisfaction. *Marriage & Family Review*, 40(1), 69-91.
- Jones, J. (2018). "Enter the dream-house": Evaluating the role of English cinemas in public emotion, spatial appropriation, and notions of modernity, c.1930-1960. *Thesis*. ResearchGate.
- Kahneman, D., Diener, E., & Schwarz, N. (Eds.). (1999). *Well-being: The foundations of hedonic psychology*. New York, NY: Russell Sage Foundation.
- Karakaya, H. (2017). *Türkiye'de dindar burjuva ve kadın*. İstanbul: Kaknüs.
- Karayiğit, E. (2015). *Gendered fields in women's leisure time experiences: The case of "Gün" meetings in Ankara* [Unpublished doctoral dissertation]. Middle East Technical University.
- Karimi, M., & Brazier, J. (2016). Health, health-related quality of life, and quality of life: What is the difference? *PharmacoEconomics*, 34(7), 645-649.
- Kensinger, K. M. (2004). *Leisure experiences of young adults with developmental disabilities: A case study* [Ph.D. thesis]. University of Florida.
- Kessler, R. C., McGonagle, K. A., Zhao, S., Nelson, C. B., Hughes, M., Eshleman, S., ... & Kendler, K. S. (1994). Lifetime and 12-month prevalence of DSM-III-R psychiatric disorders in the United States: Results from the National Comorbidity Survey. *Archives of General Psychiatry*, 51(1), 8-19.
- Kıray, M. (2000). *Ereğli ağır sanayiden önce bir sahil kasabası*. Ankara: Bağlam.
- Kim, J., & You, M. (2021). The influence of middle school students' leisure hours by leisure type on subjective happiness: The modulating effect of gender. *Journal of Social Science and Welfare*, 54(1), 123-140. <https://doi.org/10.20993/jssw.54.1>
- King, L. A., & Napa, C. K. (1998). What makes a life good? *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(1), 156-165.
- Kitayama, S., & Markus, H. R. (2000). The pursuit of happiness and the realization of sympathy: Cultural patterns of self, social relations, and well-being. *In Culture and subjective well-being* (pp. 113-161).

- Kohle Paul, W., & Fitzpatrick, C. (2015). Advising as servant leadership: Investigating student satisfaction. *The Journal of the National Academic Advising Association*, 35(2), 28-35.
- Korkmaz, A., & Korkut, G. (2012). Türkiye’de işgücüne katılımın belirleyicileri.
- Köybaşı, N. (2006). *Boş zaman sosyolojisi ve boş zamanları değerlendirme aracı olarak dinlence turizmi ve kültür turizmine katılan yerli turistlerin karşılaştırmalı sosyolojik analizi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- Kur’an-ı Kerim. (n.d.). *Nisa Suresi* (4:34). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Kurnaz, Ş. (1996). *II. Meşrutiyet döneminde Türk kadını*. İstanbul: Meb.
- Lachmann, B., Sindermann, C., Sariyska, R. Y., Luo, R., Melchers, M. C., Becker, B., ... & Montag, C. (2018). The role of empathy and life satisfaction in internet and smartphone use disorder. *Frontiers in Psychology*, 9, 398.
- Lane, R. E. (1994). Quality of life and quality of persons: A new role for government? *Political Theory*, 22(2), 219-252.
- Lapa, T. Y. (2013). Life satisfaction, leisure satisfaction and perceived freedom of park recreation participants. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1985-1993.
- Lee, D., & Lee, Y. (2023). Evli ve boşanmış kadınların boş zaman tatminini etkileyen faktörler: Boş zaman etkinliği türüne ve boş zaman partnerine göre zaman miktarının etkisine odaklanmak. *Kore Demografisi*, 46(2), 23-51.
- Lee, S.-R., & Lee, K.-H. (2021). The relationship between sex discrimination and job and life satisfaction in female employees: The mediating effects of work volition and decent work. *Korean Journal of Counseling and Psychotherapy*, 33(1), 539-563. <https://doi.org/10.23844/KJCP.2021.02.33.1.539>
- Lee, Y.-K. (2022). Gender differences in leisure: From the relationship between leisure type-time and time use satisfaction in Korea. *Annals of Leisure Research*, 25(4), 333-348. <https://doi.org/10.1080/16078055.2022.2136746>
- Lefebvre, H. (2016). *Modern dünyada gündelik hayat*. (I. Gürbüz, Çev.). İstanbul: Metis.
- Leung, L., & Lee, P. S. (2005). Multiple determinants of life quality: The roles of Internet activities, use of new media, social support, and leisure activities. *Telematics and Informatics*, 22(3), 161-180.
- Li, X., & Liu, H. (2021). The influence of subjective and objective characteristics of urban human settlements on residents’ life satisfaction in China. *Land*. <https://doi.org/10.3390/land10121400>
- Lim, C., & Putman, R. D. (2010). Religion, social networks, and life satisfaction. *American Sociological Review*, 75(6), 914-933.
- Linnakyla, P., & Brunell, V. (1996). Quality of school life in the Finnish and Swedish speaking schools in Finland. In *Reading literacy in an international perspective* (pp. 203-217). U.S. Department of Education, Office of Educational Research and Improvement.

- Liu, H., & Yu, B. (2015). Serious leisure, leisure satisfaction and subjective well-being of Chinese university students. *Social Indicators Research*, 122(1), 159-174.
- Liu, Y. W., & Zhang, X. X. (2009). University education of leisure under the education for all-around development goal. *Journal of Higher Education*, 1, 26-30.
- Lloyd, K. M., & Auld, C. J. (2002). The role of leisure in determining quality of life: Issues of content and measurement. *Social Indicators Research*, 57(1), 43-71.
- Lu, L., & Hu, C. H. (2005). Personality, leisure experiences, and happiness. *Journal of Happiness Studies*, 6(3), 325-342.
- Lysaker, P. H., Pattison, M. L., Leonhardt, B. L., Phelps, S., & Vohs, J. L. (2018). Insight in schizophrenia spectrum disorders: Relationship with behavior, mood and perceived quality of life, underlying causes and emerging treatments. *World Psychiatry*, 17(1), 12-23.
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Bulletin*, 131(6), 803-855.
- Mannel, R. C., & Dupuis, S. (1996). Life satisfaction. In *Encyclopedia of Gerontology*.
- Marx, K. (1986). *Kapital*. (A. Bilgi, Çev.). Ankara: Sol.
- May, L. A., & Warren, S. (2002). Measuring quality of life of persons with spinal cord injury: External and structural validity. *Spinal Cord*, 40(7), 341-350.
- Meriç, N. (2000). *Osmanlı'da gündelik hayatın değişimi*. İstanbul: Kaknüs.
- Michelson, D., Lydiard, R. B., Pollack, M. H., Tamura, R. N., Hoog, S. L., Tepner, R., & Fluoxetine Panic Disorder Study Group. (1998). Outcome assessment and clinical improvement in panic disorder: Evidence from a randomized controlled trial of fluoxetine and placebo. *American Journal of Psychiatry*, 155(11), 1570-1577.
- Mok, M. M. C., & Flynn, M. (2002). Determinants of students' quality of school life: A path model. *Learning Environments Research*, 5(3), 275-300.
- Muzindutsi, P. F., & Masango, Z. (2015). Determinants of leisure satisfaction among undergraduate students at a South African university. *International Journal of Business and Management Studies*, 7(2), 1-15.
- Nirun, N. (1991). *Sistematiik sosyoloji yönünden sosyal dinamik bünye analizi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric Theory*, McGraw-Hill, Inc., 1. Baskı, New York
- Ortakaya, B. (2019). Kur'an'da yeniden dini sosyalleşme. *Journal of Analytic Divinity*, 3(2), 147-164.
- Özer, M., & Karabulut, Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumu. *Turkish Journal of Geriatrics*, 6(2), 72-74.
- Öztürk, Z. G. (2014). *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenlerinin Değer Tercihleri ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki* [Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü].

- Özyeğin, G. (2017). Kapıcılar, gündelikçiler ve ev sahipleri. In D. Kandiyoti & A. Saktanber (Eds.), *Kültür fragmanları Türkiye'de gündelik hayat* (pp. 57-83). İstanbul: Metis.
- Pai, R., & Pai, V. B. (2012). Working women's leisure and mental health. *Journal of Leisure Research*, 44(4), 400-423. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1553702>
- Paul, T. (2017). Mapping gendered spatialities in leisure: The case of new consumption spaces in the city of Kolkata. *Contemporary South Asia*, 25(4), 385-398. <https://doi.org/10.1080/09584935.2017.1397601>
- Pavot, W., & Diener, E. (1993). The review of the satisfaction with life scale. *Psychological Assessment*, 5, 164-172.
- Pearson, Q. M. (2008). Role overload, job satisfaction, leisure satisfaction, and psychological health among employed women. *Journal of Counseling & Development*, 86(1), 57-63.
- Pereira, I. (2017). De la place de la lecture dans l'émancipation des femmes. *OSF*. <https://doi.org/10.31235/osf.io/beuvw>
- Peterson, C., Park, N., & Seligman, M. E. (2005). Orientations to happiness and life satisfaction: The full life versus the empty life. *Journal of Happiness Studies*, 6(1), 25-41.
- Rai, A. K. (2013). *Customer relationship management: Concept and cases*. Delhi: PHI Learning Private Limited.
- Raisborough, J. (2006). Getting onboard: Women, access and serious leisure. *The Sociological Review*, 54(1), 242-262. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2006.00612.x>
- Riddick, C. C. (1986). Leisure satisfaction precursors. *Journal of Leisure Research*, 18(4), 259-265.
- Risman, B. J. (2018). *Where the millennials will take us: A new generation wrestles with the gender structure*. Oxford University Press.
- Ryff, C. D., & Singer, B. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 13-39. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9019-0>
- Sağır, A. (2013). Gün algısı ve sosyalleşme: Safranbolu örneğinde gün sosyolojisi denemesi. *International Journal of Social Science*, 5(5), 477-496.
- Sandıkçıoğlu, İ. (1998). *Çalışan kadınların ikili rolleri*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Schalock, R. L. (1990). *Quality of life: Perspectives and issues*. Washington, DC: American Association on Mental Retardation.
- Schänzel, H. (2018). Positive tourism. *Tourism Recreation Research*, 43(4), 523-526. <https://doi.org/10.1080/11745398.2017.1388746>
- Servet, O. (2017). Mutluluğun Türkiye'deki belirleyenlerinin zaman içinde değişimi. *Ankara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. <https://doi.org/10.25294/AUIIBFD.322607>

- Sheldon, K. M., Cheng, C., & Hilpert, J. (2011). Understanding well-being and optimal functioning: Applying the multilevel personality in context (MPIC) model. *Psychological Inquiry*, 22(1), 1-16.
- Shin, H.-K. (2022). A study on the characteristics of leisure behavior and preference for leisure environment of the five-day workweek company employees according to gender. *Leisure Sciences*. <https://doi.org/10.1080/01490400.2022.1965669>
- Shin, K., & You, S. (2013). Leisure type, leisure satisfaction and adolescents' psychological well-being. *Journal of Pacific Rim Psychology*, 7(2), 53-62.
- Shliselberg, R., & Givoni, M. (2019). Travel experiences as a source of motility: Evidence from a study of adult women. *Mobilities*, 14(4), 495-510. <https://doi.org/10.1080/23800127.2019.1635779>
- Siegenthaler, K. L., & O'Dell, I. (2000). Leisure attitude, leisure satisfaction, and perceived freedom in leisure within family dyads. *Leisure Sciences*, 22(4), 281-296.
- Simmel, G. (2017). *Modern kültürde çatışma*. İstanbul: İletişim.
- Simmel, G. (2019). Grubun genişlemesi ve bireyselliğin gelişimi. In T. Birkan (Çev.), *Bireysellik ve kültür* (pp. 232-266). İstanbul: Metis.
- Simmel, G. (2019). Sosyallik. In T. Birkan (Çev.), *Bireysellik ve kültür* (pp. 134-148). İstanbul: Metis.
- Simmel, G. (2019). Sosyoloji sorunu. In T. Birkan (Çev.), *Bireysellik ve kültür* (pp. 47-57). İstanbul: Metis.
- Sirgy, M. J. (2012). *The psychology of quality of life: Hedonic well-being, life satisfaction, and eudaimonia* (Vol. 50). Springer Science & Business Media.
- Sirgy, M. J., Michalos, A. C., Ferriss, A. L., Easterlin, R. A., Patrick, D., & Pavot, W. (2006). The quality of life (QOL) research movement: Past, present, and future. *Social Indicators Research*, 76, 343-466.
- Smith, G. T., Snyder, D. K., Trull, T. J., & Monsma, B. R. (1988). Predicting relationship satisfaction from couples' use of leisure time. *American Journal of Family Therapy*, 16(1), 3-13.
- Sombart, W. (2016). *Aşk, lüks ve kapitalizm*. (N. Aça, Çev.). Ankara: Pharmakon Kitap.
- Sökmen, A. (2020). Lider üye etkileşimi, iş tatmini ve örgütsel özdeşleşme ilişkisi: Ankara'daki otel işletmelerinde ampirik bir araştırma. *JOTAGS: Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. <https://doi.org/10.21325/JOTAGS.2020.652>
- Speare, A. (1974). Residential satisfaction as an intervening variable in residential mobility. *Demography*. <https://doi.org/10.2307/2060556>
- Spiers, A., & Walker, G. J. (2009). The effects of ethnicity and leisure satisfaction on happiness, peacefulness, and quality of life. *Leisure Sciences*, 31(1), 84-99.
- Stebbins, R. A. (2001). The costs and benefits of hedonism: Some consequences of taking casual leisure seriously. *Leisure Studies*, 20(4), 305-309.

- Stebbins, R. A. (2009). Leisure and its relationship to library and information science: Bridging the gap. *Library Trends*, 57(4), 618-631.
- Stepnisky, J., & Ritzer, G. (2014). *Sosyoloji kuramları*. (H. Hülür, Çev.). Ankara: De Ki.
- Stevenson, B., & Wolfers, J. (2009). The paradox of declining female happiness. *American Economic Journal: Economic Policy*, 1(2), 190-225. <https://doi.org/10.1257/app.1.1.154>
- Suikkanen, J. (2011). An improved whole life satisfaction theory of happiness. *International Journal of Wellbeing*, 1(1), 149-166.
- Szpytma, M., & Rybka, A. (2019). The architecture of social bonds. *ResearchGate*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.33583.18088>
- Şentürk, Ü. (2012). Tüketim toplumu bağlamında boş zamanların kurumsallaştırdığı bir mekân: Alışveriş merkezleri (AVM). *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 63-67.
- Şentürk, Ü. (2018). Husserl ve Schutz: Fenomenolojik Perspektif. İçinde G. Çeğin & A. Esgin (Eds.), *Gündelik Hayat Sosyolojisi, Temalar, Sorunsallar ve Güzergahlar* (s.147-190). Ankara: Phoenix.
- Tezcan, M. (1985). Kabul Günleri. İçinde F. Halıcı (Haz.), *Türk Halk Edebiyatı ve Folklorunda Yeni Görüşler* (C:1, s.59-65). Ankara: Güven Matbaası.
- Tezcan, M. (2000). *Türk aile antropolojisi*. Ankara: İmge.
- Toktas, S. (2002). Engendered emotions: Gender awareness of Turkish women mirrored through regrets in the course of life. *Women's Studies International Forum*. [https://doi.org/10.1016/S0277-5395\(02\)00279-0](https://doi.org/10.1016/S0277-5395(02)00279-0)
- Torlak, Ö. (2016). *Tüketim bireysel eylemin toplumsal dönüşümü*. İstanbul: İnkılab.
- Tran, T., & Nguyen, T. D. (1994). Gender and satisfaction with the host society among Indochinese refugees. *International Migration Review*. <https://doi.org/10.1177/019791839402800205>
- Tsaur, S.-H., & Tang, Y.-Y. (2012). Job stress and well-being of female employees in hospitality: The role of regulatory leisure coping styles. *International Journal of Hospitality Management*, 31(4), 1038-1044. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2011.12.009>
- Van den Heever, W. (2015). Travel: Impact on your happiness and sustained pleasure. *Active Travel Journal*.
- van der Zwan, P., Hessels, J., & Rietveld, C. A. (2015). The pleasures and pains of self-employment: A panel data analysis of satisfaction with life, work, and leisure. *Tinbergen Institute Discussion Paper*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2646607>
- van Zoest, J. H. P. (2018). On a quest for happiness: Gender disparities in the optimal work-life balance. *Journal of Happiness Studies*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1553702>

- Wang, E. S. T., Chen, L. S. L., Lin, J. Y. C., & Wang, M. C. H. (2008). The relationship between leisure satisfaction and life satisfaction of adolescents concerning online games. *Adolescence*, 43(169).
- Warren, T. (2010). Work time. Leisure time. On women's temporal and economic well-being in Europe. *Community, Work & Family*, 13(4), 447-461. <https://doi.org/10.1080/13668801003765713>
- White, J. (2014). *Müslüman milliyetçiliği ve yeni Türkler*. (F. Güllüpınar & C. Taştan, Çev.). İstanbul: İletişim.
- Williamson, J., & Geldenhuys, M. (2014). Positive work experiences and life satisfaction: The moderating role of gender. *Journal of Psychology in Africa*, 24(3), 270-276. <https://doi.org/10.1080/14330237.2014.980619>
- Yang, X., Ge, C., Hu, B., Chi, T., & Wang, L. (2009). Relationship between quality of life and occupational stress among teachers. *Public Health*, 123(11), 750-755
- Yildiz, D., Arslan, H., & Çavlın, A. (2021). Understanding women's well-being in Turkey. *Population Yearbook*. <https://doi.org/10.1553/populationyearbook2021.res2.3>

EKLER

Ek 1. Sosyo Demografik Bilgi Formu

Kişisel Bilgiler:

Yaşınız:

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek () Diğer

Medeni Durumunuz: () Evli () Bekar () Boşanmış () Dul () Diğer

Eğitim Bilgileri:

() İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite Lisans () Üniversite Yüksek Lisans () Doktora () Diğer

İş ve Kariyer:

Çalışma Durumunuz: () Çalışıyor () Çalışmıyor () Öğrenci () Emekli () Diğer

Boş Zaman Aktiviteleri:

Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz? (Örneğin: spor yapma, kitap okuma, seyahat etme, sosyal etkinlikler)

Hangi boş zaman aktivitelerini sıklıkla tercih edersiniz? (Lütfen sıklık derecesi ile belirtiniz.)

Ankara İli Hakkında:

Ankara'da kaç yıldır yaşamaktasınız?

Ankara'da yaşadığınız semt:

Ankara'daki yaşamınızı nasıl değerlendirirsiniz? (Örneğin: İyi, Orta, Kötü)

Ek 2. Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Ölçeği

	Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra, bu ifadelerin sizin için ne derece geçerli olduğunu 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında değerlendiriniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	Güvenlik ve Rahatlık	()	()	()	()	()
1	Boş zaman aktivitelerimde kadınlara yönelik alanları tercih etmek beni daha güvende hissettirir	()	()	()	()	()
2	Kadınların yoğun olarak bulunduğu alanlar kendimi daha iyi ifade etmemi sağlar	()	()	()	()	()
3	Kadınların yoğun olarak bulunduğu aktivitelerde kendimi daha rahat hissederim	()	()	()	()	()
4	Kadınlara özel etkinliklerde kendimi daha özgür hissederim	()	()	()	()	()
5	Kadınların bulunduğu alanlarda daha fazla huzur bulurum	()	()	()	()	()
	Sosyal Destek ve Bağlar	()	()	()	()	()
6	Kadınların bulunduğu alanlarda zaman geçirmek sosyal bağlarımı güçlendirir	()	()	()	()	()
7	Kadınlara yönelik boş zaman etkinliklerine katılmak benim için daha anlamlıdır	()	()	()	()	()
8	Kadınların bulunduğu alanlarda daha fazla sosyal destek bulurum	()	()	()	()	()
9	Kadınlara yönelik aktiviteler, sosyal çevremi genişletmemi sağlar	()	()	()	()	()
10	Kadınlara özel etkinliklerde daha fazla keyif alırım	()	()	()	()	()
	Toplumsal Beklentiler ve Normlar	()	()	()	()	()
11	Toplumsal beklentilerine uygun alanlarda zaman geçirmek benim için önemlidir	()	()	()	()	()
12	Cinsiyet rolleriyle uyumlu aktiviteler yapmak beni rahatlatır	()	()	()	()	()
13	Boş zamanımı cinsiyet rolleriyle uyumlu alanlarda geçirmeyi tercih ederim	()	()	()	()	()
14	Cinsiyetleşmiş alanlarda zaman geçirmek kendimi daha değerli hissettirir	()	()	()	()	()
15	Kadınlara yönelik etkinliklere katılmak, kendimi daha güçlü hissetmemi sağlar	()	()	()	()	()
	Kişisel Tatmin ve Mutluluk	()	()	()	()	()
16	Kadınlara yönelik boş zaman etkinlikleri yaşam tatminimi artırır	()	()	()	()	()
17	Kadınlara yönelik aktivitelerde bulunmak, toplumsal beklentilere uygun hareket etmemi sağlar	()	()	()	()	()
18	Kadınlara yönelik etkinliklerde bulunmak beni daha mutlu eder	()	()	()	()	()
19	Kadınlara özel etkinlikler benim için daha çekicidir	()	()	()	()	()
20	Cinsiyet rolleriyle uyumlu boş zaman etkinlikleri, yaşam tatminimi artırır	()	()	()	()	()

Ek 3. Boş Zaman Tatmini Ölçeği

	Aşağıda boş zaman tatminine yönelik sorular yer almaktadır. Lütfen size uygun olan ifadenin altına çarpı işareti (X) koyunuz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Boş zamanlarımda yaptığım etkinlikleri özgürce seçiyorum	()	()	()	()	()
2	Boş zaman aktivitelerim benim için çok ilginçtir	()	()	()	()	()
3	Boş zaman aktivitelerimi yapmaktan zevk alıyorum	()	()	()	()	()
4	Boş zamanlarımda hayal kırıklığı yaşıyorum	()	()	()	()	()
5	Boş zaman aktivitelerim kendime güvenmemi sağlıyor	()	()	()	()	()
6	Boş zaman aktivitelerim bana bir başarı hissi verir	()	()	()	()	()
7	Boş zaman aktivitelerimde birçok farklı beceri ve yetenek kullanırım	()	()	()	()	()
8	Boş zaman aktivitelerini zaman kaybı olarak görürüm	()	()	()	()	()
9	Boş zaman aktiviteleri yaptığımda aktiviteyi tamamen hissederim	()	()	()	()	()
10	Boş zaman aktiviteleri seçimlerim becerilerimle sınırlıdır	()	()	()	()	()
11	Boş zamanlarımda kendimi yalnız hissederim	()	()	()	()	()
12	Boş zaman aktiviteleri zekâ açısından zorlar	()	()	()	()	()
13	Boş zaman aktivitelerimin yaşamıma olumlu etkisi vardır	()	()	()	()	()
14	Bazı boş zaman aktivitelerim bana daha iyi deneyimler verir	()	()	()	()	()
15	Ruhsal yönümü geliştiren boş zaman aktiviteleri yapıyorum	()	()	()	()	()
16	Bir şeyler öğrenmeyi sevdiğim için boş zaman aktiviteleri yapıyorum	()	()	()	()	()
17	Boş zaman aktiviteleri beni yeni beceriler öğrenmeye teşvik ediyor	()	()	()	()	()
18	Boş zaman aktiviteleri çevremde olan şeyler hakkında bilgimi artırıyor	()	()	()	()	()
19	Boş zaman aktiviteleri merakımı gidermeye yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
20	Boş zaman aktiviteleri yeni deneyimler için fırsatlar sunuyor	()	()	()	()	()
21	Boş zaman aktiviteleri kendimi tanımamda yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
22	Boş zaman aktiviteleri diğer insanlar hakkında bilgi edinmeye yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
23	Boş zaman aktiviteleri toplum hakkında bilgi edinmeye yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
24	Boş zaman aktiviteleri doğa hakkında bilgi edinmeye yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
25	Boş zaman aktiviteleri bireyler arasındaki farkı kabul etmemde yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
26	Boş zaman aktiviteleri düşüncelerimi, hislerimi veya fiziksel becerilerimi başkalarına açıklamama izin verir	()	()	()	()	()
27	Boş zaman aktiviteleri yoluyla başkalarıyla sosyal etkileşim kurarım	()	()	()	()	()
28	Boş zaman aktiviteleri başkalarıyla yakın ilişkiler geliştirmeme yardımcı olur	()	()	()	()	()
29	Farklı gruplar halinde yapılan boş zaman aktivitelerini tercih ederim	()	()	()	()	()
30	Boş zaman aktivitelerinde tanıştığım insanlar arkadaş canlısıdır	()	()	()	()	()
31	Boş zaman aktivitelerinde dost canlısı kişilerle ilişki kuruyorum	()	()	()	()	()
32	Boş zaman aktiviteleri yapmaktan büyük keyif alan insanlarla ilişki kuruyorum	()	()	()	()	()
33	Arkadaşlarımdan çoğuyla ilk kez boş zaman aktivitelerinde tanıştım	()	()	()	()	()
34	Boş zamanlarımda başkalarına faydalı olmayı seviyorum	()	()	()	()	()
35	Boş zaman aktiviteleri yaptığım kişilere karşı güçlü bir aidiyet hissederim	()	()	()	()	()
36	Boş zaman aktivitelerini birlikte yaptığım kişilere saygı duyuyorum	()	()	()	()	()
37	Boş zaman aktiviteleri rahatlamama yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
38	Boş zaman aktiviteleri stresimi azaltmaya yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
39	Boş zaman aktiviteleri duygusal sağlığıma ve iyilik halime katkı sağlar	()	()	()	()	()
40	Boş zaman aktivitelerine keyif aldığım için katılıyorum	()	()	()	()	()
41	Boş zaman aktiviteleri fiziksel olarak zorludur	()	()	()	()	()
42	Fiziksel zindeliğimi geliştiren boş zaman aktiviteleri yapıyorum	()	()	()	()	()
43	Beni fiziksel olarak iyileştiren boş zaman aktiviteleri yapıyorum	()	()	()	()	()
44	Boş zaman aktiviteleri sağlıklı kalmama yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
45	Boş zaman aktiviteleri kilomu kontrol etmeye yardımcı oluyor	()	()	()	()	()
46	Boş zaman aktiviteleri enerji seviyemi korumama yardımcı olur	()	()	()	()	()
47	Boş zaman aktivitelerini yaptığım yerler ağaçlık ve temizdir	()	()	()	()	()
48	Boş zaman aktivitelerini yaptığım yerler ilginçtir	()	()	()	()	()
49	Boş zaman aktivitelerini yaptığım yerler çok güzeldir	()	()	()	()	()
50	Boş zaman aktivitelerine katıldığım yerler iyi tasarlanmıştır	()	()	()	()	()
51	Boş zaman aktivitelerini yaptığım yerler beni memnun ediyor	()	()	()	()	()

Ek 4. Yaşam Tatmini Ölçeği

	Aşağıda Yaşam tatminine yönelik sorular yer almaktadır. Lütfen size uygun olan ifadenin altına çarpı işareti (X) koyunuz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Yaşamımda çoğu isteklerimi gerçekleştiririm	()	()	()	()	()
2	Yaşam koşullarım mükemmeldir	()	()	()	()	()
3	Yaşamımdan memnunum	()	()	()	()	()
4	Yaşamımda arzu ettiğim birçok önemli şeylere sahibim	()	()	()	()	()
5	Yaşamımdaki hiçbir şeyi değiştirmek istemem	()	()	()	()	()

Ek 5. Etik Kurul Onay Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 02.04.2024-259492

T.C.
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : E-11054618-302.08.01-259492
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 27.02.2024 tarih ve E.251612 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı **Yüksek Lisans öğrencisi Melisa Nur ÇELİK, Prof.Dr. Akyay UYGUR** danışmanlığında yürüttüğü **"Kadınların Boş Zaman, Aktivitelerinde Cinsiyetleşmiş Alanları Tercih Etme Sebeplerinin Yaşam Tatmini Üzerindeki Etkisi: Ankara İli Örneği"** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun 27.03.2024 tarih ve 03 sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

Etik Komisyonunca onaylanan ilgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş; karara ilişkin katılım listesi ve onaylanan çalışmalar ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.
Araştırma Kod No: 2024/159

Prof. Dr. Kürşat GÖKTÜRK
Komisyon Başkanı

Ek:
1- Katılımcı Listesi
2- Onaylı Çalışma

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyad, Ad : ÇELİK, Melisa Nur
Uyruğu : T.C.

Eğitim Bilgileri

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	AHBVÜ	2024
Lisans	Atatürk Üniversitesi	2022
Lisans	Gazi Üniversitesi	2020
Lise	Ankara Ferda Koleji	2015

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2023- Devam Ediyor	Highest International Travel	Regional Manager
2019- 2022	T.C. Cumhurbaşkanlığı	Makam Karşılama

Yayınlar (varsa)

Melisa Nur Çelik, Azize Hassan “ A research on purchase intention of online shopping sites in terms of customer experience and satisfaction: Omni-channel approach.” 20. Traditional Tourism Symposium, 22 May 2022, Sakarya, Turkey.

Melisa Nur Çelik, Evren Göçer “ The effect of experiential marketing on tourist revisit intention: “ Future Trends in Leisure and Recreation, 20-21 Jan 2022, Ankara, Turkey.

Melisa Nur Çelik, Boş Zaman Tüketim Alışkanlığı: Elektronik Boş Zaman Uygulamaları Konusunda Kavramsal Bir Araştırma. Serüven Yayınevi, 2023 Haziran. ORCID:0009-0004-2692-5551.

